

România literară

Săptăminal editat de
Uniunea Scriitorilor din
Republica Socialistă România

4

OMAGIU

FIUL NAȚIUNII

IN aceste zile de ianuarie, întregul popor român sărbătorește cu cinste și cu dragoste ziua de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Atunci, în 1918, când, prin jertfe supreme și prin împlinirea legii istorice a neamului nostru se desăvârșea unitatea națională, într-o casă de țărani din Scornicești venea pe lume un copil, o bucurie și o grijă a casei, o speranță în viață și în fericire, o încredere a părinților în rosturile lor pe pământ. Era în asfințirea războiului cumplit peste hotarele Europei, era în rostirea cu autoritate a drepturilor noastre în pământul deasupra căruia stăruia încrederea în viitorul României mari. Gîndul se întoarce acum, pre cît cu puțință, în zarea acelor timpuri, din lămurirea căreia începea biografia unui copil care, prin destinul său, prin voința ființei sale, prin iubirea de adevăr, de dreptate și de neam, pe care o purta în singele său, avea să treacă pragurile copilăriei și să intre în hotarele marilor încercări sociale, al luptelor proletare, al organizării unui front național antifascist, al înfruntării amenințărilor și pedepselor, cu un curaj și cu un chip al demnității cum se întîlnesc numai în predestinările istorice.

Din tot ce avea să însumeze o viață de om pînă în pragul zilei de astăzi, din treptele biografiei sale, care sînt treptele de temelie ale vieții noastre contemporane, se conturează în conștiința poporului nostru documentele unei jumătăți de veac, rămase din procesul tinerilor comuniști de la Brașov, și dintre zidurile Doftanei. Atunci, la judecată, demnitatea tinărului comunist Nicolae Ceaușescu, puterea lui de apărare a dreptății și a credinței în libertate au rămas mărturie nepieritoare ale curajului în apărarea demnității, în lupta antifascistă a poporului român. Tot ceea ce a urmat, pînă în ceasurile eliberării, toate mărturiile tovarășilor de suferință în închisorile timpului conturează caracterul comunistului, spiritul în care coaliza energiile și conștiințele, încrederea pe care o insufla și stăpînirea de sine în fața morții, virtuți adevărate apoi în libertate, prin intransigența comunistului călăuzit de adevăr, de vederea clară a viitorului patriei, de dreptatea clasei muncitoare, de istoria poporului român, de legea nescrisă a părinților săi. Cu aceste bogății ale ființei sale s-a arătat în fața comunistilor și a națiunii române, în ceasul istoric al Congresului al IX-lea al Partidului, ca să deschidă o epocă nouă, să descătuseze adevăruri și să lumineze valori, să pună în drepturi independența națională, unitatea și istoria poporului român, aici, după măsura și după legile ființei noastre.

Din acel ceas, Epoca Ceaușescu a devenit blazonul de aur al celor mai mari înfăptuiri din viața modernă a țării noastre, sub autoritatea secretarului general al partidului s-a afirmat deplin spiritul creator al poporului român, s-a conturat în lume fața distinctă, a demnității României. În toate planurile vieții, materiale și spirituale, în toate zonele țării și în toate straturile sociale, care configurează astăzi unitatea muncitorilor, țărănilor și intelectualilor, spiritul innoitor al epocii care poartă numele sărbătorit a clătinat prejudecăți și a pus în drepturile lor valori ce alcătuiesc astăzi tezaurul viu, creator, dinamic al existenței noastre, și tezaurul argumentelor multimilenare ale vieții poporului român pe aceste pămînturi. Nu putem înțelege rosturile culturii, fără o cuprindere totală a acestor valori, a istoriei pe care o trăim, în dinamica edificării socialismului și comunismului în patria noastră. Astfel, poporul român își cinstește fiul, națiunea română sărbătorește pe cel mai ales dintre aleșii timpurilor sale, pe omul ale cărui convingeri și fapte politice încununează cele mai înalte năzuințe ale neamului său.

Trece și în aceste zile în care viața tovarășului Nicolae Ceaușescu ne bucură inimile, prin spațiul marilor încercări ale timpului, o neobosită chemare, o dorință fără margini, un argument al ființei noastre naționale, glasul prezidentului României, peste hotarele lumii, către conducătorii popoarelor, către guverne și organizații politice, trece curat și ferm, să se audă și să se întîmpine cu mare răspundere pentru pacea omenirii, pentru viață pe planeta noastră. Sintem solidari și cinstiti în afirmarea acestei cerințe, am fost și rămînem neclintiti în exprimarea voinței naționale, în scopul reducerii armamentelor, a diminuării pericolului nuclear, pentru cistigarea dovezilor încrederii și voinței de pace pe toate meridianele. În toate împrejurările internaționale în care prezența României are un cuvînt, cuvîntul prezidentului țării se aude și rămîne ca un argument al vieții, al bucuriei omenirii într-un climat al păcii, al colaborării și al progresului.

Fie ca puritatea zăpezilor care acoperă această parte de lume, sub invelișul căreia viața își pregătește puțurile germinatoare, fie ca în această scumpă zi de ianuarie, albul zăpezii să se infășoare peste lume ca un steag al împăcării popoarelor, al păcii, al iubirii și al prețurii înfăptuirilor bune pe întregul pămînt.

Cu acest gînd al păcii și al fericirii, urăm tovarășului Nicolae Ceaușescu, în lumina zilei sale de naștere, ani mulți de sănătate, putere de muncă, spre cinstirea în lume a poporului român. În nemurirea neamului său să-i rămîină numele, în zarea păcii să i se înscrie pe mai departe idealurile și scopul vieții sale!

Simbol al demnității

Iubiri de griu și zvon de sărbătoare
Învăluiesc Cetatea din munți la malul mării,
Cu sufletul curat — un răsărit de soare
Slăvim prin imn întiul Om al țării.

Și patria de astăzi și tot ce va să fie
Întru fericire se înveșnicească

Prin El și casa — casă, și omu-n omenie,
Precum se vrea-n urarea strămoșească.

Mulți ani bărbat al păcii, Erou contemporan
Simbol al demnității și cinstei românești!
Acum cînd ninge iarăși la început de an
Primește-ne urarea: Mulți ani să ne trăiești!

Viorel Varga

România literară

Director: George Ivaşcu. Redactor şef adjunct: Ion Horea. Secretar responsabil de redacţie: Roger Câmpeanu.

Revista revistelor

„Magazin istoric”

● **Istorie şi revoluţie.** Articolul cu care se deschide numărul 1/1987 al revistei „Magazin istoric” reliefează contribuţia fundamentală a secretariatului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, la jalonarea direcţiilor de dezvoltare a societăţii româneşti după cel de-al IX-lea Congres al P.C.R. „Cunoscător profund al istoriei şi al realităţilor româneşti — se subliniază în articol —, identificându-se de peste cinci decenii cu lupta poporului român pentru marile sale idealuri, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a imprimat în toată această perioadă — prin clocotitoarea sa activitate teoretică şi practică — un dinamism fără precedent întregii noastre activităţi, un suflu nou, revoluţionar, ce a revitalizat energia întregii naţiuni, societatea românească înregistrând în anii de după Congresul IX progrese impresionante în toate domeniile.”

Este evidenţiată, în continuare, contribuţia creatoare de cea mai mare însemnătate adusă de secretarul general al partidului, preşedintele ţării, la fundamentarea ştiinţei istorice româneşti, la analiza în spiritul adevărului ştiinţific a problemelor legate de trecutul, prezentul şi viitorul patriei, la elaborarea unor teze şi idei de o excepţională însemnătate pentru cercetarea istoriei naţionale şi universale. „Întreaga operă teoretică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu — subliniază autorul articolului, conf. dr. Iulian Cârţăna, prorector al Universităţii Bucureşti — exprimă ferma şi consecventă atitudine politică a militanţilor revoluţionar, profundul său patriotism, devotamentul neţărmurit faţă de cauza socialismului şi a păcii în lume, ea îndeamnă la interpretări adânci, de largă viziune, la ancorarea fermă în practica politică angajantă. La cota acestor exigenţe este necesară dezvoltarea a însuşi modulului de a gândi despre istorie, rolului acesteia în ansamblul general al activităţii politico-ideologice şi ştiinţifice.”

Articolul „Ştiinţă şi progres istoric pune în evidenţă dezvoltarea fără precedent a cercetării

ştiinţifice şi a învăţămîntului în epoca deschisă de cel de-al IX-lea Congres al partidului, contribuţia de înaltă competenţă şi răspundere a tovarăşii academician doctor inginer Elena Ceauşescu la progresul continuu al cercetării ştiinţifice din patria noastră şi la înlăturarea neabătută a programului partidului de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. „Ştiinţa românească datorează tovarăşii Elena Ceauşescu — scrie acad. Radu P. Voinea, autorul articolului — o operă de excepţională însemnătate, care se constituie într-o remarcabilă contribuţie la continuarea prestigioaselor sale tradiţii, într-o expresie elocventă a potenţialului de creaţie naţională.”

Un grupaj de studii şi evocări este dedicat, în continuare, măreţului act istoric din urmă cu 128 ani — unirea ţărilor surorii Moldova şi Muntenia. Conf. univ. dr. Mircea Muşat prezintă, pe baza unor semnificative documente de epocă, ecoul pe care actul de voinţă al românilor l-a avut în cercurile politice şi diplomatice internaţionale.

Cititorii mai pot întâlni în paginile noului număr al revistei un articol despre gazeta socialistă „România muncitoare”, semnat de dr. Ion Mamina, şi o prezentare a participării României la conferinţa de pace de la Paris din 29 iulie — 15 octombrie 1946, de prof. univ. dr. Ştefan Lache. Marin Stanciu scrie despre odiseea unor marinari români de pe tancul petrolier „Oltenia” în anii celui de-al doilea război mondial. Dr. Radu Popa, în cadrul rubricii „Dicţionar istoric”, evocă tradiţiile de permanenţă şi unitate istorică românească ale Ţării Haţegului, iar dr. Constanţa Ştirbu semnaleză câteva momente româneşti rare într-un catalog spaniol.

Continuă, şi în acest număr, seriile revistei; noi fragmente din jurnalul inedit al lui Radu R. Rosetti, din anul 1931 şi alte incursiuni în viaţa bucureştenilor din urmă cu cinci decenii, prin intermediul presei lunii ianuarie 1937.

„Steaua”

● Ultimul număr pe anul trecut al revistei „Steaua”, 12(475), consacra un amplu studiu consacrat stăruirii modernului român şi desăvârşirii lui în 1918, semnat de Pompiliu Teodor şi intitulat **Naţiune şi stat naţional.** Pe bună dreptate subliniază autorul, conjuncţiunea socialului cu naţionalul, realizat în răstimpul dintre *Supplex libellus Valachorum* — *Revoluţia lui Tudor* — *Revoluţia din 1848*, a impus, ca legat major în Principatele dunărene, Unirea, iar în plan ideologic ideea unirii ţărilor române în ansamblul lor într-un singur stat. „De pe această platformă programatică — se conchide în studiu — mişcarea unionistă va încuna în 1859 parţiale deziderate, dar esenţiale, constituirea statului român modern, iar în 1918

desăvârşirea lui, rod al unui proces istoric de durată ce coincide cu istoria structurii naţiunii române”. Aceluiaşi eveniment din viaţa naţiunii îi este subsumată şi Schiţele pentru un portret, „Suflet şi conştiinţă”, aparţinând lui Marcel Constantin Runcanu şi dedicată lui Vasile Goldiş.

O privire asupra cărţilor anului 1986 este semnată de Liviu Petrescu şi Petru Poantă. În timp ce Ion Pop adnotează, sub titlul *Modernismul românesc în istoria poeziei*, volumul trei din *Istoria poeziei româneşti de Mircea Scarlat*.

Literatură de bună calitate publică „Steaua” în acest număr sub numele lui Horia Bădescu (versuri), Eugen Uricaru şi Radu Ciobanu (proză).

R.V.

Viaţa literară

Manifestări dedicate lui Eminescu

● La Casa Scriitorilor „M. Sadoveanu” din Bucureşti, la 15 ianuarie, secţia de poezie a Asociaţiei scriitorilor a organizat sărbătorirea zilei de naştere a lui Mihai Eminescu.

După cuvîntul de deschidere rostit de Ioan Alexandru, secretarul secţiei, despre opera poetului a vorbit prof. Zoe Dumitrescu-Buşuleaga. În continuare, actorul Dan Nasta a recitat poezia „Luceafărul”.

În cadrul programului artistic, violonistii Mihai Constantin şi Corina Bura, acompaniaţi la pian de Adrian Tomescu, au interpretat piese muzicale din repertoriul clasic.

În partea a doua a manifestării, considerată ca o şedinţă omagială a secţiei de poezie, poezii Balogh József, Arcadie Donos, Florian Saice, Ludmila Ghişescu, Ion Stoica, Valeria Deleanu, Maria Bărbulescu, Letiţia Roşulescu şi Doina Ghişescu au recitat versuri proprii dedicate lui Mihai Eminescu.

● Muzeul Literaturii Române a organizat, în cadrul tradiţionalei „Rotonda 13”, o evocare Mihai Eminescu. Au luat cuvîntul Alexandru Balaci, Petru Creţia, George Munteanu, Edgar Paps, Al. Surdu, D. Vatamanic.

În încheiere, a fost prezentat un recital din lirica eminesciană în interpretarea actorilor Elena Bog şi Mihai Staa.

● În organizaţia Comitetului judeţean de cultură Botoşani şi a Asociaţiei scriitorilor din Iaşi, la Botoşani şi Ipoteşti s-a organizat un complex de manifestări intitulat „Omagiul poetului nepereche”. A avut loc un simpozion Eminescu cu tema „Permanenţă şi actualitate” şi o seară literară intitulată „Lui Eminescu”. Au participat scriitorii Mircea Radu Iacob, secretar al Asociaţiei scriitorilor din Iaşi, Mihai Iordache, Dinu Flămând, Mircea Scarlat, Ion Drăgănoiu, Damian Necula, Sânziana Pop, Sergiu Adam, Ion Beldeanu, Lucia Olaru Nenati, Dumitru Ţiganu, Emil Iordache, Valerian Ciopa, Gelu Dorian şi Valentin Coşereanu.

● În cadrul ediţiei a şasea a Festivalului naţional „Cintarea României”, în acest an între 1 februarie — 1 martie se vor desfăşura manifestările celei de a 27-a ediţii a „Lunii cărţii la sate”, organizat de Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, Uniunea Centrală a Cooperativelor de producţie, achiziţie şi desfacere a mărfurilor, Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România şi alte instituţii, sub genericul „Cartea în sprijinul formării conştiinţei socialiste, al perfecţionării pregătirii profesionale a oamenilor muncii la sate, al înlăturării noii revoluţii agrare, în lumina sarcinilor istorice ce decurg din documentele programatice ale Congresului al XIII-

● În ziua de 15 ianuarie, la „Institutul de cercetări şi proiectări pentru sectoare calde din Capitală”, Biblioteca Mihai Sadoveanu a organizat o manifestare omagială consacrată zilei de naştere a lui Mihai Eminescu. Despre semnificaţia operei eminesciene a vorbit poetul Ion Horea. Actorii Răzvan Ionescu, M. Ghiuţă, Fl. Călinescu şi Viştrian Roman au recitat, iar folkistul A. Frăţilă a interpretat din poezia lui Eminescu. Din partea bibliotecii Sadoveanu a participat Costin Tăutu.

● La Uzinele „Autobuzul” a avut loc simpozionul „Avenim clipa, avem raza”, dedicat împlinirii a 137 de ani de la naşterea lui Eminescu. Au participat: prof. dr. doc. Gh. Bulgăr, Aureliu Goci, Aurelia Ghionea, precum şi actorii Anca Neculea, Mircea Constantin, Alexandru Mălinescu şi Iuliana Ciocolev, de la Teatrul Giuleşti.

● La Biblioteca judeţeană din Rîmnicu Vilcea s-a desfăşurat cea de a XII-a ediţie a ciclului de manifestări „Eminescu”.

Programul a cuprins o sesiune de comunicări privind viaţa şi opera lui Mihai Eminescu şi un recital de poezie susţinut de membrii Societăţii literare „Anton Pann”, care au citit versuri din lirica eminesciană şi din creaţia proprie.

În aceeaşi zi, la Biblioteca orăşenească din Drăgăşani a fost deschisă o expoziţie de carte cuprinzând ediţii din

opera lui Eminescu şi studii consacrate acestora.

● În prezenţa profesorilor de limba şi literatura română din municipiul şi judeţul Buzău, la Liceul „B. P. Hasdeu” s-a desfăşurat o seară literară consacrată lui Eminescu. Au luat cuvîntul Dan Tărchiţă, Petre Duşu şi Gheorghe Andrei.

● În sala Institutului român pentru relaţiile culturale cu străinătatea a fost deschisă expoziţia de pictură „Eminesciana” de Puia Popescu Marvi.

● La Muzeul de istorie al Municipiului Bucureşti a avut loc o şedinţă omagială dedicată zilei de naştere a lui Mihai Eminescu. Au evocat viaţa şi momente din activitatea poetului Pan Vişirescu, Constantin Stihiboos, Ion Dianu, Valeria Deleanu, Cornel Păunescu, Letiţia Roşulescu, Florian Saice şi Ion Potopin.

● Împlinirea a 137 de ani de la naşterea lui Mihai Eminescu a fost marcată de Filarmonica „George Enescu” din Capitală printr-un spectacol realizat de Cristina Vasiliu, cu concursul corului prestigioasei instituţii, a unor actori şi solişti vocali.

Sub genericul „Adagio-poezie”, un spectacol asemănător a avut loc şi la Ateneul Român, unde au fost prezentate piese camerale inspirate de poeme eminesciene.

Premii ale cenaclului „Al. Sahia”

● Casa de cultură a sindicatelor din Buzău a acordat premii unor membri ai cenaclului literar „Al. Sahia”.

Un juriu compus din poezii Gheorghe Andrei, Constantin Petcu, Marin Irimă distins activitatea următorilor membri ai cenaclului: Grigore Buga, Ion Iacob, Spiridon Rîmnicianu, Ion Nica, Cristian Zahiu şi Ion Popescu.

Despre activitatea cenaclului în anul 1986 şi despre sarcinile ce îi revin în 1987, a vorbit M. Costache, directorul Casei de cultură a sindicatelor din Buzău.

„Luna cărţii la sate”

● În cadrul ediţiei a şasea a Festivalului naţional „Cintarea României”, în acest an între 1 februarie — 1 martie se vor desfăşura manifestările celei de a 27-a ediţii a „Lunii cărţii la sate”, organizat de Consiliul Culturii şi Educaţiei Socialiste, Uniunea Centrală a Cooperativelor de producţie, achiziţie şi desfacere a mărfurilor, Consiliul Central al Uniunii Generale a Sindicatelor din România şi alte instituţii, sub genericul „Cartea în sprijinul formării conştiinţei socialiste, al perfecţionării pregătirii profesionale a oamenilor muncii la sate, al înlăturării noii revoluţii agrare, în lumina sarcinilor istorice ce decurg din documentele programatice ale Congresului al XIII-

ştiinţă, artă şi cultură — vor fi abordate diferite aspecte ale publicării şi răspîndirii cărţii, se vor prezenta planurile de apariţii editoriale pe anul 1987, profilurile unor serii şi colecţii de largă audienţă prilejuind o confruntare a activităţii editorilor şi a celor însărcinaţi cu difuzarea cărţii, cu exigenţele şi preferinţele publicului cititor.

Pe plan local vor fi organizate „Zile ale editurilor”, concursuri „Cine ştie ciştigă”, dezbateri pe marginea unor cărţi apărute recent, expoziţii şi vitrine de cărţi, o largă acţiune de informare biobibliografică.

Pe plan naţional, luna cărţii la sate se va deschide în com. Pechea, jud. Galaţi şi Periş, Sectorul agricol Ilfov.

Premiile Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor pe anul 1986

CREAŢIE

● Ion Dumitrescu — Marele Premiul al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor pe anul 1986 pentru întreaga activitate de creaţie şi în domeniul didactic. ● Radu Paladi — „La mulţi ani partid iubit”, cor mixt. Versuri: Nicolae Dumitru; ● Irina Odăgescu — „Aveţi grijă, oameni”, poem pentru cor bărbătesc, dedicat Anului Internaţional al Păcii. Versuri: Magdalena Brăiloiu; ● Cătălin Ursu — „Tine-reţe eroică”, operă în două părţi. Libret: Emil Poenaru; ● Cornel Trăilescu — „Albă ca zăpada”, balet în trei acte. Libret: Anghel Ionescu-Arbore; ● Wilhelm Berger — „Simfonia a XV-a — dedicată Anului In-

ternaţional al Păcii; ● Sorin Vulcu — „Mircea cel Mare” — oratoriu pentru solişti, cor mixt şi orchestră. Versuri: Mircea M. Ştefănescu; ● Anatol Vieru — „Simfonia a V-a” pentru cor şi orchestră. Versuri: Mihai Eminescu; ● Myriam Marbe — Concert pentru saxofon şi orchestră; ● Dumitru Capoianu — „Fabule”. Versuri: George Topirceanu; ● Dumitru Bughici — Sonata pentru vioară şi pian nr. 2; ● Ştefan Niculescu — „Octuplum”; ● Tiberiu Olah — Sonata pentru vioară şi percuţie; ● Ion Chioreanu — „Elanuri tineresti”; ● Laurenţiu Profeta — „Flori pentru pacea planetei”. Versuri: Roxana Popescu; ● Anton Şuteu — „Cîntaţi cu noi pacea lumii” Ver-

suri: Dan Verona; „Deschideţi poarta soarelui”. Versuri: Dan V. Dumitriu; ● Valentin Timaru — Cîntece pentru copii, instrumente şi jucării muzicale; ● Felicia Donceanu — „Clopoţelul cel isteţ”. Ed. Muzicală, 1986.

MUZICOLOGIE

● Liviu Comes şi Doina Rotaru — Tratat de contrapunct; ● Victor Giuleanu — Tratat de teoria muzicii; ● Ghizela Suliţeanu — „Cîntecul de leagăn” (volum elaborat în ciclul „Colecţia naţională de folclor”); ● George Manoliu — „George Enescu — poet şi gânditor al viorii”; ● Constantin Cătrina (Braşov) — Studii şi documente de muzică românească; ● Doru Murgu (Timişoara) — Critică muzicală.

● M. Eminescu — POEZII. Reeditare în colecţia „Biblioteca pentru toţi copiii”. Prefaţă de Mihail Sadoveanu. Închinare lui Eminescu de Perpessicius; postfaţă de Dumitru D. Panaitescu. (Editura Iot-Creangă, 112 p., 9,50 lei).

● Mihail Sadoveanu — NEAMUL SOIMARESTI-LOR. ZODIA CANCERULUI. CREANGA DE AUR. Romanele apar în colecţia „Biblioteca Eminescu”. (Editura Eminescu, 608 p., 26 lei).

● Al. Voitin — DEZBATERI DRAMATICE. Cuprinde, însoţite de comentarii, piesele: Judecata focului, Procesul Horia, Colivia cu năluca, Avram Iancu sau cavalerul biruinţei, Adio, Majestate, Aur şi cianură. (Editura Eminescu, 16 p., 18,50 lei).

● Alexandra Indrieş — POLIFONIA PERSOANELI. Eseuri, dintr-o perspectivă inedită, asupra fenomenului literar. (Editura Facla, 244 p., 13,50 lei).

● Stefan Oprea — DIN FOTIUL 13. Eseuri teatrale şi cronici de spectacole. (Editura Junimea, 224 p., 11,50 lei).

● Traian T. Coşovei — ÎN AŞTEPTAREA COMETEI. Poezie. (Editura Cartea Românească, 17 p., 15 lei).

● Victor Iancu — DRUM DE PIATRA. O primă parte, Cercul roşu, a unui roman — evocare a anilor '40 într-un sat din Transilvania de nord. (Editura Dacia, 320 p., 18 lei).

● Henry James — DESENUL DIN COVOR: MANUSCRISELE LUI JEFFREY ASPERN. Traducere de Georgeta Pădureleanu. Prefaţă şi tabel cronologic de Mircea Pădureleanu. Volumele apar în colecţia „Biblioteca pentru toţi”. (Editura Minerva, 262+332 p., 16 lei).

● Louis Couperus — ISKANDER. Traducere şi cuvînt înainte ale volumului apărut în colecţia „Romanul istoric” de H.R. Radian. (Editura Univers, 480 p., 24,50 lei).

● Peter Härtling — OGLINZI ALE IUBIRII. FELIX GUTTMAN. Cele două romane sînt traduse de Ondine-Cristina Dăscăla. (Editura Univers, 352 p., 18,50 lei).

● Nikos Kazantzakis — RAPORT CĂTRE EL GRECO. Traducere de Alexandra Medea-Dancu; cuvînt înainte de Daria Novăceanu. (Editura Univers, 512 p., 27 lei).

● Nathaniel Hawthorne — POVESTELE DE LA BLITHEDALE. În româneşte de Carmen Paţac. (Editura Univers, 204 p., 12 lei).

LECTOR

● Pentru o şi mai promptă reflectare în cadrul acestei rubrici a ultimelor apariţii, rugăm editurile şi autorii să ne trimită exemplare de semnal.

■ Noi spunem, pe drept cuvint, că omul constituie factorul hotărîtor al întregii activități și, deci, trebuie să acordăm o mai mare atenție ridicării nivelului de cunoștințe generale, dar și de conștiință revoluționară, socialistă, a omului. Numai oameni cu o înaltă pregătire profesională, tehnică, științifică, cu cunoștințe vaste în toate domeniile, dar și cu o înaltă conștiință revoluționară, pot îndeplini obiectivele de făurire a socialismului și comunismului în România.

NICOLAE CEAUȘESCU

Spiritul revoluționar

SECRETARUL GENERAL al partidului nostru a revenit de mai multe ori în ultimul timp asupra problemei spiritului revoluționar, a necesității adoptării și manifestării permanente în toate domeniile de activitate a spiritului revoluționar. Ca un corolar în domeniul practicii al acestui concept teoretic, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea adoptării unei atitudini de încredere în capacitatea omului, a societății de a îndeplini ceea ce își propune. Exemplul cel mai grăitor, citat de secretarul general al partidului, a fost extras din istoria glorioasă a partidului. Chiar în condițiile cele mai grele — în anii ilegalității — militanții comunisti și-au păstrat încrederea în posibilitatea răsturnării claselor dominante de la putere, în dărîmarea societății capitaliste și construirea unei noi societăți. Ei au putut, în felul acesta, să înfrunte prigoana din partea claselor dominante, să reziste tuturor greutăților, întăriți tot timpul de convingerea în justetea luptei lor revoluționare.

Aceste enunțuri ale tovarășului Nicolae Ceaușescu au un bogat subtext filosofic și istoric. În fond, chemarea la acțiune într-o direcție nouă (spiritul revoluționar), însoțită de încrederea în capacitatea de realizare a acesteia, este îndemnul la creație, la sprijinul noului, împotriva vechiului.

Fie datorită unor împrejurări specifice, fie datorită unei tradiții moștenite, spiritul revoluționar în epoca modernă a poporului nostru însoțește toate marile evenimente și el însuși însoțește masele populare, prezente activ la făurirea istoriei, în sensul cel mai real al expresiei. Unirea de la 1918 a fost de fapt o acțiune revoluționară din toate punctele de vedere. Cerința poporului român de a se uni stîrnea împotrivirea marilor imperii vecine. Pentru a depăși această opoziție poporul român a dovedit un excepțional spirit revoluționar, ceea ce l-a dus, în cele din urmă, la biruință.

PARTIDUL nostru, după cum se știe, s-a născut și a acționat ca un partid revoluționar. Esența revoluționară a partidului clasei muncitoare din țara noastră, intrat în arena vieții social-politice a României în 1893, a fost încorporată în programele sale, care — toate, fără excepție —, preconizau răsturnarea claselor dominante și cucerirea puterii de către clasa muncitoare și aliații ei, transformarea societății capitalisto-moșierești într-o nouă societate, socialistă.

Experiența istorică a popoarelor, a partidelor revoluționare, ilustrează foarte sugestiv, la scară mondială, conceptul spiritului revoluționar. Partidul nostru s-a înscris la loc de onoare în cartea de istorie a popoarelor în lumea modernă, reușind să traducă în viață ceea ce își propuseseră în documentele sale programatice încă din 1893. El a reușit, printr-o luptă tenace, să devină, înaintea declanșării celui de-al doilea război mondial, adevăratul exponent al intereselor fundamentale ale poporului român. Fie că era vorba despre dezavuirea regimului politic pentru incapacitatea sa de a face față împrejurărilor social-economice și politice, generate de criza economică și de venirea lui Hitler la putere — cum au fost luptele muncitorimii din ianuarie-februarie 1933, — fie că se puneau problema organizării luptei împotriva pericolului fascisto-hitlerist — cum au fost crearea Comitetului Național Antifascist, procesele militanților partidului nostru sau marea demonstrație antifascistă de la 1 mai 1939 — în toate aceste situații, partidul a acționat cu un neslăbit spirit revoluționar, astfel încît evenimentele, oricît au fost ele de tumultuoase, nu l-au luat prin surprindere.

La 23 August 1944 și în evenimentele ce au urmat după răsturnarea regimului de dictatură militară, spiritul revoluționar a fost prezent în întreaga activitate a partidului, ceea ce a făcut posibilă transformarea evenimentului răsturnării unui guvern în declanșarea unei profunde revoluții, în cadrul căreia elementul specific momentului, de eliberare națională în cadrul războiului antihitlerist, se împletea cu lupta de eliberare socială pe care partidul o ducea de peste o jumătate de veac.

Rezultatele se cunosc: în numai cîteva luni de zile, masele populare în fruntea cărora se afla muncitorimea, călîtă în numeroasele bătălii de clasă din perioada anterioară și țărînimii în amintirea căreia trăia încă vie marea sa ridicare la luptă împotriva moșierimii din 1907 și nemiloasa represiune cu care a fost redusă la tăcere, călăuzite

de același partid care o sprijinise în 1907, au impus un guvern al lor, înlăturînd de la putere vechile partide care guvernaseră țara înainte de război. Voci izolate, provenind mai ales din rîndurile acelor partide care au părăsit scena politică a țării în acei ani se mai aud și astăzi blestemînd împrejurările care i-au măturat de la putere, dar un fapt este indiscutabil: spiritul revoluționar insuflat de partid maselor largi populare, care ocupau străzile Capitalei și ale altor orașe din țară, zi de zi, pe timp de iarnă, a fost determinant pentru doborîrea guvernului generalului Rădescu, în pofida împotrivirii acestuia. Raportul de forță între partidele politice ale acelui moment era zdrobitor în favoarea partidului revoluționar al clasei muncitoare. Țărînimii din jurul Capitalei nu numai că nu au urmat partidul dar s-au atașat și ei muncitorilor, fraților lor care cereau aducerea la putere a reprezentanților lor reali. Mulți dintre țărînimii aflați pe Calea Victoriei la 24 și 25 februarie 1945 țineau minte, desigur, singeroasa represiune condusă de partidul liberal în 1907. Marea răscoală a țărînimii române de la începutul veacului nostru, de acum 80 de ani, n-a fost un eveniment închis odată cu impușcarea a 11 mii de țărîni; ea și-a proiectat umbra și consecințele neîncetat pe întreaga viață social-politică a țării. Revoluția de eliberare socială și națională declanșată la 23 August 1944 avea în spatele ei, ca un pilon de rezistență, anul 1907 al țărînimii, alături de toate marile bătălii ale clasei muncitoare. În mod firesc, legic, ea a ieșit biruitoare.

C EI 42 de ani de la Eliberare constituie în ansamblu o perioadă eroică, de neîncetată afirmare a spiritului revoluționar. Numai în felul acesta poporul nostru a putut obține marile victorii istorice care definesc fizionomia patriei noastre astăzi. Este drept să subliniem că, în cadrul acestei perioade de peste 42 de ani, epoca deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, de alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea sa, a marcat o identificare totală a conducătorului cu spiritul revoluționar în toate domeniile de activitate. Și aceasta, în spiritul celei mai grăitoare dialectici a tradiției luptei revoluționare a clasei noastre muncitoare. Ca atare, istoricii care cercetează trecutul partidului nostru încă de la nașterea sa simt o mare satisfacție în a sublinia consecvența, clarviziunea și spiritul revoluționar al primilor socialiști români, atribute verificate în experiența practică a îndeplinirii societății socialiste.

Partidul muncitorilor din țara noastră a desfășurat o adevărată campanie cu privire la necesitatea creării unei puternice industrie românești, combătînd, printre alții, pe teoreticienii poporaniști ai partidului liberal. O asemenea industrie s-a putut crea în România socialistă. Statisticile internaționale consemnează astăzi, în Epoca Nicolae Ceaușescu, la loc de frunte poziția țării noastre în cîteva sectoare de bază, precum producția de oțel, industria chimică, construirea unor produse de cea mai înaltă tehnicitate.

Cooperativizarea țărînimii, ca o formă superioară de organizare a muncii în agricultură, a marcat o revoluție în lumea satelor, desăvîrșită în 1962. S-a dovedit însă că numai prin această formă organizatorică agricultura nu poate ține pasul cu dezvoltarea celorlalte sectoare ale economiei. Se simțea nevoia unor noi schimbări, de conținut, ale muncii în agricultură care să dea roadele, în sensul propriu, de cea mai bună calitate. Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a numit acest proces transformator în activitatea din agricultură o nouă revoluție agrară — și ea se îndeplinește cu pași repezi sub ochii noștri.

Aceasta este de fapt a treia revoluție agrară, după prima îndeplinită prin exproprierea completă a moșierimii în 1945 și după a doua, care s-a realizat în primăvara anului 1962, în urmă cu 25 de ani, prin încheierea procesului de colectivizare a țărînimii.

Totul se poate cînd cel chemat să realizeze obiectivul propus este însuflețit de un spirit revoluționar și pregătit după ultimele cuceriri ale științei. Este spiritul revoluționar, întîmplat în cea mai elevată accepție a contemporaneității, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, la a cărui aniversare țara întreagă, toți fiii patriei vibrează unindu-și într-un singur glas strămoșeasca urare: LA MULȚI ANI!

Ion Popescu-Puțuri

PORTRET de Horea Flămîndu

ÎN IANUARIE

Pridvorul este tînăr,
în casă bat liniștite inimi părințești,
înflorăște grădina, în ianuarie, ca primăvara —
în gingașele ferestre
se oglindește, strălucitoare, Țara.

Ianuarie, strălucitorule ianuarie,
uriază forță cristalizatoare
a tuturor energiilor creatoare —
drum uriaș, de la cireșii în floare,
pină la uriașa înflorire a României,
în strălucitorul, biruitorul ianuarie.

Pridvorul este tînăr,
în casă bat fericele inimi părințești,
grădina scintilează împovărată de floare;
în liniștea slăvitului ger din ianuarie,
se aud ghețarii trosnind pe Dunăre, în munți și pe mare,

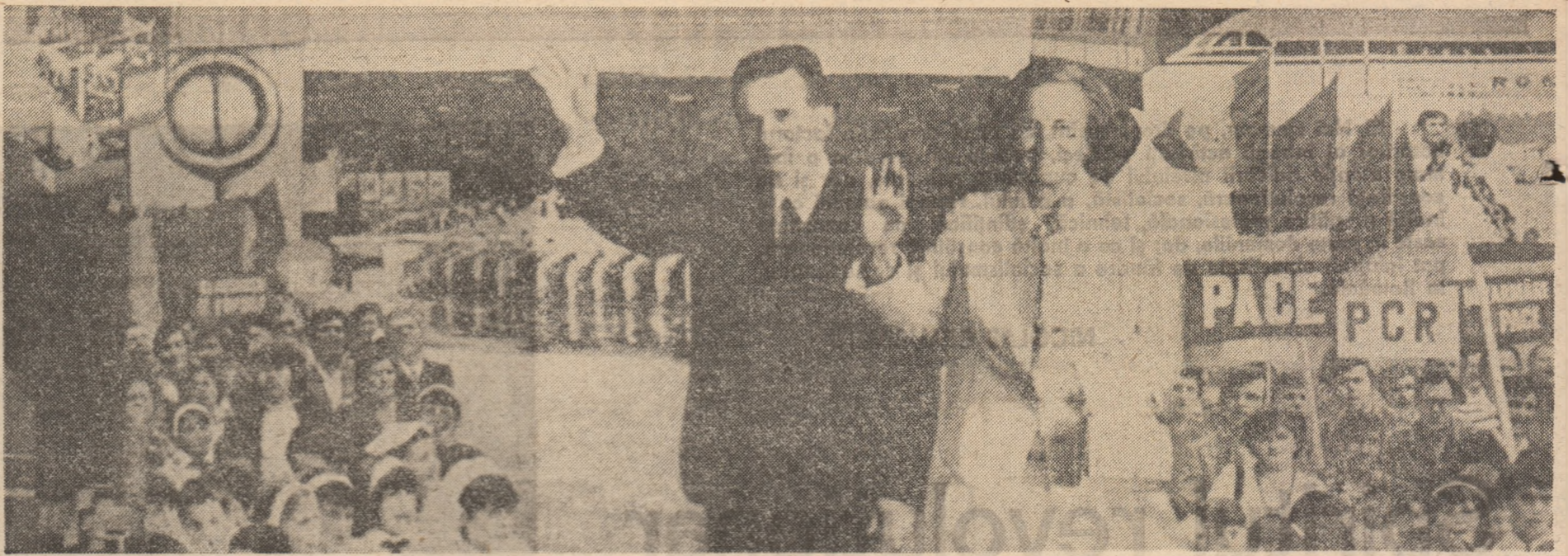
cîstînd cu tunete străvechi
pașii adolescențului străbătînd toți ghețarii,
aducînd pe umerii lui
uriază vise, proiecte ale României revoluționare.

Pridvorul este tînăr,
în casă bat liniștite inimi părințești,
în solemnă liniște a gerului din ianuarie
se aud pașii luptătorului urcînd uriașă istorie;
Pe drumul scăpărător, luminat de stelele din ianuarie,
la lumina Marelui Orion, citim ca într-o sfințită carte
sublimele vise, uriază planuri pentru o Românie
viitoare.

Pridvorul este tînăr, în casă bat liniștite inimi
părințești,

din fiecare stîlp dau ramuri, vîlstar
cu marile împliniri ale României viitoare —
în micile, gingașele ferestre înfloresc merii,
strălucitoare, Patria întreagă se oglindește,
cuprînzîndu-ne pe toți împrejurul suavului pridvor,
cum ne stringe severul, generosul ianuarie,
devotați, vrednici și credincioși —
eroic popor împrejurul eroicului nostru conducător.

Traian Coșovei

ARC DE TRIUMF MUNCII - de Ion Bițan și Vladimir Șetran

O nouă geografie

IN acești ani, scriitorul este totodată și un reporter pasionat, un modern cronicar al unor mărețe ctitorii. În peregrinările mele prin țară, am fost de fiecare dată fascinat de șantierele întinse în cale, amintindu-mi afirmația plastică a unui confrate care scria că are impresia că țara întreagă este pe schele. Am trăit și muncit în acești ani pe schele, transformând întreaga geografie a țării, mai ales după istoricul Congres al IX-lea al partidului, cel care a ales în fruntea partidului pe tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Toate drumurile prin orașe și sate, prin munți sau cimpii, din Dobrogea, Bucovina, Moldova, sau Transilvania, Mucovina sau Oltenia, ne înfățișează tabloul luminos al chipului nou al patriei, un chip tânăr și puternic, cu o personalitate și demnitate înaltă — România care și-a câștigat un merit prestigiu în rindul țării lumii.

Ne putem mandri cu o operă de amploare constructivă fără precedent, care a rodit într-o industrie dinamică, modernă, într-o agricultură nouă, în plină dezvoltare, într-o neasemuită înflorire a științei și culturii puse în slujba poporului. Este incontestabil meritul unanim recunoscut al partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, clarvăzătorul strateg al făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și a comunismului pe deplin românesc. De numele celui mai iubit fiu al poporului român sunt legate toate marile înfăptuiri și împliniri ale României socialiste.

Am trăit și muncit, în acești ani, pe schele! Așa am ajuns azi să ne mandrim cu peste 250 de platforme industriale moderne, care reunesc peste 8.600 de capacități industriale și agrotehnice importante, construite în ultimele două decenii și amplasate armonios pe întreg teritoriul țării.

În acest tablou superb se înscriu și grandioasele ctitorii ale epocii Nicolae Ceaușescu — „Magistrala albastră” — Canalul Dunăre—Marea Neagră, drumul miraculos al Transfăgărășanului, impresionantele amenajări de la Porțile de Fier și de pe Valea Oltului...

În București, este în plină construcție noul centru politico-administrativ care va reuni, într-o arhitectură monumentală, edificiul Casei Republicii și ansamblurile viitorului bulevard Victoria Socialismului. Este în curs de desfășurare realimentarea complexă a râului Dimbovița, care va deveni cu adevărat „apă dulce”. Șantierele ei, fără acoperiș și pereți, pulsează zi și noapte, astfel că, nu de mult, au fost încheiate lucrările de la Mucul Morii, cel mai mare lac de acumulare din București, cu 240 hectare care asigură debitul constant de alimentare și prămenire a Dimboviței pe tot parcursul ei în Capitală.

La rindul lor, toate localitățile țării cunosc un complex și amplu proces de

inoire și modernizare, care se oglindește în creșterea gradului de civilizație și confort, al bunăstării materiale și spirituale.

Citirele sînt reci dar și argumentul cel mai viu. În ultimii 20 de ani s-au mutat în locuințe noi peste 10 milioane de cetățeni! Ce cale impresionantă am străbătut de la acel singular și prim bloc muncitoresc dat în folosință la 15 februarie 1948, în București, pînă la cele peste 613.000 de apartamente construite în Capitală, în anii socializmului, din care 462.000 în ultimele două decenii!

Crezul formulat de secretarul general al partidului la Congresul al XIII-lea, și anume acela că tot ce creăm în România este destinat dezvoltării generale a patriei și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului, se oglindește în marile prefaceri ce au loc în toate sectoarele de activitate, care s-au răsfrînt în ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Am avut recent prilejul să asist la inaugurarea noii rute feroviare Pașcani — Tîrgu Neamț, vis vechi al locuitorilor acestor meleaguri moldovene, țel împlinit din inițiativa și cu sprijinul direct al tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a aprobat deschiderea lucrărilor în iulie 1981.

Pe peronul gării Pașcani, lume multă, veselă, îmbrăcată sărbătorește. Toți ochii erau ațintii spre gârbitura trenului care pleca în prima cursă, pe noua linie feroviară. Cînd locomotiva, nepodbită cu ramuri de brad, s-a pus în mișcare, s-a izbucnit urale și aplauze.

Aceleași sentimente le-au încercat și cei care au asistat, la sfîrșitul anului trecut, la lansarea, cu două luni mai devreme, a petrolierului „Teleajen”, de 85.000 t.d.w., o navă ultramodernă, realizată după un proiect românesc, sau la conectarea la sistemul energetic național a celui de-al 8-lea grup energetic de la Sistemul hidroenergetic „Porțile de Fier-2”, ultimul hidroagregat prevăzut în proiect.

Toate drumurile țării, prin orașe și sate, ne înfățișează tabloul devenirii României socialiste.

Mărețele realizări ce fac din ultimii 21 de ani perioada cea mai înfloritoare din istoria milenară a patriei au avut la temelie concepția potrivit căreia dezvoltarea puternică a industriei și amplasarea rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării constituie factorul hotărîtor al victoriei socializmului, concepție elaborată și susținută, în prodigioasă și neobosită activitate, de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului.

Cu gânduri de adîncă stimă și vie recunoștință, întreaga națiune urează tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitorul României moderne, cu prilejul zilei de naștere, la mulți ani și deplină sănătate.

Radu Vaida

Pe-acest pămînt, cel mai frumos poem...

POTRIVIT unei alee și strămoșești tradiții românești, aceea de a-și țara cetăi mai bravi dintre fii, cănta întreagă sărbătorește, la 26 ianuarie, ziua de naștere și îndelungata activitate revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

Cît de mandru și norocos condeierul care poate da glas sentimentelor de stimă și dragoste, de prețuire și recunoștință față de Omul Epocii, pentru nobila sa dăruire, pentru biografia-i de excepție pusă în slujba națiunii și a umanității. Căci se cuvine slavii și poporul din care se ridică un asemenea fiu, a cărui neobosită voință, al cărui geniu viu dăltuiește noi pagini de neuitat ale istoriei.

De neuitat, mai întii, acel luminos și biruitor iulie 1965, Ora Congresului al IX-lea al P.C.R., ce stăruie ca o sărbătoare a înaltei cetezanțe și innoiri revoluționare. Acolo, la tribuna celuiui Congres, cumpănă de veac, găsim izvorul a celei voințe oțelite care a aplicat, fără

odihnă, cu iscusință și inepuizabile resurse creatoare, principiile de bază ale filosofiei materialist-dialectice și istorice, ale teoriei revoluționare, la condițiile și cadrul social-istoric, economic și cultural al societății noastre. Acolo, deci, la tribuna celuiui Congres, s-a aprins scintila înnoirii care avea să dureze noi cetăți ale oțelului, să deschidă canal între Dunăre și Mare, să croiască galerii subpămîntene pentru trenurile metroului și încă atitea ctitorii, dinamizînd progresul economic, social și cultural în făurirea României Socialiste multilateral-dezvoltate, uriașă ctitorie a Epocii Ceaușescu „durînd pe-acest pămînt cel mai frumos poem”...

Prețuind creația artistică și literară, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat în repetate rînduri creatorilor Indemnul de a se inspira din izvorul viu al vieții de fiecare zi a oamenilor muncii, din eroica noastră istorie, din clocotul actualității noastre, din năzuința de pace și viitor luminos, la a cărei împlinire trudem atît de spornic cu toții.

În noi

În noi — El — Testamentul lui Mihai și Răsăritul lui Ștefan
peste scutul Codrilor
dintr-o nouă poveste:
„Stăpîni în casa noastră”.

În noi — El — Demutul, Prezentul, Viitorul — Luceafăr

peste Patria română;
bind văzduh revărsat...
nesfîrșit strămoșilor...

În noi — El — chemarea Muncii
sub cerul Păcii —
nesfîrșită coloană de iubire —
înima țării din fiecare...

George Corobea

Portretul zilei de azi

O SIMPLĂ statistică ar putea dovedi cu ușurință un adevăr de ample semnificații: în anii ce au trecut de la eliberarea țării, și cum deosebire în ultimele două decenii, numărul titlurilor de cărți tipărite în România domină în mod covârșitor tot ce s-a scris și tipărit în țara noastră în toate secolele ce au precedat acest ev social nou al țării, acest nou, dinamic ev, al culturii. Cît privește tirajele cărților de literatură — și nu numai — orice comparație cu tirajele din trecut ar avea darul să ilustreze creșterea, inimaginabilă altcîndva, a interesului pentru lectură, a setei de cunoaștere și, deopotrivă, preocupările statonice de a satisface această multipul relevabilă realitate spirituală. S-a spus deja, și temerurile sînt numeroase și adînci, că din perspectivă calitativă, deci din unghi valoric, anii ce au urmat Congresului al IX-lea, de cînd la cîrmă se stătinul patriei, partidului și poporului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt comparabili cu perioada dintre cele două războaie cînd s-au afirmat și exprimat mari personalități creatoare, cînd s-au produs înnoiri de substanță în universul prozei, poeziei și dramaturgiei naționale, precum și în cel al criticii și istoriei literare. Nu este în intenția acestor succinte considerații apelu la exemple concrete (la îndemna oricui azi prin caracterul de masă al răspîndirii operelor de valoare contemporane) ci doar de a releva o realitate esențială a literaturii actuale: Datorită unei viziuni de profundă cunoscătoare și cuprînzătoare privind locul creației artistice în viața constructorilor noii societăți, misiunea civică și estetică a artei, — viziune deschisă nu doar acceptării ci și stimulării diversității stilistice în condițiile asumării organice, profunde a filosofiei materialist-dialectice — literatura actuală cunoaște o amplă rezonanță în

conștiințe și-a configurat o personalitate distinctă, izvorînd din acumulările calitative ale unei îndelungate tradiții, dintr-o specificitate ce o individualizează între literaturile altor națiuni, năzuind și împlinind cu discernămint o racordare creatoare la ceea ce s-a afirmat mai nobil și valoros în creația altor popoare, la căutările novatoare ale culturii mondiale actuale, puse în slujba unor superioare idealuri umane.

Prin ceea ce are mai valoros și durabil, literatura românească de azi constituie un argument conincuu edificator al inepuizabilului izvor de talente, de forțe creatoare existente în sinul poporului român, al climatului stimulator și unei concepții superioare privind geneza și destinul operei de artă. Nu o dată, la reamintirile scriitoricești de anvergură națională, precum și cu alte prilejuri memorabile din biografia social-politică a prezentului, secretarul general al partidului a evocat tradițiile progresiste ale culturii noastre, a făcut emoționante și percutante referiri la marii înaintași, și adresat îndemnuri luminoase către cei ce dăm azi ființă culturii noi. Îndemnuri de a urma și îmbogăți o asemenea tradiție, de a făuri noi opere, în care faptele glorioase ale trecutului să-și afle evocări artistice inedite și emoționante, în care actele de muncă și creație socială, încercările de a dădici semnificații și mesaje umane ale prezentului, să-și afle, în mod specific, corespondențe artistice de valoare și originalitate autentică, ocotind mimetismul și ipostazele subalterne, mimetismul tributar modelor de lațoare, aspirînd la a se constitui în documente expresive asupra opțiunilor și aspirațiilor, modului de a munci, trăi și simți al contemporanilor, al oamenilor noului timp socialist al patriei.

În orizonturile unor asemenea generoase principii diriguitorie privind arta și literatură românească, de azi și de mine — izvorite dintr-o concepție adînc patriotică asupra misiunii artei, dintr-o înțelegere complexă și nuanșată a aspirațiilor legitime către nuanșate ale acestora (de neimaginat dincolo de efortul de a integra, prin opere de valoare în circuit mondial ceea ce este specific național, caracteristic poporului nostru și timpului pe care-l trăim) — orice veritabilă conștiință creatoare se află angajată cu darurile trudei sale gînditoare, cărțile, tot mai puternic conectate la tensiunea marilor fapte, idei și interogații active ale prezentului național și planetar.

O privire de sinteză asupra peisajului literar contemporan — dincolo de inerentele neîmpliniri literare și erori optionale — va fi neîndoișor generatoare de optimism. Avem azi o literatură diversă, profundă, ilustrată în mod responsabil de creatorii din toate generațiile. Jar omagiiu cel mai deplin și firesc pe care oamenii de artă îl aduc într-un asemenea moment sărbătorec sînt operele acestui timp. Opere în a căror vastitate umană își trăiesc un alt fel de viață însuși eroii vremurilor de azi, patria însuși aflîndu-se în centrul fazei ale unui vast portret.

Constantina Caranfil

Nicolae Dragoș

■ Numai trăind și scriind împreună cu poporul, pentru popor, participând activ la făurirea prezentului și viitorului patriei noastre, creatorii de literatură și artă pot da opere de înaltă valoare, își pot îndeplini misiunea în formarea conștiinței revoluționare, în promovarea adevăratului umanism revoluționar al societății noastre socialiste, în care tot ce se realizează este destinat înfloririi patriei, omului, bunăstării și fericirii sale.

NICOLAE CEAUȘESCU

Măsura lucrurilor

O INCERCARE de a deține substanța anilor care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al P.C.R., eveniment politic major, cititorit de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să cuprindă, în mod imperios obiectiv, ideea că parcurem o perioadă a adevărului și lucidității, în primul rând față de noi înșine, bazată pe situarea omului în orbita faptelor sale. Impulsul către eficiență și eficacitate dat întregii societăți românești de către conducătorul partidului și statului nostru a fost de natură a produce limpeziri esențiale în ceea ce privește, înainte de toate, angajarea pe coordonatele participării majore la opera de modernizare a României, a tuturor valorilor ei umane. S-a produs, astfel, o puternică revigorare în spirit, în gând, atit prin raportarea la dezideratele concrete ale dezvoltării, cit și prin accentuarea conștiinței că aceste deziderate nu pot fi îndeplinite decit prin aportul efectiv, cit mai valoros, al fiecăruia dintre noi.

Anii care au trecut de la Congresul al IX-lea se pot măsura în împliniri fără precedent în toate domeniile de activitate — de la industrializare, pînă la multipla transformare a satului și vieții lui —, dar, totodată, au determinat o schimbare calitativă superioară în plan social. Omul, individul, într-un context de perfecționare a mijloacelor colective de conducere a societății, se situează azi în prim plan; omul, individul, beneficiind de un cadru nou social, poate să-și afirme mai larg valoarea. În felul acesta, societatea românească de azi este mult mai densă ca aport de valori și contribuții umane la propriul progres, mult mai dinamică, mult mai profundă și deschisă înnoirilor.

Pentru dezvoltarea literaturii a fost hotărîtoare această desfercare a energiilor individuale. Cimpul de umanități al creației noastre literare s-a lărgit și aprofundat sub influența prefaceșilor din viața de zi cu zi. Eroii, eroismul au încetat a mai fi reflexe ale unor precepte și scheme; într-un număr important de cărți de proză, poezie, în piese de teatru, în filme au căpătat chipul viu și complex al adevărului oamenilor și adevărului artei. Pe fondul unei concentrări a întregii noastre realități sociale asupra ei însăși, literatura a parcurs pași decisivi în abandonarea definitivă a înregistrării pasive sau idealizatoare a lumii în care trăim, privindu-se lucid în față, în raport cu datoria de a participa la luminarea destinelor omului în această lume, cu exigențele marilor ei valori de artă a cuvintului.

Este o mare satisfacție a literaturii de a se vedea angajată pe drumul adevărului, construcției, slujirii omului care muncește, creează, aspiră mereu la mai binele României, al lui ca individ! Acest sentiment al îndeplinirii unei misiuni de largă anvergură socială, cu ecouri de nesters în conștiințe, a fost puternic însoțit de scriitorilor și literaturii noastre de către secretarul general al partidului. Subliniată vibrant, ideea de a scrie pentru popor, a apartine poporului traversează fertilizator cele mai multe dintre cărțile apărute în ultimele decenii. Ea își află validarea în interesul de care aceste cărți se bucură în rindul cititorilor, chipurile acelor oameni constituind prototipurile lor de viață eroică simplă și cotidiană, de năzuințe și luptă. Ceea ce în mod curent numim „succesul de public“ al cărților noastre, în număr tot mai mare, este un fapt care nu are nimic comun cu conjuncturi ale facilului sau efemerelor mode. Un cititor nou a crescut odată cu această lume nouă. Un cititor avizat prin precăstirea sa intelectual-profesională, dar și prin întregul climat social, caută în cărțile noastre chipul adevărului către care aspirăm. Îl caută și, din ce în ce mai puternic justificat prin faptele exemplare ale oamenilor, prin măsura gândirii și creației lor, îl găsește.

Platon Pardău

FLAMURI — de Eftimie Modălcă

Un bărbat-erou

În fruntea țării
spre-un viitor de aur
din inimile noastre
ivit precum luceafărul
care ne-arată țărnul
cunoastem un bărbat-erou
în timpla și-n sufletul căruia
s-au concentrat vrerile
și dorințele
întregului popor

El ne este flacăra și verbul
El ne este imnul din tricoler
Tineretea din idee și lumină
Pacea și gândul cel bun
El le însumează
între gloria
acestui timp nemuritor...

Ioan Vergu Dumitrescu

CERTITUDINI

D RUMUL oricărei înaintări victorioase este bornat de certitudine și întemeiat pe certitudine. Nu va ajunge nicăieri acela care se oprește șovăitor în dreptul fiecărui pod spre a-i încerca mai întâi trăinicia; în zbor va trece pe lângă el detașamentul hotărît al celor ce știu și simt că această cale, deschisă lor, este sigură, unică, demnă și eternă.

Marea certitudine a românilor este partidul comunist. Marea certitudine a partidului este secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Energia, inteligența, cinstea, dăruirea, omenia și eroismul cu care secretarul general a condus, conduce și va conduce destinele națiunii de la Carpați și Dunăre reprezentată tot atâtea temeuri ale devenirii noastre. În ochii lui se oglindește țara. O țară ce a știut să conjuge în liniște și fără eroisme de paradă verbul a

dăinui, substantivizându-l cu înțelepciune în dăinuire, o țară pe care echilibrarea a aflat-o cum știm, ne mirăm și nu uităm. Atit de jos și de departe ni se pare punctul de la care am pornit, încit ne amintim cuvintele cărturarului ce-și privea fotografiile din tinerețe „Ce-i cu voi, băiețai, cu ce drept purtați numele meu?“

Drag și sfint, numele de România a devenit, acum, respectat, prețuit, admirat de întreaga lume a acestui sfârșit de veac. Două decenii și încă un an, cit a trecut de la Congresul al IX-lea, pot părea, față de nesfârșita curgere a istoriei, o modestă diviziune pe scara timpului; iată însă că, într-un asemenea incredibil de „strîns“ răstimp, România s-a împlinit și fortificat, asemenea Fătrumosului din poveste — într-un an cit alții în zece, într-un deceniu cit

într-un secol. România de astăzi este, în covârșitoare măsură, România „Epocii Ceaușescu“. Cu secretarul general al partidului și președintele Republicii în frunte, am gândit și modelat o țară, exemplul și îndemnul sale constituind cuvintul de ordine al înseși devenirii noastre. Și nu sintem, și nu vom fi niciodată la capăt de drum, mult a fost și mult înainte este. Partidul ne învață, ne cere să gândim avintat, să cutezăm îndrăzneț, să conturăm lucid chipul țării de mine. Dorindu-i întiului om al Republicii Socialiste România ani mulți, sănătate și bucurii, știm și înțelegem că acelea vor fi și bucuriile noastre, ale comuniștilor români. Că el este sufletul țării. Ceaușescu — marea certitudine a țării.

Mircea Radu Iacoban

Nedezmințită încredere

R EÎNNOIND firul bogatelor tradiții culturale ale poporului român. Congresul al IX-lea al partidului a deschis, totodată, luminoase perspective dezvoltării și afirmării plene a noii spiritualități revoluționare, socialiste în patria noastră. Grandioasa operă de cititorie a unei noi societăți pe pămîntul străbun al țării înregistrează, în coordonatele sale fundamentale, și un complex proces de stimulare și propășire a creației cultural-artistice, de imbogățire cu noi și noi opere reprezentative a tezaurului de frumos lăsat moștenire de înaintași.

Fondul de aur al culturii românești a sporit în acești ani, deschiși de cel de-al IX-lea Congres, cu incontestabile valori, ilustrative pentru dimensiunile noi ale artei revoluționare din România socialistă. S-a imbogățit zestrea spirituală a românilor cu opere exemplare pentru modul în care creatorii de artă din țara noastră își apropie realitatea socialistă a patriei, înțelegînd și eternizînd efortul eroic al poporului de a construi.

În această permanentă strădanie a făuritorilor de frumos de a fi nu numai martori ai procesului de transformare revoluționară a societății românești, ci participanți nemijlociți, profund implicați în realitatea țării, creatorul tînăr, scriitorul tînăr, cred, eu, un loc privilegiat. Și o responsabilitate sporită.

El, scriitorul tînăr, este beneficiarul

urleișei experiențe a generațiilor care l-au precedat. Experiență complexă, cu multe lumini, dar nu și fără umbre, acumulată pe lungul drum al făuririi literaturii noi, înaintate, revoluționare din România.

Crescut și format în climatul de generoase deschideri aduse în viața țării de cel de-al IX-lea Congres, scriitorul tînăr își scrie pagina sa de adevăr și viață eliberată de spectrul falsității dogmatice. Realitatea și pagina de carte sint, pentru el, nu țărîmuri diferite ale existenței sale scriitoricești, ci vase comunicante ale conștiinței sale de creator, de tînăr revoluționar.

Fără prejudecăți, cu datoria și în numele adevărului exprimat cu măiestria limbii române, literatura noastră, la ora ei tînără de acum, s-a constituit și se dezvoltă sub benefica înflorire adusă spiritualității române de cel de-al IX-lea Congres.

Este privilegiat, apoi, scriitorul tînăr și prin faptul că ucenicia sa literară se face într-un climat de înaltă competitivitate a valorilor creatoare. Efortul creator solicitat de partid, de secretarul său general, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, întregului popor de a se desfășura la cele mai înalte cote ale competenței și responsabilității, spre propășirea patriei, a împulsionat și creația literară artistică spre

o multilaterală diversificare a mijloacelor de expresie, spre continua lor înnoire, spre descoperirea a noi și noi căi de transmitere a frumosului către oameni.

Primite și înțelese cu deosebit interes, cărțile tinerilor scriitori care au debutat și s-au afirmat în acești ani sint dovezi ale puternicului factor stimulator marcat în planul creației artistice — ca de altfel în toate domeniile activității creatoare din țara noastră — de îndemnul secretarului general al partidului de a face totul pentru transpunerea noului, a gândirii înaintate, a cuceririlor științei și tehnicii în viață, în slujba înnoierii și perfecționării conștiinței înaintate a omului nou.

Trăiește scriitorul tînăr în țara angajată în plin avînt creator, fără precedent în istoria poporului nostru. Este el însuși unul dintre milioanele de constructori ai noii Români.

El știe că a edifica o țară pe temelii nemaiafute pînă acum înseamnă și a făuri noi conștiințe, oameni noi. Cu puterea talentului său, cu osîrdia muncii sale asupra cuvintului, cu încrederea nezdruincată în viitorul strălucit al patriei, scriitorul tînăr se află pe deplin angajat în acest grandios, unanim efort constructiv din România socialistă.

Ioan Lăcustă

ODELE TIMPULUI

SARBATOARE - de Zamfir Dumitrescu

I

Pe prispa țării mele se adună
Secundele de ieri, nemuritoare,
Și cele care-or fi și cele care
Sint azi sub chip de patrie română.

Și fiecare secundă se preface,
Sub calde miini, în oale mari de lut,
Iar prispa este plină de trecut,
Dar, mai ales, de viitor și pace.

Olar de soi e-acest străbun popor
Ce dă cu zmalț de Cucuteni pe Lună,
Cu drumuri noi ce-n larguri se cunună,
Cu aripi limpezite în izvor.

Pe prispa Scorniceștilor e-o țară,
Cum n-a mai fost a noastră Românie,
Din lut sfințit, noi facem veșnicie,
Din inimă, o aripă solară.

Acolo, lingă-a Oltului cimpie,
E-o casă cu uși-nalte și pridvor
Pe prispa ei e-al nostru viitor,
E timpul tot, care va fi, să fie.

II

Din larguri vin, aici, pe țarm străbun
La început de timp și de lumină,
Să văd cum timpul, timpului se-nchină,
În scoica lui de soare mă adun.

Genezele, atâtea cite-au fost,
Și-atitea cite, încă, vor să fie,
Ne-nțîmpină în prag de veșnicie,
Și fiecare drum se face rost.

Mari herghelii ne mină mai departe,
Peste un on de viață ne-nceput;
În țara lui de glorie s-a născut,
Cel țării dat, destinul ei să-l poarte.

Cuvintul lui, spre-un timp necunoscut
Intemeiază nemurirea noastră,
Cînd sufletul deschis ca o fereastră,
Din fiecare zi ne face scut.

Din larguri vin noi larguri viitoare,
Vin valurile timpului în noi
Și cad din calendare sacre ploii,
Și pleoapa peste ochi se face soare.

III

Noi nu uităm lumina niciodată,
Ferestrele le-mpodobim cu ea,
Și fiecare vis se face stea,
Și spațiul în mărețul timp se-arată.

În fiecare pas pulsează-o lume,
În fiecare stea se naște-un cer,
Să nu mci cadă peste soare ger,
Să nu mai fie zările, postume.

Mari porumbei peste pămînt să zboare,
Să se prefacă Terra-n porumbei,
Cu aripa să treacă peste zei,
Să treacă peste-a nopților ninsoare.

Eroul păcii, pacea să vegheze,
Zăpezile cu flori să ne măsoare,
S-avem mereu, în prag, o sărbătoare,
În rădăcini s-avem, mereu, amieze.

Noi nu uităm de unde am pornit
Și-n care zare timpul ne-a adus,
De pe un pisc pe altu,-aicea, sus,
Aici, în românescul nostru mit.

IV

Ce sintem azi am fost la el în gînd
Și-n vorba lui atît de românească;
Sămînța-n lut am pus-o, să rodească,
Să stăm cu țara-n primul lumii rînd.

Pe-nțînsul frunții sale-i largul tot,
Recoltele-s în mina lui, bogate,
E ceru-n ochi pictat cu nestemate,
Dintr-o secundă veșnicia scot.

Conducătorul țării una este
Cu țara lui și neamul lui întreg,
În vorba-i înțeleaptă, înțeleg,
Ce sintem, azi, aici, pe-nalte creste.

Cu-acest erou nemuritor de neam,
Vom trece orizonturile toate;
Istoria română în piept bate,
Și ne așteaptă-n fiecare ram.

În fruntea vieții noastre sode-n For,
Acel ce s-a născut să fie soare,
S-avem, mereu, în ochi, o depărtare,
În gînd s-avem, mereu, un viitor.

V

De prin milenii, țara se-ntorcea,
În matca ei de larguri milenare,
Prin suflete trecea lumină mare,
Se cununa vecia într-o stea.

Pe tărături transilvane prindeau chip
Nemărginite veacuri românești,
Din lutul tricolor creșteau feresti,
Nu mai cerneam în pieptul meu nisip.

Cu Țara se unea Ardealul sfînt,
Și craiul lăncu îi doinea în piept,
Gorunul sta străbun în noi și drept,
Venise timpul și pe-acest pămînt.

Pe tărutul Alba-Iuliei, prin veac,
Secundele soseau, de zare, pline,
C-un soare nou, destinul să lumine,
Să stăm cu toți sub florile de mac.

Atuncea, Țara-n oameni s-a născut
Și s-a născut, atunci, și-al țării fiu;
Minutu-aceia este pururi viu,
Vecia lui s-a prefăcut în scut.

VI

Istoria o recitesc, să știu,
De unde vin aceste zări prezente,
Prin care ne-am zidit în monumente,
Să fie timpul nostru, veșnic, viu.

Evenimente multe se adună,
În cartea ei și multe-n suflet dor,
Dar totdeauna este-un viitor
Sub soarele ce crește din furtună.

S-au înălțat în prag de primăveri
Mestecenii luminii, zbor să fie;
Secunda să rămînă, pururi, vie,
Să iasă-n larg ai visului năieri.

Se limpezia istoria în noi
Și în oglinda țării milenare,
Petale roșii se nunteau în soare,
Veneau din depărtare vremuri noi.

Privesc în timpul tot care a fost,
Să descifrez inscripția română,
De-a pururea, pe suflet, să rămînă,
Să aflu gîndul și al lumii rost.

VII

De n-am fi noi, cei mulți, n-ar fi pe lume,
Nici deal galactic, nici cimpii, nici munți,
N-ar fi victorii, nici căderi, nici punți,
Nimic n-ar fi pe-acest pămînt, anume.

De n-am fi noi, secunda n-ar avea
În ce oglindă să se oglindească,
N-ar fi nici timp, nici zare românească,
Pe cerul plin de stele, nici o stea.

De n-am fi noi, acest străbun popor,
N-ar fi pe lume-o țară ca a noastră,
Dar noi trăim și bolta e albastră,
Și pescărușii-n ochii noștri zbor.

Sintem aici am fost aici, mereu
Și vom rămîne-aici, păduri de brad,
Pe sub un cer de aripi ce nu cad,
Să modelăm al clipei minereu.

Sintem aici, și-n fruntea noastră este
Al țării fiu, nemuritor și drept,
Cu el în suflet plămădim noi creste,
La poarta țării un nou veac aștept.

VIII

Aștept mileniul trei să ne-mpresoare,
Cu stupul lui de clipe ne-nceput,
Să știu că sint, mereu, la început,
Că n-a căzut în ochii mei ninsoare.

Spre-această zare, visele pomesc,
Peste oceanul multor calendare,
Să pot să scot năvodul plin de soare,
Să-nvăț abecedarul omenesc.

Inchid o clipă ochii și privesc
Nemărginirea timpului din zare
Și văd la chei telurice vapoare,
La cheiul nostru drag și românesc.

Aștept mileniul trei, aici, pe punte,
De clipe escortat spre-un țarm visat;
Spre comunism, cu țara am plecat,
Să construim, mereu, în noi un munte.

Cirmaci ne e, prin morile sbîntori,
Eroul care poartă sceptru-n mină,
Și-a traversat istoria română,
Să fie țara, veșnic, trei culori.

IX

Mereu, noi sintem clipa cea dinții,
Mereu, în noi se-adună ape multe,
Și veșnicia vine să le-asculte,
În prag de sărbători și căpătii.

Curg apele printr-o clepsidră nouă
Și-un timp străbun se-adună în prezent,
Și ochiul meu se face monument,
Privind oglinda ce se naște-n rouă.

Cunună pare creanga mea de brad,
Cu mari păduri de brad mă-mpodobesc,
Sămînță sint din lutul românesc
Și mă sfințesc și-n nemurire cad.

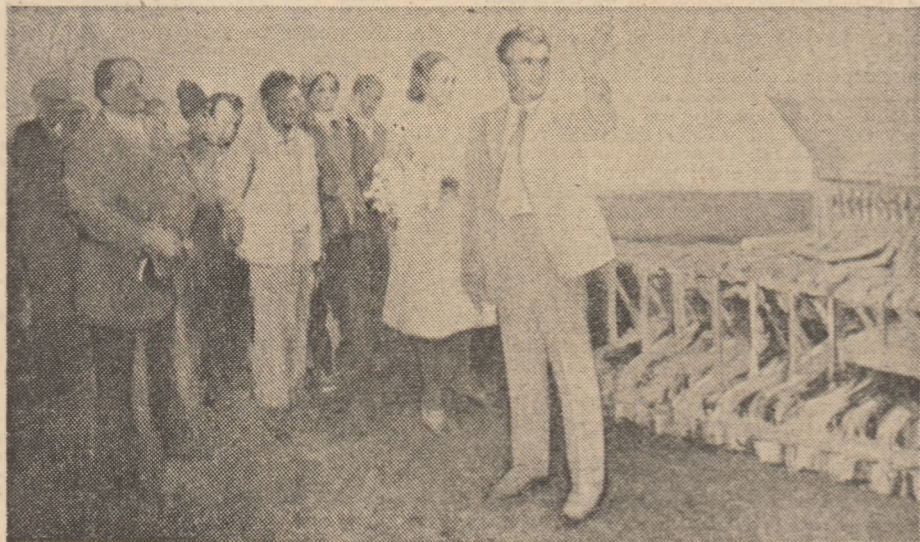
Pe prispa țării mele vin din larg
Spre Fiul țării, timpurile toate,
Și sufletul i-ascultă-n libertate
Și fiecare gînd e un catarg.

Secunda nu mai poate fi nisip,
Va fi ce-a fost, o stea nemuritoare;
În calea Lui vin albe căprioare,
Cu-al nemuririi noastre mindru chip.

Ion Văduva-Poenaru

■ Trebuie să facem astfel încât activitatea literar-artistică să oglindească cu putere viața, munca și năzuințele poporului nostru, să contribuie la cultivarea nobilelor sentimente de dreptate socială și națională, de muncă, de omenie, la formarea omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, patriotică, hotărît să învingă orice greutate, să meargă ferm înainte spre societatea comunistă — visul de aur al omenirii !

NICOLAE CEAUȘESCU

PRIMĂVARA — de Eugen Palade

Prețuirea moștenirii literare

ÎN cuvântarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Adunarea Generală a Scriitorilor de la 16 noiembrie 1968 au fost luminose emise principiile moștenirii culturale, cu aplicare la literatură :

„În aprecierea creației literar-artistice trebuie să avem întotdeauna în vedere condițiile social-istorice concrete în care a fost făurită, caracteristicile etapei respective, cerințele dezvoltării societății, interesele fundamentale ale celor ce muncesc. O analiză științifică, obiectivă, a moștenirii culturale, cere disocierea clară a ceea ce a fost înaintat, valoros, a tot ceea ce a exprimat necesitățile progresului social de lucrările și ideile inspirate din ideologia claselor exploatoare. De aceea, relevind ceea ce este prețios în literatura trecutului, nu trebuie să trecem cu vederea lucrările cu tendințe retrograde, reflectând concepții naționaliste, șovine sau, dimpotrivă, cosmopolite, contrare intereselor celor ce muncesc.“)

Or, condițiile social-politice, încă din vremea secolelor feudale, au fost dominate de luptele eroice ale poporului nostru pentru păstrarea independenței și a suveranității, iar primii scriitori, cronicarii, au fost exponenții acestei aspirații populare, întretinând flacăra iubirii de țară și a spiritului de jertfă, în serviciul acestor idealuri. Cu atât mai virtuos s-a afirmat acest spirit în vremea secolului Luminilor, cînd virfurile Școlii ardelenne, Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior și Ioan Budai-Deleanu au creat premisele culturii noastre moderne, sincronice cu epoca frământare iscată continental de Revoluția franceză.

Literatura începutului de veac următor s-a caracterizat prin fructificarea învățămîntului din școlile naționale, care au pus capăt influenței fanariote și culturii limbii grecești, întretinut de protopendadă. Discipol și urmaș al lui Gh. Lazăr, întemeietorul învățămîntului public națio-

*) Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste*, 3, Rapoarte, cuvîntări, articole, Ianuarie 1968 — martie 1969. Editura Politică, București, 1969, pag. 665.

nal din Țara Românească, I. Heliade-Rădulescu a pus bazele presei cu caracter pe cît posibil progresist, ca și omologul său din Moldova, Gheorghe Asachi. Ambii au fost și poeți și îndrumători literari de ambiție enciclopedică. Acesta din urmă s-a abținut cu prilejul mișcării revoluționare de la Iași, în 1848, dar cel dintîi s-a pus în capul mișcării și din exil, alături de N. Bălcescu, de Golești, de Ion Ghica și de alții, a luptat să întreprindă Occidentul de viitorul Principatelor române, închise între hotarele a trei mari împărății absolutiste.

În aceste condiții, spre cinstea creatorilor noștri literari, cvasi-unanimitatea celor marcanți a luptat solidar pentru realizarea idealurilor de progres și de libertate. Se poate afirma fără șovăire că scrișul lor, fecundat de marile idealuri ale veacului naționalităților, a promovat ideile înaintate ale timpului și a creat premisele marilor reforme ale lui Alexandru Ioan Cuza, secundat, precum se știe, de Mihail Kogălniceanu, personalitate complexă de istoric, literat, orator, om de acțiune și bărbat de stat.

AȘA fiind, lucrarea de selecționare, conform metodei și principiilor enunțate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost efectuată în toate centrele noastre culturale și de toate editurile literare, prin echipe bine pregătite de cercetători, avizați și în sectorul ideologic călăuzitor. Astfel se poate afirma, după 20 de ani aproape de la înaltul îndemn, mai sus integral produs, că bibliografia noastră s-a îmbogățit cu foarte numeroase monografii și ediții critice. Alături de marii noștri scriitori, beneficiază de smulgerea din uitare și scriitorii „de raftul al doilea”, din care două colecții, *Restituție și Restituiri*, din București și din Cluj-Napoca, și-au asigurat riguroasa selecție. O consecință a premiselor culturale de astăzi, care nu poate fi omisă, este creșterea considerabilă a publicului iubitor atât de literatură contemporană, cît și al celei din trecut.

Șerban Cioculescu

Devenire

E România-n devenire
cu toate cite-s ale ei,
în care seamănă iubire
și-nnoitoarele idei.

E întreg poporu-acesta
venind din daci și din romani,
din Decebal și Burebista,
de peste două mii de ani.

Cu-nțelepciune ne conduce
și cît ne e conducător
nu ne-nspăimintă vreo răscruce,
nici vreun dușman cotropitor.

Cu-asemenea cîrmaci de geniu,
aici am fost și vom rămîne
mileniu nalt după mileniu
cît și scripturile române.

Radu Felecan

Satele

AM primit mai demult o scrisoare în care un tînăr povestește vizita făcută în satul natal și revelația prilejuită de monografia aceluia sat, aflată în manuscris la un sirgincios cărturar localnic.

Citind acele rînduri — scrie tînărul — și aflînd lucruri neștiute despre strămoșii din care mă trag, inima mi-a bătut mai altfel și parcă m-am simțit mai al acestui pămînt. În orice caz, cele citite acolo erau altfel decît cele învățate la școală, mai legate de oamenii și întâmplările acelor melea-guri, mai apropiate de sufletul meu. Poate că noi, generația tînără și cei de după noi vom avea multe de cîștigat, învățînd și în acest fel istoria. Cred că n-ar fi rău ca în fiecare sat, în fața primăriei de exemplu, să se așeze un rezumat din istoricul acelei așezări, pentru cei în trecere pe acolo, dar și pentru locuitorii comunelor respective.

Am reproduș aproape textual un întreg pasaj din care se poate vedea cît de serioase sînt preocupările celui ce mi-a scris și cît de limpede formulate. Adevărul este că monografiile ale satelor s-au întocmit și în trecut, mai ales de către învățători, și multe s-au publicat, mai multe însă rămî-nînd în cartioanele modestilor lor autori.

Ceea ce este nou în scrisoarea primită, și ușor de făcut, cu rezultate imediate și evidente, este ideea afișării unui scurt istoric. Un nume de damnit, dacă e cazul, citeva fraze din hrisovul lui, data unor lupte sau răzmerițe, fiindcă mai peste tot au fost lupte și răzmerițe, numele citorva eroi din cele două mari războaie din ultimul secol, numele citorva oameni de seamă sau de bine — și nu numai pe plan național — porniți de acolo. Iar satele prin care acum trecem ca printr-o pădure mută, fără ca nimeni să știe nimic și fără ca nimeni să afle ceva, ar căpăta deodată glas.

Geo Bogza

Spirit creator

CÎND, la sfîrșitul anului trecut, criticii au încercat să schițeze bilanțul anului literar 1966, s-a subliniat un fapt pe care cu acest prilej aniversar aș vrea să-l integrez în contextul afirmării și dezvoltării literaturii noastre din ultimele două decenii. Mă refer anume la faptul că, deși anul 1966 poate fi numit un an al romanului, calitatea volumelor de eseistică, istorie, critică ale autorilor contemporani cît și a revalorificărilor ne dau dreptul să considerăm anul 1966 drept unul fast și pe acest tărîm. Dar întrebarea care se pune — și anume o întrebare esențială — este următoarea: reprezentă oare în domeniul amintit anul 1966 un fapt întîmplător, expresia unui accident fericit, o explozie nebănuită ?

Pentru cei care urmăresc evoluția fenomenului cultural românesc, din luna mai 1965, din momentul în care noul secretar general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a înființat prima oară cu reprezentanții intelectualilor din țara noastră, vom observa că procesul eliberării gândirii noastre de dogmele care o anchilozaseră în formulele standard, în repetarea unor clișee și a unor formule care nu aparțineau nici structurilor mentale ale poporului român și nici perspectivelor intelectuale ce determinaseră epocile de mare înflorire spirituală — nu putea să ducă decît la rezultatele pe care le avem acum. Fără îndoială, eliberarea de dogme nu se realizează instantaneu și nici nu se concretizează imediat în opere, unul din motive fiind, după opinia mea, rezistența vădită sau insinuantă a celor care credeau că dețin monopolul adevărurilor absolute. Dar pe parcursul acestor douăzeci și doi de ani, în ciuda tuturor factorilor moderatori care au apărut și mai apar, a tuturor ezitărilor provenite din neștiință și uneori din reacredință, gîndirea românească actuală și-a definit un profil din ce în ce mai clar, mai net și mai distinct conturat. Mai întîi prin contribuțiile unor remarcabili gînditori ai generațiilor vîrstnice, care, în perioada de pînă în 1965, pur și simplu încetaseră să mai existe, accesul la operele lor, ca și citarea numelui lor fiind practic interzise — și mă refer aici la Anton Dumitriu, Petru Comarnescu, Edgar Papu, C. Noica, N. Steinhardt, N. Mărgineanu. Exemplele pot fi fără îndoială înmulțite dacă ne gîndim la istorici și critici literari, precum Șerban Cioculescu și Vladimir Streinu, Liviu Rusu, istorici, precum C. C. Giurescu, Gheorghe Zanne, oameni de teatru ca Ion Zamfirescu și alții care, prin contribuțiile lor în diferite domenii, au îmbogățit în acest rîstimp aria culturii românești cu contribuții de primă însemnătate. Operele lor tipărite după 1965 au deschis orizontul pentru înțelegerea specificului culturii românești, pentru situarea ei în context universal, pentru evaluarea rațională, probă a potențialului nostru creator. Operele lor au constituit în același timp și un model fericit pentru tinerele generații care

s-au format în acești ani și care prin ei s-au format la o școală de rigoare intelectuală, chiar dacă școala românească a fost lipsită — fie ani mulți, fie total — de aportul lor.

Dar cu deosebire îmbucurător este faptul că în acești douăzeci și doi de ani au apărut, s-au format și s-au afirmat un însemnat număr de esești atît din generația care, în anul de răscruce, trecuse de vîrsta de treizeci de ani sau unii abia se aflau pe băncile liceului sau facultății. N-aș vrea să înșirui aici nume. Cu alte prilejuri am remarcat, tot în coloanele „României literare”, faptul că și cea mai tînără generație de critici nu se mărginește numai la urmărirea fenomenului curent, ci tinde către sinteze culturale, către îmbrățișarea fenomenului cultural din perspective istorice generalizatoare. E una din realitățile cele mai sesizante ale acestor două decenii și se cuvine să o amintim aici cu așt prilej aniversar.

UN factor esențial care a marcat acest nou climat, mai ales în anii din urmă, a fost rețipărirea acelor mari gînditori care, pe diferite tărîmuri, au influențat nu numai dezvoltarea culturii românești ci și a spiritului nostru public. De la filosofi, precum C. Rădulescu-Motru, P. P. Negulescu, Mircea Florian, Petre Andrei, la cei ce au conturat o filosofie a istoriei românești, A. D. Xenopol, N. Iorga, Gheorghe Brătianu, ale culturii și esteticii noastre în diferite domenii ale afirmării ei de la Tudor Vianu la Alice Voinescu, de la G. M. Cantacuzino la Petru Comarnescu. Nume sau scrieri care după 1965 s-au rostit public și s-au tipărit în acești ani.

Și nu în ultimul rînd un factor stimulativ l-a reprezentat tipărirea acelor opere fundamentale ale gîndirii universale clasice și contemporane. După 1965 sistemul de referințe, din acest punct de vedere, a fost cu totul altul, radical altul, care nici cel puțin nu poate fi raportat la sărăcia și unilateralitatea dogmatică a ceea ce a fost în deceniile dinainte. Traducerea în limba română a capodoperelor filosofiei din toate timpurile, a operelor fundamentale ale istoriografiei universale, ale teoriei literaturii și artei a avut de asemenea un rol de o însemnătate hotărîtoare în viața intelectuală a României de astăzi.

Indemnul pe care secretarul general al Partidului Comunist Român l-a adresat în repetate rînduri celor ce lucrează pe tărîmul ideologiei, al criticii și istoriei literare, și anume de a da dovadă de îndrăzneală, de spirit creator, de a-și pune toate forțele și capacitățile în slujba făuririi unei personalități multilaterale, trebuie înțeles din perspectiva continuării și dezvoltării celor mai fertile direcții de dezvoltare ale culturii românești contemporane.

Valeriu Răpeanu

IN MIJLOCUL TINERETULUI — de Gheorghe Apostol

Omul marilor împliniri

ARMONIOASA natură a acestui spațiu atât de binecuvântat și primejduit, a născut din viltorile timpului Oamenii marilor împliniri. Minune în freazăl frunzelor sint speranțele, floare înfiorată de micrea soarelui și aerul văzduhului nostru mereu limpezit, — ele au luminat întotdeauna sufletul țării și al poporului.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu este spiritul ales în strălucirea Ființei hărăzită cu toate razele darurilor, născut să fie Comunistul cuceritor, luptătorul revoluționar, ctitorul de țară nouă, inițiatorul marilor lucrări materiale și spirituale înscrise în acest timp de aur visat. Cu multă dragoste îl stă împrejurul-i poporul, cu multă grijă și cu nevoie sporită de adăugire a binelui, a frumuseții, a adevărului la împlinirea tezaurului românesc. Oamenii acestui pământ văd în el pe cel ce nu-și pierde niciodată pozoaba dragostei de țară, văd în el pe însuflețitorul unor căi neumblate, pe marele comunist birutor. Și dacă aspre au fost și sint bătațiile în greutatele vremurilor, cu puterile materiale, dacă fiecare izbîndă a fost și este o victorie umană a întregului popor, mărturie stau abnegația, ființa și încrederea tuturor dăruite marilor aspirații, pecețuite cu viață să alcătuiască înălța conștiință de a fi țară strălucitoare, de a rămîne letopisete model al acestui timp, imagine a vieții și faptelor națiunii al cărei conducător Nicolae Ceaușescu a știut să adevărească cele scrise de cronicari „să dezlege mai bine lucrurile țării noastre“.

Hotărârile de partid și de stat, hotărârile și îndemnul comunistului conducător permanent în mijlocul poporului se bizuie pe inteligența, pe brațele și iubirea de patrie a tuturor oamenilor acestui pământ românesc. Și pentru a așeza pe fundament nepieritor toate noile învățături ale timpului, toată puterea de mergere înainte a poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a hotărît înălțarea în lumină a ctitoriilor istorice, a istoriei pe care pământul nostru, poporul nostru milenar a trăit-o. Cel ce își cunoaște istoria de demult a țării lui în legătură cu lumea înțelege istoria pe care o crează astăzi, înțelege istoria de mine a neamului, vede adevărată punte de spirit a țării cu țara, vede puntea de spirit, de adevăr a țării cu lumea. Istoria noastră de ieri, de astăzi, de mine, scrisă de toată suflarea omenească a acestui pământ strămoșesc, trezește conștiința de sine a poporului, demnitățile existenței, mîndria de a fi parte de nădejde a lumii.

Tot la flacăra gândirii tovarășului Nicolae Ceaușescu au ieșit din umbră și acele prețioase tipărituri de carte, moștenirea noastră culturală, acele mari nume de cărturari unice, osbenitori pentru înflorirea spirituală a țării. Au fost tipărite cărțile valorilor ținute un timp sub tăcerea indiferenței, a neștiinței sau, mai grav, a sperării în pierzania lor. Amintesc numai reeditarea unei opere monumentale fără seamă pînă astăzi în cultura noastră, „Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent“ de G. Călinescu, strălucitor rezultat născut din cînstită pasiune de autor critic, muncă titanică, multilateralitate a științelor și culturii, și din înalt patriotism. Reamin-

tesc munca actuală a multor istorici literari pentru integrația publicare sau în curs de apariție a marilor noștri poeți, prozatori, filosofi, cărturari, oameni de știință români, un bogat patrimoniu cultural de care demnitățile și afirmarea națiunii noastre avea și are nevoie pentru ascuțirea gândirii ei libere, pentru adunarea ei sufletească, pentru viziunea clară a continuității unei munci strălucitoare prin creația umană. În lumina orizontului deschis de tovarășul Nicolae Ceaușescu s-au afirmat și se afirmă și diversele valori contemporane în poezie, proză, teatru, artă, știință, tehnică. Inteligența și harul de care națiunea noastră nu duce lipsă au început să fie cunoscute în lume ca valori unice al acestui timp al României socialiste. Numai pace și cinstită înțelegere între oameni, popoare și conducători de popoare să fie! Pacea, cea mai mare speranță, cel mai mare vis omenească care toate strădaniile le poate ocroti și fructifica spre binele omenirii. Împlinirea păcii este și dor și har, și mare speranță a poporului nostru, este mesajul permanent pe care, neobosit, tovarășul Nicolae Ceaușescu îl poartă în lume.

Mulți ani de viață și rodnice împliniri dorim omului, conducătorului ales care a abătut lumina soarelui asupra marelui nostru patrimoniu național de istorie, cultură, literatură, artă, gândire, știință și tehnică, asupra noilor privescitori de țară, asupra bogăției și frumuseții umane a poporului nostru!

Violeta Zamfirescu

„Lumini pentru sufletul meu“

UN caiet obișnuit, de teme la literatură...
Mă așezasem în ultima bancă, așa cum procedez de obicei cînd asist la lecțiile unor colegi... Vecinul meu — un băiat blond, cu ochii verzi — mi-a zîmbit prietenos. L-am rugat să-mi dea, pentru cîteva minute, caietul său. A avut o tresărire. Mi l-a oferit, totuși...

Un caiet obișnuit, de teme la literatură... Dar, după prima pagină — de recomandare a documentului pe care-l aveam în față — urmau încă două... asupra cărora m-am oprit cu înfiorată satisfacție...

Sub titlul „Lumini pentru sufletul meu“ — scris caligrafic, cu tuș negru — se aflau, orînduite frumos (și însemnate cu pastă de diferite culori) cîteva zeci de scurte fragmente literare — scîpărări de gînd și vibrații de suflet, îmbrăcate-n metaforă — în fruntea cărora putea fi citit, drept moto, un vers blagian:

„Zi și noapte — nimic nu-i ușor pe pămînt!“

Citesc, cuprins de curiozitate și de emoție: „Viața ni se cheamă-n înclăstărea / Supremei bătaii, pe cîmp deschis / Și-așa ea ni-i revoltător de scurtă / Ca s-3 mai dăm pe lene și plictis!“ (Nicolae Labi); „Zici fum? O nu-i adevărat, / Război e, de viteji purtat, / Viața-i da-

Dramaturgia și problematica tinereții

PRIN natura indeletnicirii sale scriitorul poartă pe umeri o nobilă responsabilitate: aceea de a fi permanent înălțur cetății, de a se întreba tot timpul cui se adresează și pe cine slujește prin opera lui. Reflectînd viața societății în evoluția sa dialectică, scriitorul este dator să ofere o elocventă diagramă a transformărilor psihologice și sociale, un grafic al mutațiilor spirituale produse în țara noastră de-a lungul acestei epoci de renaștere istorică, și, în același timp, să răspundă unor întrebări politice și estetice contemporane. Sentimentul acesta al responsabilității scriitorului ne-a fost magistral relevat în cuvintele pline de adevăr și înțelepciune ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Noi vrem ca arta și literatura să fie puse în slujba poporului, să se scrie și să se creeze pentru clasa muncitoare, pentru țărînice, pentru intelectualitate, pentru toți oamenii muncii“.

Așadar, la masa mea de scris stau față în față cu marea mea responsabilitate cetățenească! Și ori de cite ori condeul meu face impact cu realitățile autohtone, îmi dau seama cit de dificil este să descifrezi sensurile exacte ale realului, să disociezi durabilul de efemer, să pătrunzi misterul vieții de azi și de mine. Dramaturgul zilelor noastre trebuie să detecteze punctul geometric în care destinele individuale, în evoluția lor dialectică, devin semnificative pentru destinul societății: să intuiască procesele psihologice specifice unei realități dinamice, în continuă transformare, și să le transfigureze artistic, redîndu-le apoi într-o imagine în care idealul comunist a căpătat o deplină preponderență.

Cum în fiecare scriitor există o predispoziție sufletească pentru un anumit aspect al vieții înconjurătoare, pe mine m-a atras, de la bun început, acea trăsătură aparte, plină de elanuri nobile, înflăcărare, generoasă, care caracterizează tineretul nostru. În anii aceștia de uriașe contraste, în care asistăm la dezvoltarea vertiginoasă a științei și tehnicii, tineretul constituie un exponent strălucit al conștiinței vii, arzătoare a epocii sale. El oferă un vast teren de investigație psihologică și socială dramaturgului care se încumetă să se apropie, cu atenție și răbdare, de acele retorte incandescente în care se plămădește omul de mine.

Mărturisesc că n-am stat niciodată să analizez de ce mă pasionează explorarea acestui teren atât de... accidentat! Cert este însă că de peste trei decenii condeul meu nu s-a îndepărtat de ceea ce numim — cu o expresie cam uzată! — „problematica de tineret“. Eroul principal al preocupărilor mele scriitoricești a fost și a rămas mereu tînarul încercat de visuri, sfios sau involburat de elanuri romantice, cu o puritate bine disimulată. El crede în rosturile înalte ale tineretului în societatea noastră socialistă și e gata să se bată pentru ele.

Aș putea spune chiar că eroul dramaturgiei mele — deși sub ipostaze diferite — a rămas mereu același. El se numea Alexe în Drumul soarelui, Ștefan Vardă în Nota zero la purtare (unde mi s-a alăturat și condeul lui O. Sava), Radu în Scrisori de dragoste, Dinu în Moartea ultimului golan, Mirela în O fată imposibilă, Marin în Un tînar mult prea furios, Dorin în ultima mea piesă Coliba îndrăgostiților, aflată acum pe mesele a trei secretariate literare...

Multiple și demne de respect sînt la ora aceasta preocupările oamenilor noștri de teatru, de la dramaturgi pînă la ultimul slujitor al scenei. Dar e firesc să ne întrebăm, la un moment dat, ce loc ocupă oare aci problemele tineretului?! Pentru că tineretul însuși reprezintă o problemă de educație, de intuiție psihologică, de tact și de talent pedagogic. Tineretul nostru nu acceptă pe scenă con-

flicte searbede, superficiale, lozincarde. El dorește o dramaturgie plină de autenticitate și efervescență, nu de snobism și de plictis. Ochiul scriitorului trebuie să-l surprindă pe tînar în însăși felia sa de viață; fie că asta se petrece în școală, în laboratoare, pe șantiere, în uzine, sau pe ogoare. Dramaturgul este dator să iasă deci în împințarea eroilor săi; să-i caute, să trăiască în preajma lor, să le înțeleagă bucuriile și nădejzile, înfrîngerele și izbînzile de fiecare zi.

Tînarul vine la teatru, — și el vine în număr din ce în ce mai mare la teatru! — pentru a-și regăsi, într-o viziune mirifică, o parte din universul lui spiritual. El vrea să retrăiască, în văpaia reflectoarelor, scene și momente neobișnuite, pe care le-a savurat pînă atunci numai în intimitatea plămăurilor proiectate pe ecranul imaginației sale.

Tînarul vine la teatru cu speranța tainică și nemărturisită de a afla un răspuns la complicatele întrebări pe care i le pune Viața. E vorba, în primul rînd, de dragoste! De marea, de indescifrabilă și delicată problemă a dragostei. E vorba apoi de idealurile și ambițiile sale, de concepția care va determina alegerea viitoarei sale profesii. E vorba, în sfîrșit, de disponibilitatea funciară a fiecărui tînar, de a fi, — măcar ipotetic, — un Ulysse, un Traian Vuia, un Edison, sau un Cristofor Columb!

Tineretul nostru cere, cu alte cuvinte, dreptul de exclusivitate. El pretinde să se scrie în mod special despre acest fenomen tulburător, contradictoriu, incert și insolit, care este ființa omului tînar. El așteaptă ca dramaturgul să descopere uriașele energii potențate ce cloțesc într-insul, — energii capabile să explodeze în isprăvi prometeice, unice, — uneori deconcertante, alteori discutabile, dar întotdeauna combustionate de pasiunea perfecționării, a devenirii, a configurării omului nou. Tineretul nostru vrea, — și pe bună dreptate, — să guste satisfacția de a fi, prin sine însuși, un subiect dramatic, în jurul căruia să graviteze interesul și fantezia scriitorului.

Este limpede, prin urmare, de ce avem nevoie de o dramaturgie inspirată din problematica tineretului, — o dramaturgie atractivă, colorată, pasionantă, al cărei demers artistic să se înscrie pe orbita strădaniei educaționale, pe care factorii de răspundere din țara noastră o cheltuiesc cu mîrînimie într-o desăvîrșirea omului tînar.

În acest sens este bine să ne amintim cuvintele rostite de secretarul gener al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara C.C. al P.C.R. din 3-5 noiembrie 1971: „Să educăm pe toți cetățenii și în special tineretul, în spiritul cultului față de muncă, față de munca liberă, despovărată de exploatare, singura sursă a progresului și prosperității poporului nostru, a națiunii noastre socialiste, mijlocul principal de afirmare a talentului și forței creatoare ale tuturor cetățenilor, de manifestare a personalității și autoperfecționare morală a fiecăruia“.

Cuvinte pline de tîlc care acum, în aceste clipe de sărbătoare, cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu este omagiat, cu profund respect, de întreaga suflare românească, fac ca gîndurile și sentimentele de dragoste și recunoștință ale scriitorilor să se îndrepte către acel ce întruchipează tineretea robustă, cuceritoare, inepuizabilă, a poporului nostru.

Sînt fericit să știu că în fruntea țării se găsește un om cu suflet tînar, avîntat, nobil, generos și că pot alături glasul meu modest la urările de sănătate și viață lungă pe care toți oamenii muncii din patria noastră le adresează astăzi secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Virgil Stoenscu

libertate / Din adînc suînd spre timpul însoțit și legendari!“ (V. Tulbure)...

Intr-un timp însoțit, cu împliniri ca de legendă, sufletul, mai ales cel fraged, își caută sprijin și în luminile ce se nasc din armoniile popoarelor de cuvinte cu sufletul vibrînd între copertele cărților.

Seamn al legăturii cu esențele ființei neamului și ale devenirii lui, peste cumpăna piramidelor de stavili ce i-au crescut pe cale, acest gest este și însemn din actul de identitate al tinerelor generații, cărora școala românească de astăzi, ctitorită de marile cîrmaci din fruntea țării, le-a deschis porți și le-a durat casă caldă și bună pentru înflorire deplină și inepuizabilă.

Iubirea față de carte și față de patria noastră de cuvinte — limba română —, ca și aceea, fierbîntă, ce se naște odată cu viața, pentru țara — mîmă și aripă de zbor —, pentru înțelepciunea supremă căreia-i spunem Partid și pentru Conducătorul său constituie o trăsătură ce nu poate lipsi din nici o schiță de portret al celor ce cresc și se împlinesc în zodia cu stea de eroică muncă și de victorii solare pe frunte.

George Șovu

■ Creația literar-artistică din patria noastră trebuie să fie originală, patriotică și umanistă. Numai așa va răspunde cerințelor poporului și totodată va contribui la îmbogățirea culturii și artei universale. Nu imitația, nu uniformizarea, ci diversitatea, redarea specificului propriu al fiecărui popor înseamnă adevărata creație artistică și literară. Așa cum am menționat și în alte împrejurări, în realizarea unei literaturi cu un înalt conținut educativ trebuie să se manifeste puternic personalitatea și originalitatea fiecărui scriitor.

NICOLAE CEAUȘESCU

Dimensiunea ideologică a literaturii

NICIODATĂ literatura română n-a lesit în lume învesmântată în plătutudinea indiferenței. Chiar de la începuturile ei — oricât de modeste și arhaice — a militat pentru disponibilități ale umanizării. Inițial, în termeni simpli, elementari, aproape utilitari. Dar s-ar cuveni să înțelegem într-un chip mai nuanțat decît opiniile de rutină că este vorba de un „utilitarism” de esență spirituală care invocă demnitatea perfectibilității ființei umane și a sensibilității ei. Aproape toate meditațiile cronicarilor de demult exprimă o aură obsesivă a Cuvîntului scris, a Cărții, ca semn necesar al **pozitivității** privind destiniul unui întreg popor. Treptat, acest „utilitarism” ideatic al începuturilor literaturii române a crescut în complexitate și s-a nuanțat în profunzime, lăsînd tot mai mult loc specificității artistice. Însă totdeauna un loc al specificității, al expresivității artistice ce invocă într-o tonalitate variată, directă sau disimulată, **chemări la edificare** umană. Îndelungi eforturi pentru emanciparea și cultivarea limbii române, ideea de unitate națională în general, de afirmare a virtuților naționale ale poporului, necesitatea progresului social, politic și cultural, mobilitatea istorică, spiritul revoluționar și modern — toate aceste ipostaze s-au afirmat treptat, răbdător, nespectaculos, izvorînd din adînc și poate cu un exces de modestie, într-un militantism **polifonic** al literaturii noastre.

Această creativitate literară accentuat proiectivă, **entelehică** — în sensul aristotelic al cuvîntului, ca tendință, ca scop spre perfectibilitate — conferă literaturii române, **din interior**, o superioară **expressivitate ideologică**. Asemenea afirmație devine cu totul de înțeles și de neocolit dacă se ține seama de faptul că ideologia constituie un termen generic, foarte mobil și variat în determinările lui concrete. Ce cuprinde, în definitiv, acest generic ca fenomenalitate umană? O serie de nivele ale determinărilor social-istorice; ale politicii; ale activismului social într-un sens mai vast; ale climatelor culturale; în mod accentuat ale concepțiilor despre lume. Privit dintr-o atare perspectivă, ideologicul se despovărează de misterioasa lui rigiditate, ce i se atribuie atunci cînd este invocat ca o **paradoxală absolutizare a impreciziei**. Corect abordat, ideologicul ne apare ca un **corpus** de determinări atitudinale, conexiuni, implicînd inflexiuni axiologice rațional-afective, cu trimiteri abundente, deloc simple, cînd spre coordonatele obiective ale lumii, cînd spre imensitatea palpitanță a subiectivității umane. Firește, în istoria umanității s-au făcut adesea simțite și ideologii rigide, nocive, distructive. Orice ideologie afirmă o **normativitate proprie**, adevăr ce nu trebuie confundat cu truismul diletant care pune **din principiu rigiditatea pe seama oricărei ideologii**. În calitatea ei de

artă, literatura implică dimensiunea ideologicul la toate nivelele concrete ale acestuia, pe care le-am menționat. Iar literaturii române — privită în totalitatea istoriei sale — nu credeam să-i lipsească în chip frapant vreunul din aceste paliere.

Există două împrejurări care sporesc și fac cit mai firești dimensiunea și expresivitatea ideologică a literaturii. Prima se referă la faptul că literatura este arta cea mai flexibilă și mai încăpătoare sub aspectul invocării **totalitare** a valorilor umane. Insetarea literaturii, în tentativa ei de a evoca nesfîrșitul existenței, rămîne mereu nepotolită. Literatura vrea să fie neîncetat ea însăși, totuși și altceva. Una din trăsăturile specifice de prim plan ale literaturii, chiar sub aspectul substanței ei artistice, constă tocmai în generozitatea ei **relațională**, în strădania de a **unifica într-o coerență estetică** eterogenitatea valorilor umane. Cea de a doua împrejurare se referă la vizlunea mai maleabilă, mai puțin restrictivă pe care ultimele trei, patru decenii ale secolului XX au început s-o impună asupra specificității esteticului în general. Cîtă vreme s-a știut atît de puțin despre esența esteticului — ce apărea doar ca o strălucire luciferică, inefabilă, alunecînd din strînsoa-

rea oricărei definiții — au fost necesare eforturi îndelungate și obositoare care statuau izolarea acestei esențe într-un „purism” capabil să-i surprindă taina. Cîteva veacuri, sistemele esteticii clasice au procedat astfel. Nu din capriciu, ci ca o necesitate și eforturile căutărilor n-au fost deloc inutile. Treptat, însă, a început să se impună ideea că specificitatea esteticului poate fi surprinsă **pină la capăt** printr-o depășire a purismului absolut. Îndesebi în ultimele decenii ale secolului nostru a dobîndit o anumită autoritate îndemnul de a căuta una din ipostazele cele mai pregnante ale specificității estetice în direcția **expressivității relaționale**. Virtutea esteticului — s-a spus — stă în capacitatea lui de a înfrăți, de a **armoniza diversul într-o totalitate**, în tentativa de a se depăși neîncetat pe sine, rămînd ei însuși. Ambele împrejurări au creat contexte ce sporesc expresivitatea ideologică a literaturii, deoarece — cum aminteam — ideologicul are un generic amplu, este la rîndul său **relațional**, implicîndu-se din această perspectivă într-un chip firesc în structurile literare.

MAI ales după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, dimensiunea ideologică a literaturii noastre s-a nuan-

țat multiplu în sensul modern al cuvîntului. În primul rînd, în direcția unui **umanism creator și deschis**, atribute ce presupun deopotrivă orientare revoluționară. Atitudinea revoluționară a literaturii române contemporane se identifică cu generozitatea artistică a umanismului ei. În fond, se constituie un **suplu proces** de medieri spirituale care conferă imaginii literare și densitate și mobilitate accentuată. Una din mediurile spirituale cele mai profunde, de prim plan, o constituie faptul că generozitatea atitudinii revoluționare, proprie literaturii contemporane, implică **maximalitatea proiectivă** a concepției materialismului dialectic și istoric asupra lumii. „Fundamentul ideologic al artei și literaturii societății noastre — subliniază secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu poate fi decît socialismul științific, materialismul dialectic și istoric — ideologia dominantă în România, arma încercată a partidului nostru comunist, a întregului popor în lupta pentru edificarea noului orînduirii. Filosofia materialist-dialectică — superioară prin caracterul său științific, profund rațional, prin faptul că pornește de la analiza legilor obiective ale dezvoltării sociale — permite artistului să găsească răspunsuri clare marilor preocupări ale omului contemporan, complexelor probleme sociale și morale ale zilelor noastre”. În literatură, implicarea oricît de mediată a unei anume concepții despre lume sporește — față de celelalte arte — și ca intensitate și ca amplitudine datorită resurselor multiple, variate, de „discursivitate” ale cuvîntului. Oricît de departe ar fi duse modificările, restructurările cuvîntului în limbajul literar, înămența „discursivă” și un anume coeficient de abstracție, de prezentă senzorială prin „ochii minții”, nu pot fi anulate cu totul. Fapt ce atrage după sine — virtual — înmulțirea căilor de invocare a unei concepții despre lume ca paliere de prim rang al dimensiunii ideologice a literaturii. E drept, acest avantaj semnificativ poate degenera într-un dezavantaj iremediabil dacă scriitorului slab de înger, insuficient dotat, îi scapă printre degete eterogenitatea atît de complicată a specificității literare. Contextele istorice ale lumii contemporane supun existența umană unei neîntrerupte prefaceri, spulberînd indiferentismul, dezavuînd pasivitatea și agonia spirituală și solicitînd insistent confruntarea de opinii și concepții. Lenea conștiințelor a devenit anacronică. În a doua jumătate a secolului XX apare, de aceea, mereu mai firească o creștere a potențialului ideologic al literaturii din punctul de vedere al confruntării conceptuale a conștiințelor.

Pe un astfel de fond a devenit deosebit de intens caracterul **deliberativ** al literaturii de astăzi. N-ar fi un exces de apreciere dacă am spune că unul din personajele cu ecou ale literaturii române contemporane îl constituie tocmai **deliberarea**. Este un personaj nu doar în sensul identităților individuale, ci mai cu seamă ca semnificare paradigmatică a apelurilor la rațiune, la refuzarea fără echivoc a închiderilor mortificatoare, la construcția generoasă, la autentică libertate a creației. Virtutea **deliberării** accentuate asupra destinului uman într-o lume gravă, acut problematizată — cum se arată acest sfîrșit de mileniu — constituie, fără îndoială, una din expresiile cele mai vii ale dimensiunii ideologice proprii literaturii din zilele noastre.

Consemnăm anacronismul indiferentismului într-un timp cu istoricitate acută. Sub aspectul proiecțiilor sociale, locul lui îl ia vivacitatea politicului ca amplă **atitudine de masă** ce nu mai este dispusă să bată istoria pe umăr de la distanță, privindu-i „jocul” cu nonșalanță, ci s-o abordeze în chip direct, constructiv, cu eficiența conștientă a marilor eforturi ce forțează mina destinului. În acest înțeles, literatura contemporană nu coboară ci **urcă** în arenă pentru a-și tonifia resursele umanizatoare. Sub incidența politicului, dimensiunea ideologică a literaturii dobîndește o tonalitate gravă, de innobilare neconcesivă, de facere cu ecou multiplicat.

Să mai spunem că în literatură ideologicul devine **funcțional**, credibil, convingător, dacă se metamorfozează în direcția imanențelor artistice? Adevăr prea bine știut, acceptat, comportînd chiar aura popularizării, dar care refuză cu demnitate banalizarea.

Victor Neumann

Grigore Smeu

Aniversare

Sub albul plocad griul respiră
La sinul cîmpiei în vatră de dor
Și aerul cîntă, pasăre liră
Peste-un pămînt mai roditor

Horește cuvîntul în laudă dreaptă
Virsta-mpîlnirii mai-naltă se vrea

Epoca noastră-i epocă faptă
Cu generații demne de ea

În miezul ninsorii lumină se face
Și Țara cu drag sărbătorește-n Ianuar'
Pe Eroul născut cu voință de pace
Pe Fiul poporului, vizionar...

Ion Popa Argeșanu

Cîntec pentru Tricolor

Triunghi de slavă-i tricolorul
Statornicit ca ideal,
În el Muntenia, Moldova
Și gloriosul sfînt Ardeal

Doar una sint : virtuți perene
Cu mierea-n grai imbiator,
Puterea însăși ancestrală
Ca flacără-a unui popor

Și vor rămîne-un singur leagăn :
Al demnității pe pămînt,
Prin tricolor ca să respire
Că-i singe-n inimă răsfrînt

Triunghi de slavă-i cerul piinii
Statornicit ca ideal,
Izvor : Muntenia, Moldova,
Ne-ngenuncheatul sfînt Ardeal !

Ion Mărgineanu

Recuperarea marilor idei istorice

REUNITE în volumul **Cunoaștere de sine și integrare***, studiile și eseurile istoricului Al. Zub incită la reflecții pe marginea ideilor care au călăuzit gîndirea românească în evul spectaculoaselor metamorfoze spirituale. În fond, dintru început trebuie spus că, în cuprinsul noii sale cărți, autorul sugerează noi puncte de vedere (în sensul apropiierii de o sinteză a istoriei ideilor României moderne), că, beneficiînd de un aparat metodologic și conceptual de ultimă oră, propune o re-gîndire și, deci, o re-interpretare a unor momente istorice esențiale: tranziția spre formele mentale ale Europei moderne, cînd au loc acele ample deschideri de suflute și conștiințe, înțelegerea factorilor determinanți ai mutațiilor socio-politice și economice, cercetarea conceptelor ce deveniseră în timp călăuzitoare pentru cultura și societatea nord-dunăreană, dezvăluirea unor capitole de excepțională însemnătate (ideea națională și accelerarea ritmului istoric, generația Unirii și dialectica duratei, sensul duratei la Eminescu, gînduri despre durată la Vasile Părvan, timp și regresivitate în abordarea trecutului, resurrecția demnității colective, contextul european al revoluției, mărturii străine despre războiul Independenței, Herder și definirea specificului național, impactul buckleian în

cultura română, A.D. Xenopol peste hotare, nostalgia totalității : Mircea Eliade ș.a.), deopotrivă istorice și istoriografice, văzute întotdeauna prin prisma raportului național-universal și invers.

Foarte bun cunoscător al literaturii de specialitate de la noi și din străinătate, minuțios cu ușurință modernele tehnici de lucru vehiculate de istoricii francezi al noii școli, ori de reprezentativii domeniului venind dinspre cultura germană, austriacă, engleză, americană, Alexandru Zub demonstrează cum nu se poate mai bine că în sinul istoriografiei contemporane de la noi există înfinit mai multe posibilități de cunoaștere a propriului eu, perspectiva însă fiind, trebuind să fie, europeană, universală. Insușindu-și lecțiile predecesorilor, istoricul nostru este convins că orice valoare a trecutului românesc, odată comparată ori racordată la marile produse spirituale de pe continent, fie că provin din Centru, din Apus sau din Sud-Est, urmează să dobîndească nebănuite sensuri, în orice caz mai profunde, mai viabile, menite să integreze romanitatea orientală în istoria și cultura umanității.

„Confruntarea realităților naționale cu cele întîlnite peste graniță — scrie Al. Zub — a generat nu o dată proiecte și decizii novatoare”; de aici pornind, autorul reduce în prim-plan nenumărate exemple, la loc de frunte așezînd, pe de o parte, contactele tinerilor studenți cu celebrele universități occidentale, dar (și nu

numai) mai ales operele istorice, pedagogice, culturale în genere, întreprinse de cărturari cu o impresionantă statură, între ei A.D. Xenopol, V. Părvan, M. Eliade, cu toții purtînd „nostalgia totalității”. Ceea ce mi se pare nu mai puțin important la Al. Zub este modalitatea în care reduce în discuție prefacerile istorice, felul în care trasează cit mai exact cu putință dimensiunile unui eveniment, durata ideilor născute de acesta, mai apoi, arta evocării unei personalități, știința deslușirii unor tendințe, a unor curente, a unor permanențe. De fapt, în urma unui travaliu îndelung, istoricul îmbrățișează acum o gamă variată, multidiscplinară de redare a trecutului, are ambiția de a cuprinde în opera sa cunoașterea de sine a națiunii, confluențele, eforturile ei de integrare în concertul popoarelor europene.

Ultima carte apărută a lui Al. Zub este cu totul remarcabilă prin temele abordate, prin arta scrierii sale (spre care trebuie să tindă orice istoric a scrisului istoric, cu atît mai mult o istorie a culturii, a ideilor culturale), în fine, registrul analitic-interpretativ este nu doar modern, ci el însuși recuperator al marilor metodologii ale istoriografiei europene, a căror aplicare este în consens cu conceptul integrator. O carte bine gîndită, o carte pentru suflet și minte, una din frumosașele și adevăratele cărți de istorie.

* Al. Zub, **Cunoaștere de sine și integrare**, Editura Junimea, 1986.

Permanențe ale culturii naționale

O CARTE despre cultura înțeleasă ca factor ce „individualizează un popor în lume” este **Cultură și literatură** a lui Pavel Florea. Preocupat de literatura și de problemele specifice contextului cultural din cea de-a doua jumătate a secolului trecut, din perioada numită în mod convențional „clasică”, istoricul literar ieșean abordează problematica amintită din unghiul unor dominante spirituale, al coordonatelor specificului național, așa cum s-au cristalizat prin T. Maiorescu, „Junimea” și M. Eminescu: acestea sunt reperele esențiale ale analizei lui Pavel Florea. Definite și inventariate în cel de-al doilea studiu al volumului, **De la „Dacia literară” la „Viața Românească”**, direcțiile principale de dezvoltare a culturii noastre în „secolul naționalităților” se subsumează acțiunii convergente a datelor specificului național și a influențelor pe care le-a produs civilizația modernă în progres; fără a insista în chip deosebit asupra acestei relații, analizată pentru prima dată temeinic de G. Ibrăileanu în **Spiritul critic în cultura românească**, Pavel Florea se raportează mereu la ea atunci când studiază modul constituirii structurilor culturale, al căror mecanism, în spațiul românesc, este legătura (iar nu „ruptura”) dintre tradiție și modernitate; ideea este pregnant conturată în analiza programelor principalelor reviste — „Dacia literară”, „Convorbiri literare”, „Contemporanul” și „Viața Românească” — din veacul trecut și de la începutul acestui secol: „Structurile unei culturi — observă Pavel Florea — nu se formează prin depuneri întâmplătoare. Legăturile se stabilesc totdeauna de la tradiție spre modernitate. Cultura românească este trinitică tocmai prin această unitate între acumulare și deschidere. Toate revistele mari românești se întind în acest punct care reflectă, fără a estompa nota proprie, ci dimpotrivă, întărind-o, specificul național, determinat de istoria și etnicitatea noastră”. Urmărind atent raportul dintre teoria și practica literară în condițiile istorice și culturale date, istoricul literar afirmă cu îndreptățire relația de cauzalitate dintre „îvierea” lui Eminescu și publicarea „programului” direcției noi în cultură de către Maiorescu; argumen-

tele sint căutate într-un raport „logic” și — spune criticul — „legic” între ceea ce teoretiza mentorul „Junimii” și literatura care îi certifica tezele: astfel, deși ar putea părea cuiva riscate, afirmații precum că Maiorescu „a așteptat patru ani” pentru a-și tipări studiul intrucit „îi lipsea argumentul esențial, al noului”, că „Eminescu a însemnat nașterea direcției noi” ori că poezia lui Eminescu „constituia o garanție pentru Maiorescu” își află suportul în studiul aprofundat al legăturii dintre teoria maioresciană și creația eminesciană. Abordată în această perspectivă, activitatea lui Maiorescu nu mai este doar o ilustrare a „artei pentru artă” intrucit, iată, criticul „vedea în literatură o anumită finalitate, deci un scop”; afirmația, cu o discretă tonalitate polemică, repune în alți termeni disputa Maiorescu-Gherea și corectează exagerările de care s-a „bucurat” într-o vreme, astăzi revoluționar. Programul maiorescian și, implicit, cel al Societății „Junimea” alcătuiesc structura de rezistență a studiului care pune în valoare principiile dezvoltării culturii noastre, formulate de spiritul critic al „școlii moldovenești”.

„Miezul” volumului lui Pavel Florea îl formează patru studii despre varii probleme de eminescologie, însumind peste o sută de pagini, adică jumătate din întreaga carte. În primul, **Specific și valoare**, istoricul literar se ocupă de publicistica eminesciană, un domeniu reactualizat în ultimii ani; Pavel Florea face juste considerații asupra „tonului afectiv” și a profunzimii analizei din scrierile gazetarului Eminescu, urmărind în chip sistematic raporturile dintre știință și cultură, dintre educație și cultură, ca factori determinanți ai ideii de progres. Un aspect mai puțin cercetat de alți eminescologi este cel al activității cronicarului dramatic, Pavel Florea considerând chiar că Eminescu „a inițiat o teorie a teatrului ca artă complexă, de sine stătătoare, având în vedere textul dramatic, jocul actorului, tonul, mimica, publicul și celelalte elemente ce concură în mod armonios la închegarea unei arte a perfecțiunii cum se exprimă, mai tirziu, I.L. Caragiale”: un motiv în plus pentru Pavel Florea de a vorbi despre modernitatea concepției eminesciene asupra fenomene-

lor culturale și literare contemporane poetului. Pe terenul analizei de text, contribuția esențială a criticului este interpretarea pe care o dă **Lucașfărușului**. Pornind de la ideea că Eminescu „este nu numai cel răsărit din adâncurile operei sale, ci și intruparea atît de complexă a interpretelor săi”, Pavel Florea trece succint în revistă principalele opinii asupra capodoperei eminesciene pentru a căuta apoi „echivalente kantiene” în sistemul poetic de referință al **Lucașfărușului**; iată câteva dintre acestea: „înțelegerea puterii de creație a geniului ca produs al colaborării dintre cele două facultăți esențiale ale naturii umane (fantezia și reflecțiunea — n.n.), termenii întrebunțați de Eminescu (imagine și „fantașie”) fiind „echivalente ale celor kantiene” (imagine și intelect), nașterea lumilor stelare în drumul lui Hyperion către Demiurg amintesc de „cosmogonia lui Kant”, pentru că, în cele din urmă, criticul să considere „condiționarea actului cunoașterii umane de formele apriori ale sensibilității, spațiului și timpului” drept un semn al certe influențe kantiene: argumentele sint convingătoare pentru că analiza se bazează pe fapte existente în textul eminescian și în **Critica facultății de judecare**. Apropierea concepției eminesciene asupra geniului de aceea a filosofului din Königsberg implică definirea etapelor cristalizării „unității artistice” (Hyperion) prin reperele acțiunii filtrului culturii: analiza lui Pavel Florea, care vede în **Lucașfărușul** „un poem al renunțării”, dovedește cu alte argumente o afirmație a lui G. Călinescu, conform căreia „Eminescu pornește de la Kant, însă construiește în spirit schopenhauerian”. Finalul acestui studiu, cel mai important sub aspect analitic, precizează atitudinea istoricului literar într-o dispută foarte aprinsă în legătură cu prezumtiva intervenție a lui Maiorescu în textul lui Eminescu; Pavel Florea este de părere că mentorul „Junimii” nu a eliminat cele patru strofe din **Lucașfărușul**, variantele poemului purtând „însemnele voinței poetului”, modificările aparținând deci lui Eminescu: „Maiorescu n-ar fi putut face versurile: «Tu ești din forma cea dintii / Ești vecinică minune». În afară de acestea, ne vine greu să acceptăm că Maio-

rescu, care ținea așa de mult la poet, alcătuiind ediția în vreme ce acesta era bolnav, ar fi procedat de la sine la eliminarea celor patru strofe, ceea ce cu siguranță l-ar fi mihnit tare pe poet și i-ar fi agravat starea sănătății. Se știe că Maiorescu i-a propus lui Eminescu să modifice versul «Și stinci în temelie clătindu-se vedem» din **Strigoi**; poetul n-a acceptat, criticul păstrînd în ediția sa versul în forma dată de poet. Cum avea atunci să modifice atît de mult poemul **Lucașfărușul**, fără stirea lui Eminescu (și bolnav)? Această opinie a lui Pavel Florea este de acceptat, cum valabilă ni se pare și interpretarea „seninătății” lui Hyperion nu atît ca o „înțelegere a necesității de a se resemna” — cum s-a spus adesea, pe urmele lui T. Vianu —, cît ca un semn al „încercării în destinul său creator”. Un studiu al viziunii lui Ibrăileanu asupra lui Eminescu și un altul, despre colecția unicat „Eminesciana” a Editurii „Junimea” din Iași, împlinesc secțiunea principală a volumului lui Pavel Florea, care mai cuprinde două recenzii (la monografia lui Leonida Maniu despre M. Dragomirescu și la ediția Maiorescu a Georgetei Rădulescu-Dulgheru și a **Domnicăi Filimon**), un studiu monografic asupra vieții și activității memorialistului „Junimii”, G. Panu, precum și două analize în care criticul literar se ocupă de modul cum a fost primit debutul lui M. Sadoveanu de către G. Ibrăileanu și de felul în care a receptat autorul **Baltagul** opera lui Ion Creangă.

Cultură și literatură este o carte necesară și instructivă, în care istoricul literar insistă asupra unor adevăruri ce trebuie mereu spuse pentru că, ținînd de domeniul „evidențelor”, ele pot fi ușor uitate; iată unul dintre acestea: „Ca stare generală, ca trăire individuală și colectivă, ca element spiritual și moral, cultura capătă dimensiuni ce conferă unitate și specificitate unei națiuni”.

Ioan Holban

Pavel Florea, **Cultură și literatură**, Editura Junimea, 1986.

VITRINA

■ **CÎNTECUL PATRIEI**. Antologie de poezie patriotică (Editura Albatros). Alcătuită în redacție, culegerea e anunțată pe ultima copertă ca „Antologie de poezie patriotică a poezilor premiați de Editura Albatros”. Criteriile de alcătuire și țelurile urmărite sint detaliate în cele două pagini ale **Argumentului** prefațator. Reunind „tineri poeți lansați prin concursul de debut al Editurii Albatros, începînd cu 1975 anul inaugural al competiției” (p. 5), culegerea pornește de la ideea că „Tema patriotică este una dintre cele câteva teme poetice fundamentale care stîmulează și activează, așa cum demostrează istoria literară, conștiințele scriitoricești ale fiecărei epoci” (ibid.); căci „există la tinăra generație de poeți reflexul meditației angajate, transformate în discurs liric, dinamizator, prin mijloacele poeziei moderne, în consonanță cu ceea ce au transmis înaintașii și cu ceea ce așteaptă contemporanii” (p. 6). Sint în antologie „numeroși poeți, aproape jumătate din numărul total al laureaților concursului de debut” (p. 5), de la Lucian Avramescu la Ion Zubăscu, unii deja cunoscuți, precum Dan Damaschin, Ilieana Zubăscu, Grigore Georgiu, Matei Vișniec, Nicolae Băciuc, alții în curs de afirmare (V. Pricină, V. Predescu, N. Gilmeanu, T. Filimon, I. Donca, E. Zaimu, V. Veliman, D. Trifu, I. Bogdan, M.-I. Popp, A. Deniforescu, M. Cupcea, T. Purice, M. Baniciu, M. Barbu, I. Faier, R. Cange, F. Căndroveanu etc.). Au fost selectați — în total — patruzeci și cinci de autori, așezați sub semnul „cotizației de romantism revoluționar” despre care vorbește L. Avramescu în primul poem din carte (p. 7). Numeroase titluri sint sugestive în ele însele: **Ulcior de lut**, **Trezii-vă, oameni**, **Să ne bucurăm de patrie**, **Luați o piine rotundă**, **Un pisic din stemă**, **Țara**, **Pe drept drumuri**, **Stăpînii glicii românești**, **Pămînt românesc**, **Gîndind o odă patriei**, **Formăm același destin**, **Eu preamăresc**, **Omăgiu**, **Oștenii**, **Unde eroul doarme**, **Departee**, **buciumul**, **Cîntec pentru anii luminoși**, **Istorie**, **Patrie în august**, **Tu, patrie**, **ascultă-mă**, **Noi, tinerii României**, **Imn**, **Dimineți tricolore**, **Tribunii**, **Poemele**

antologate celebrează prezentul („De-a-aceia-și scriu azi, Patrie, curat, / să știi că-n suflet port o primăvară, / în Augustul Luminii te străbat / și-ți sărut dreapta, Ea mă înfloară!” — p. 49), ca și trecutul țării („E toamnă iar în codru’ românesc, / bat orele în frunza tot mai rară; / pămîntul bun, strămoșii ni-l hrănesc / și auzim sub glic cum se ară.” — p. 56), folosind cînd strofa rimată, cînd versul alb, trimițînd cînd la retorica genului, cînd la maniere personale (ca în poemul **Trecere prin Bucovina** al lui Matei Vișniec, dialog între întiept și turist în fața Vornetului).

■ **ANTON PANN** — **Povestea vorbii** (Editura Albatros). Retipărire a ediției îngrijite de Al. Hanță, a cărui prefață despre Anton Pann face în douăzeci de pagini un portret al omului și al operei, sistematizînd toate datele, după ce constată — în prealabil — diversitatea contradictorie a aprecierilor emise de-a lungul anilor. Al. Hanță zăbovește asupra imaginii lui Anton Pann așa cum apare ea la Eminescu, Ion Ghica, Alecsandri, Ion Barbu, și trimite la studiile lui G. Dem. Teodorescu, M. Gaster, G. Bogdan-Duică, Ov. Papadima, D. Russo, N. Cartoian, I. Manole, oprindu-se la tipologia lui Paul Cornea (lipsesc referiri la interpretările lui Eugen Simion din **Diminețta poezilor** și la ale lui Mirocea Scarlat din **Istoria poeziei românești**, aceasta din urmă înregistrată la bibliografie). Opera autorului e considerată de Al. Hanță ca „sinteză între literatura populară și cea cultă” (p. IX), unde „Filonul popular este [...] piatra fundamentală, dominantă care dă contur distinct operei” (p. XIII—XIV). Trecerea în revistă a scrierilor lui Anton Pann conduce către prezentarea **Poveștii vorbii** ca „o carte de înțelepciune, o expresie a unei îndelungate experiențe de viață devenite filosofie morală și, în ciuda unor aserțiuni perimate, cod de conduită practică.” (p. XXV—XXVI). Dovedind și simpatie, concluzia lui Al. Hanță asupra operei antonpannești nu se abate — oricum — de la linia echilibrului: „Scriitorul s-a risipit cu hărnicie și divers. Nu impresionează prin dizertații teoretice, manifeste programatice, sau profunzimi de interpretare. Are însă smițul limbii, harul versificației, posibilitatea improvizăției și a poeziei care adevărat excepționale. Le depășește poate dragostea sa permanentă pentru limba noastră, pentru cultura și literatura sa.” (p. XXVI).

Lector

Promoția '70

Ardelenii (XXII)

● **ȘTEFAN IOANID** (n. 1949): **Cuvîntul unic** (1976), **Mersul pe ape** (1980), **Al doilea vis din pădurea de cedri** (1986). Din lumea eterică a numelor cu valoare ideogramică și simbolică, saturată de inefabil, ambiguitate și esoterism, de hermetism și sugestii incontrolabile, Ștefan Ioanid decupează peisaje de o stranie frumusețe rece, misterioase în cristalina lor înfățișare sonoră, evocatoare de spații magice în care taumaturgia pare că se contemplă pe ea însăși fără alt scop decît de a oferi privirii, și prin ea spiritului și afectivității, un prilej de euforie și fervoare în imaginari („Așa cum răsari prin flacăra aceluși ochi / tu care atît de bine știi / fantoma ce mă întuneacă — aici / aș putea să recunosc ceea ce în alte / începuturi luminoase unde mi se spulbera / în fața cum doar singele muzicii trupul / albastru impietrit deasupra / ca spaima unui crin scîncet al acestei speranțe / (sub singurătatea pierdută în lăcrimare / sintem noi doar o dezmiertată copilărie, / fără vise, ca ceul înfiorat peste veșnicia / tinăra a celui care se pierde) / Dar așa / răsărînd tu prin flacăra aceluși ochi / vei spune: cum se luminează / înmiresmatul tău grumaz sub trupul / impietrit de deasupra, pierdut în lăcrimare / Și eu aici stau și aștept / și întunecat singerează veninul / ca un rob sug tîlpile tale”. Pe un ton colocvial, ce presupune prezența unui interlocutor apropiat, fie acesta și eul liric văzut în oglindă, poetul comunique impresii dintr-un univers inaccesibil, închis parcă într-o atemporalitate suprafirească, de vis paradisiac; atît cît pot să-l reconstituie sau să-l rezume notațiile dau la iveală din acest univers mișcarea unor linii de o savantă geometrie și foșnetele mătăsoase ale unor făpturi invizibile, de esență angelică, stilizate pînă la nume; e o puritate a rostirii dar și a celor ce sint rostite împinsă uneori pînă la dematerializarea absolută: fraza poetică e atîta de atent epurată de orice fir de praf istoric încît dă senzația unei încăperi sterilizate unde, dacă ai avea urechea formată pentru asta, ai putea să ascuți muzica sferelor fără nici un efort, așa cum ai respira; o muzică a umirii, mai ales de sine, e

aproape totul; o simți învăluitoare și cuprînzătoare dar extrem de greu e s-o definești sau s-o analizezi; tenta eliptică a rostirii și hermetismul semantic pot să dezarmeze pe cititor de la incercarea de investigație a ceea ce se ascunde sub șunete, sub cuvinte („Dar cel ce se naște acum / de mult se privește pe sine, izvorul / său nu-i întrece puterile, patria sa / îl întemeiază. Ca un nour // în mijlocul unui stup, / așa stă, obscură lucrare, / de nu-l poți pătrunde nici cu degetul, nici / ce vreo altă invulnerabilă armă. Rod // al unor arme umile / pe el nici o armă nu-l poate pătrunde: / așa cum stă ca-n mijlocul unui stup, / imponderabil, cu sine egal și în nemișcare / el printre-o lentilă subțire privește, // prin lupa cea de miresme, subțire, / ca pîlița pe sfintele-i mădule, / prin închipuirea, cea care nu există, privește, / ce se desprinde-n plute / de pe lucrurile somnoroase și grele // prin chiar numele tău privește, / de rămii cu tine, singur, / în frigul numelui tău cel adevărat” — se află în acest poem, concentrate și numite, mai toate calitățile poeziei lui Ștefan Ioanid: imponderabilul, obscuritatea, subtilitatea, înmiresmarea și frigidul). E limpede că înclinația hermetizantă e structurală poetului, nu reprezintă un ecou de lecturi sau o opțiune estetică, este chiar felul său de a fi iar discursul poetic ține să nu-l trădeze; se vede asta din modul în care sentimente banale și comune intră în aerul textului, pierzîndu-și orice consistență gălăgioasă și reținînd numai gestul esențial și pur, ca și cum nu eul liric le-ar trăi ci cuvintele înseși („Ca florile palide, lungi, / purpurii, unde nimeni / nu te poate ajunge. Și încă // îți spui, am visat, / mă scufund. Ca florile / palide, lungi, purpurii. Unde / ai mai văzut tu toate / acestea? Și sufletul / tău ce nume purta, umbră / a unei proporții mai pure, / atunci, plutind fără / să se scufunde? Acum // te îndepărtezi, te scufunzi, / te caut cu mina, îndurerată paloare”). Ștefan Ioanid e din familia, cu totul rară astăzi, a poezilor pentru care poezia e și un ritual.

Laurențiu Ulici

■ Preocupându-ne de măreția prezentului să nu uităm nici gloria trecutului de luptă pentru libertate și neatinare a poporului nostru. Iată de ce este necesar să fie reflectată mai larg în literatură marea epopee istorică a luptelor purtate de poporul român, de-a lungul a secole și milenii, pentru apărarea ființei naționale și gleei strămoșești, a limbii și culturii, a libertății și independenței patriei.

NICOLAE CEAUȘESCU

Scriitorii și Unirea

INTR-UN discurs rostit la 9 februarie 1863, deci la scurt timp de la înfăptuirea actului istoric al Unirii, simbolizat în dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza ca domnitor al celor două țări românești, Mihail Kogălniceanu aducea un suprem elogiu națiunii române, ca făuritoare a propriei sale istorii, afirmând răspicat: „Unirea, domnilor, eu nu recunosc nimănu drep-tul să zică că e actul său individual, proprietatea sa exclusivă; Unirea e actul energetic al întregii națiuni române... și de aceea, domnilor, nici chiar domnitorului, dar încă unui simplu particular, nu-i recunosc și nici nu-i voi da vreodată dreptul acesta de-a zice că el a făcut singur Unirea. Nu, domnilor, Unirea națiunea a făcut-o!“ Într-adevăr, actul sublim al Unirii, din 24 Ianuarie 1859, a constituit biruința idealului de unitate națională purtat, veacuri de-a rândul, de poporul nostru, a voinței sale nestrămutate ca toți românii să trăiască liberi și uniți într-o singură patrie.

Idealul unității naționale, plămădit și înțeles de masele populare prin propria lor experiență de viață, a început să lumineze viu încă din operele cronicarilor, demonștrând originea comună a tuturor românilor, unitatea neamului și continuitatea noastră pe pământul și în hotarele vechii Dacii. Cu argumente istorice, Mircea Costin releva: „Unde este acum Moldova și Țara Muntenescă este drept Dachia, cum și tot Ardealul cu Maramuroșul și cu Țara Oltului“. Unitatea și continuitatea neamului românesc pe pământul moștenit din străbuni au fost mai intens argumentate de corifeii Școlii Ardelene. Ion Budai-Deleanu aducea dovezi indubitabile că, împreună cu frații lor de același neam din celelalte ținuturi, românii din Transilvania descind din aceeași părinți, s-au născut și au continuat să existe pe același pământ: „Nația românească, ce în Țara Românească și în Moldavia stăpânește, iară în Ardeal, în Maramureș, în Banat cu părțile Ungarii

despre răsărit pînă la Tisa, cea mai mare parte lăcuiește, purcede de la acei romani care au rămas în Dacia de pre vremile lui Traian împărat și supt Aurelian n-au ieșit din țară“.

În perioada pregătirii și desfășurării revoluției de la 1848, ca și în anii următori, cînd participații activi la revoluție se străduiau, atît în țară cît și în străinătate, să continue programul și telurile ei, idealul unității naționale devine unul din cele mai mărețe deziderate ale epocii. Necesitatea înfăptuirii unității naționale a fost formulată cu claritate și fermitate deosebi de Nicolae Bălcescu. Într-o cuvîntare ținută la Societatea Studenților Români din Paris, în decembrie 1846, N. Bălcescu le arăta tinerilor săi compatrioți, dintre care mulți vor fi fruntași ai revoluției din 1848, ce înălțătoare îndatoriri aveau față de națiunea din care făceau parte: „Ținta noastră, domnilor, scotosc că nu poate fi alta decît unitatea națională a românilor. Unitate mai întîi în idei și sentimente, care să aducă apoi cu vremea unitatea politică [...], să facă un trup politic, o nație românească, un stat de șapte milioane de români“.

Scriitorii angajați în susținerea și realizarea programului politic-ideologic și social al revoluției de la 1848 au militat pentru idealul unității naționale atît pe calea publicisticii de imediată actualitate cît și prin operele lor literare. De pildă, în gazeta „Pruncul român“ a lui C.A. Rosetti, în numărul din 12 iunie 1848, se scria: „Uniți-vă cu noi, frați de dincolo de Milcov; peste undele lui vă întindem brațele, dorind cu infocare a vă da sărutarea frației și a libertății. Muntenii și moldoveanu sint frați români, sint frați, o singură nație“. De asemenea, ideea unirii celor două țări românești a fost constatată și în gazeta „Poporul suveran“, al cărei redactor responsabil era Dimitrie Bolintineanu. Afirmată în articolul-program, a fost reluată de mai multe ori dar cu deosebire în articolul intitulat **Unirea Moldovii cu Țara Românească**, publicat în nr. 9 din 19 iulie 1848, în care

se sublinia că „străbunii noștri au înțeles foloasele unei asemenea uniri“.

În perioada Unirii, scriitorii români au menținut un neîntrecut climat favorabil partidei unioniste, relevînd necesitatea și însemnătatea istorică a înfăptuirii unității naționale. Cînd se constituie, în Iași, la 25 mai 1856, Comitetul Unirii, V. Alecsandri scrie acest viguros **Jurămînt**: „Sub acest măreț castan / Noi jurăm toți în frație. / Ca de azi să nu mai fie / Nici valah, nici moldovan; / Ci să fim numai români / Într-un gînd, într-o unire / Și să dăm mini cu mini / Pentru-a țării fericitare“. La foarte scurt timp, în gazeta „Steaua Dunării“, în nr. 31 din 9 iunie 1856, V. Alecsandri publică nemuritorul său **Hora Unirii**: „Hai să dăm mină cu mină / Cei cu inima română. / Să-nvirtim hora frației / Pe pămîntul României“. Demn de menționat este replica muntească, datorată lui Cezar Bolliac, prin poezia **Răsunet la „Hora Unirii“ de V. Alecsandri**, publicată în „Buciumul“ nr. 2 din 1857: „Sîntem gemeni, măi fîrtate, / Din părinți într-o dreptate, / Ca doi ochi la semănare. / Ca doi brazi la înălțare“. O **Hora Unirii** scrie și C. D. Aricescu, în 1858, exclamînd: „Bravi copii ai României, / Alergați la joc / Și cu toți hora frației / Învirtiiți cu foc!“ Aproape că n-a existat poet al timpului care să nu-și instrune coardele lirei pentru a da expresie telurilor scumpe tuturor românilor. În poezia **Unirea Principatelor**, publicată în „Concordia“ din 30 martie 1857, anticipînd actul istoric din 1859, Grigore Alexandrescu arată că românii din Muntenia și Moldova, „fii ai Romei, acești popoli au fost frați“, lansînd chemarea: „Români! Dulce e unirea! Ascultați... glasu-l răsună. / De la fiii României cere patrie comună.“

Înfăptuirea Unirii și dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza, la 24 Ianuarie 1859, ca domnitor al țărilor românești, au constituit evenimente de hotărîtoare însemnătate istorică, punînd temelia statului român modern. Dintre numeroasele poezii scrise sub impresia imediată a acestor momente de înălțător patriotism, amintim **La România** de George Barozzi, **Imn la**

24 Ianuarie de George Crețeanu, **Lui Alexandru Ioan I de Grigore H. Granda**, 24 Ianuarie de G. Ranetti, **La Unire** de G. Sion, **La Unire** de D. Bolintineanu etc.

ACTUL măreț al Unirii a fost împărțit și susținut cu un ardent patriotism, cu o superioară conștiință civică și cu un pil-duitor spirit de sacrificiu de către toți oamenii luminați ai epocii, în primele rînduri ale acestora aflîndu-se scriitorii. Evocînd momentul de neuitat, la care a participat, al alegerii lui Alexandru Ioan Cuza, precum și clocotul de bucurie și mîndrie națională manifestate de masele populare, N. Gane mărturisea în **Amintiri din timpurile Unirii**: „Cînd Kogălniceanu își isprăvi discursul, toată lumea plîngea în tribune, căci bucuria mare ca și durerea mare tot prin lacrimi se exprimă... Eu unul mărturisesc că niciodată n-am avut o mai puternică stringere de inimă ca în fața acestui mare act care era prima piatră așezată în temeliele statului român. În acel moment am simțit individualitatea mea de român sportiv, neamul meu înălțat“.

Proclamarea Unirii, prin care se deschidea o nouă și luminoasă pagină în istoria poporului român, a aflat un ecou vibrant în inima lui D. Bolintineanu. Într-un articol publicat în „Dimbovița“ din 24 ianuarie 1859, releva: „Printr-această faptă se constată că dacă frații noștri de peste Milcov au dat exemplu de sentimente patriotice antice, românii de dincoace de Milcov au răspuns cu aceeași mărire. Demni frați de a fi uniți, ei au dovedit astăzi încă o dată într-această luptă nobilă și sublimă de cele mai rari sacrificii și abnegații“.

Semnificațiile istorice ale Unirii au dăinuit mereu vii în conștiința scriitorilor români. E de ajuns să amintim unanim cunoscutele povestiri **Moș Ion Roată și Unirea** și **Moș Ion Roată și Vodă Cuza** de Ion Creangă, și **Cuza-Vodă** de M. Sadoveanu. La acestea mai putem adăuga evocarea **Peste 50 de ani de I. L. Caragiale** și poemul dramatic **Carmen Secular** de Dimitrie Anghel și Șt. O. Iosif.

Insuflețiti de un fierbinte patriotism, dăruiti poporului, identificîndu-se cu marile lui aspirații naționale și sociale, scriitorii noștri s-au prins cei dintîi în hora românească a Unirii.

Teodor Vărgolici

Personaje în istorie și cotidian

UN prozator afirmat modest în 1982 cu **Mesterul rătăcitor** (Editura Albatros), Dan Bogdan este prezent în librării cu două cărți — una de istorie popularizată, într-o colecție mult agreată de public, a editurii Sport-Turism, **Pe urmele lui Alexandru Ioan Cuza**, *) carte scrisă în colaborare cu Viorel Știrbu (autorul unui ciclu românesc **Marele sigiliu**) și una de schițe, **Personaje în cristalin**, apărută la editura Albatros. Scriitorul nu are deocamdată o individualitate artistică pregnantă. Volumul de schițe adună cîteva exerciții de claviatură din care pot fi surprinse și mici izbînzii și riscante elanuri și stingăcii diletante. Lumea în banalitatea ei cotidiană este scena supusă observației, acea banalitate cotidiană care a provocat literaturii mari revelații, sansele unei cunoașteri profunde a omului. Chiar în povestirea care dă titlul volumului și care propune (oarecum) o structură literară distinctă față de celelalte se văd calitățile și defectele scrisului lui Dan Bogdan. Personajul principal parește împreună cu familia (soția și doi copii) o vacanță la mare, în casa unui pescar. Izolarea, aerul subtil al mării, nemulțumirile intime îl împing pe Olimpiu spre reflexivitate. Din memorii și observații directe avar treptat o multime de caractere umane, de situații tipice, de drame. Olimpiu fiind ziarist, evident este evocată lumea redacției, plină de vanități, de intrigă, de iluzii și deziluzii; soția și cei doi copii constituie universul familial, cîștigat tirziu, spre patruzeci de ani, avînd un aer consolator, mediocru, vital și reconfortant, fără nici o emoție specială; un jurnal din tinerete păstrează amintirea unei iubiri ratate. Mai există apoi pescarul Pantelimon, însinguratul (care însă, în finalul schiței, își recuperează soția infidelă). Viața, cu alte cuvinte, îi pune sub ochi fel și fel de ființe. Ele alcătuiesc clopotul de sticlă sub care respiră și își revelează, fără să vrea uneori, sensul existenței tale. Colecția pe care o face fiecare are o variație infinită și, totuși, literar vorbind, mărginită de cîteva clișee față de care autorul se arată sensibil. Și în **La răspîntia drumurilor**,

bunicul, **Oaspetele**, **Aparatul de film**, **Ultimul pise** se simte crisparea convențională a caracterelor care dă o anume previzibilitate povestirii. Micile întâmplări sau biografiile evocate, oricît de dramatice ar fi, oferă cititorului încă de la început o liniste facilă: deznodămîntul este cunoscut, neindoelnic. Băiatul care refuză să urmeze o facultate cu gîndul de a deveni șef de bar, ajunge un excelent șef de bar, bărbatul impresionat de seninătatea unei femei cu doi copii se imprietenește cu „nustiul“ și se înțelege în final că prin acesta va ajunge în intimitatea mamei. Bătrînul care trăiește ca un sihastru în muntii, într-o cabană, după ce a ucis un urs este urmărit de ursoaică multi ani pînă cînd reusește s-o răpună. Mai misterioase rămîn **Fotografia și Testul Amalia**, dar deficiente stilistice, prezente de altfel peste tot, scad emoția, diminuează capacitatea de sugestie. „Oare îl trăda memoria, acum, la patruzeci de ani, în plină maturitate creatoare?“ (p. 9). „O zăreau apărînd pe buza santierului [...] făcîndu-mi semn că mă localizase“ (p. 42). — Ce e după tine dragostea? O întrebase într-o doară, pîrîndu-i-se că ea joacă teatru, că îl încearcă într-un rol ce nu-i stă bine. Dar ea răspunde cu o voce lînistită: — Ca și cînd ai îmbrățișa vîntul.“ (p. 77)

MAI interesantă, la nivelul ei de informație popularizatoare, este **Pe urmele lui Alexandru Ioan Cuza**, scrisă în colaborare, cum spuneam, cu Viorel Știrbu. Autorii sînt scrupuloși în documentare, au o viziune clară și judicioasă asupra marelui personal pe care îl „urmăresc“, îl analizează epoca minutios și fără părtinire. Departele de a fi un panegiric sau o biografie romantată, cartea supune unei îndecălit echilibrate și nuanțate fațete și personalitatea primului Domn ales al Principatelor Unite, Cuza Vodă a avut parte în viață de mari prietenii și de mari adversități. După detronarea sa și mai ales după prematura sa dispariție, timpul a lucrat în favoarea unei legende care începeuse să se constituie încă din viață în atmosferă plină de emoții a Unirii și a celor două mari reforme care au adus populației satisfacții: improprietățile țărănilor și secularizarea moșiilor mîrăstirilor închinată... Pentru multe generații el a fost Domnul popular, iubitor al clăcașilor omul drept, atașat celor năpăstuiți și luptînd cu o clasă îndărăt-

nică de moșieri, uzurpatori ai pămînturilor țării. Legenda răsplătește uneori eforturile unui om politic, dar îngreunează sarcina istoricilor și cu atît mai mult cea a textelor de felul celui de față care nu se adresează specialistilor, ci necunoscătorilor, celor care se simt bine în imperiul mitului și al melodramei istorice. De aceea este meritorie justa măsură adoptată de cei doi autori în cercetarea și explicarea pe înțelesul tuturor a gesturilor politice și a personalității lui Alexandru Ioan I. Evitînd tonul encomiastic, ei se apropie de viața colonelului Cuza cu admirație, dar și cu spirit critic. Eliminînd demagogia (dețestată de altfel chiar de către eroul lor), încearcă să aducă realitatea în fața cititorului în toată complexitatea ei și abia astfel portretul Domnitorului capătă cu adevărat individualitate și forță. Tînărul cu idealuri mărețe de la 1848, luptătorul pentru Unire de la 1857, „alesul nației“ în ianuarie 1859, cel care a asigurat îndeplinirea majorității doleanțelor populare de la jumătatea veacului al XIX-lea și îndeplinirea unor necesare reforme menite să modernizeze țara și s-o plaseze în vastul concert european, va oărăși țara în 1866 incolțit, obosit, îngnîț, dar cu o nobilă demnitate. „Nu greseliile, ci faptele lui Cuza Vodă aduseseră a lui detronare“ va spune Kogălniceanu la impresionanta înmormîntare din 1873, la Ruginoasa. Adevărul acestor cuvinte reiese din paginile cărții. Un om cu evidente calități și cu orea cunoscută, prea publice slăbiciuni, mult speculate, Cuza nu a fost nepregătit temperamental pentru putere, a știut să o exercite cu autoritate și la un moment dat chiar cu derutantă capricii. Dar epoca a fost una deosebit de dificilă — se voia totul repede, într-un ritm pe care incertitudinile politice interne și externe nu-l îngăduiau. Autorii fac bilanțul realizărilor, reformelor, instituțiilor datorate celor șase ani de domnie ai lui Vodă Cuza. Într-adevăr, impresionantă cantitativ, opoziția cu care a avut de luptat nu venea numai din partea boierimii retrograde, ci și din partea liberalilor radicali, nemulțumiti de faptul că nu erau solicitați, dintr-o prudentă strategică, pentru ministere de durată. Poziția adversarilor lui Cuza nu era uneori nejustificată și tocmai această imparțialitate a felului în care autorii expun problemele este lăudabilă. Dan Bogdan și Viorel Știrbu nu ignoră nici greutățile întîmpinate, nici viciile de fond ale unor măsuri luate de administrația lui

Cuza. Pripeala cu care s-a acționat într-un climat politic încordat, adesea violent, a dus la multe greseli. Analiza lor ar fi putut fi mai detaliată fără ca prin asta prestigiul domnitorului să fie lezat. Să dau un exemplu. Celebra reformă agrară care i-a oferit lui Cuza mare parte din aura sa legendară, s-a arătat, în timp a avea deficiente la care nici el, nici ministrul său, Mihail Kogălniceanu, nu au meditat îndealuns, dar pe care opoziții lor le-au deslășit chiar la 1864. Urmările s-au văzut abia după 15-20 de ani, cînd țărani au strigat din nou „noi vrem pămînt!“

Izolarea lui Cuza spre sfîrșitul domniei, închiderea sa între zidurile unei camrile sfîdătoare s-a datorat neînțelegerii crescînde a domnitorului în oamenii politici apropiați. Cel care avea interese era mai sigur decît cel care vorbea de principii. Este sigură o oboseală fizică și morală a omului determinat să conducă, în lăptuiala partidelor, greutatea de a împăca interese de clasă, alit de divergente, conflictele dintre puterile garante, absurditatea relațiilor familiale, care sfîdau ceremonia morală specifică epocii, boala, toate au contribuit la căderea, nu fără noblete, a acestui print făcut și nu născut, care a însemnat atît de mult pentru poporul său.

Ferindu-se de anecdotică picantă care este adesea tentanță în genul acesta de scrieri, adoptînd un ton obiectiv, fără inflamări stilistice, autorii imoun un portret emoționant prin corectitudinea detaliilor și buna măsură a proporțiilor. O carte care se citește cu interes datorită calitatilor ei: sintetizarea sugestivă a datelor istorice, bogăția documentației, accesibilitatea demonstrațiilor, analiza minuțioasă a faptelor. Se citește cu interes, dar nu te cucerește. Lipsese acea fantezie a expunerii istoriei, acea imaginație psihologică necesară pentru fixarea literară a unui personaj de talia lui Vodă Cuza.

Dana Dumitriu

*) Dan Bogdan: **Personaje în cristalin** (Ed. Albatros), Dan Bogdan, Viorel Știrbu: **Pe urmele lui Alexandru Ioan Cuza** (Ed. Sport-Turism).

Contribuția tovarășului NICOLAE CEAUȘU la dezvoltarea gândirii social-politice contemporane

OPERA teoretică și practică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie — prin profunzimea analizei și prin forța de sintetizare și generalizare ce le caracterizează — un aport prețios la dezvoltarea gândirii social-politice contemporane. Aceste contribuții creatoare la îmbogățirea gândirii social-politice cu noi teze și concluzii sint desprinse din trecutul revoluționar de luptă, din practica edificării socialiste în România, a mișcării muncitorești, revoluționare internaționale, ale lumii contemporane. Opera teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu abordează o arie vastă, de la gândirea social-politică la filosofie, economie politică, istorie, rolul artelor și al creatorilor în societate. O asemenea operă — ilustrare vie a ceea ce înseamnă a gândi și acționa cutreier în spirit revoluționar — emană din aplicarea consecventă a concepției despre lume și societate a clasei muncitoare — materialismul dialectic și istoric, din cunoașterea profundă, directă a oamenilor și faptelor, a realităților social-istorice, a cerințelor și posibilităților de progres ale României. Lucrările teoretice ale secretarului general al partidului nostru intruchipează o gândire originală, cutezătoare, receptivă la nou, de o vie mobilitate dialectică, refractară față de orice închisare, intransigentă față de ideologia retrogradă. „Trebuie să înțelegem — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — că nu este suficient să repetăm unele teze elaborate cindva. Trebuie să ținem seama că în orice știință, cu atât mai mult în științele sociale, economice, este necesar să ținem pasul cu schimbările care au loc pe plan național și pe plan internațional. Numai așa vom putea elabora în mod corespunzător atît linia de dezvoltare economico-socială, cît și linia politică generală, în concordanță cu cerințele vieții, ale progresului”.

Opera teoretică, politică și practică a secretarului general al partidului nostru, străbătută de filonul revoluționar al cutezanței creatoare, poartă pecetea metodei științifice pe care se întemeiază: studierea continuă a faptelor; informarea larg cuprinzătoare asupra fenomenelor; receptivitatea la transformările din viață; sesizarea și întuirea noului; deschiderea față de dezbateri, de noi ipoteze și opinii; capacitatea de sinteză și de apreciere lucidă a practicii sociale; abandonarea conceptelor învechite, renunțarea la ipoteze infirmate de practică. De aceea, în activitatea teoretică a tovarășului Nicolae Ceaușescu se reflectă abordarea și clarificarea, pornind de la cerințele practicii economico-sociale, a unei game largi de probleme, examinate din multiple unghiuri de vedere și în întrepătrunderea lor. În acest sens — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — „activitatea teoretică trebuie să asigure partidului o perspectivă clară asupra evoluției societății, să dea răspuns întrebărilor care se ridică în viața socială, atît pe plan intern, cît și internațional, cu alte cuvinte să lumineze calea practicii concrete de făurire a unei noi orînduirii”.

PRIN vasta activitate teoretică de investigare a trecutului în scopul clarificării prezentului și direcțiilor de dezvoltare a patriei, secretarul general al partidului, făuritor de istorie, a redat poporului nostru istoria sa adevărată.

Gîndirea istorică a tovarășului Nicolae Ceaușescu se pătrunde în întreaga sa substanță de principiul interpretării și evaluării procesului istoric ca rezultat complexă, firească, a evoluției societății românești în ansamblul său, în care se înglobează toate forțele sociale și politice în raport cu problemele vitale aflate în fața poporului. Este un principiu de inestimabilă valoare teoretică și metodologică pentru cunoașterea devenirii noastre, de la care se deslușesc cu limpezime impunătoare trăsături și momente ale istoriei românești și prin care această istorie își dezvoltă culmile de măreție, iar știința istorică se așază pe fundamentul adevărului.

Știința istorică în concepția secretarului general al partidului are un considerabil rol educativ prin însuși caracterul său de instrument al cunoașterii umane. Studiul aprofundat al istoriei, expunerea ei științifică reprezintă prețioase posibilități de educare revoluționară a maselor largi și indeosebi a tineretului. „Nu se poate vorbi de educația patriotică socialistă fără cunoașterea și cinstirea trecutului, a muncii și luptei înaintașilor noștri”, releva tovarășul Nicolae Ceaușescu în Expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982. Adîncirea dragostei față de interesele patriei înseamnă cunoașterea și prețuirea dimensiunilor realiste, obiective ale trecutului, a valorilor și tradițiilor progresiste ale înaintașilor, legarea acestora cu realitatea nemijlocită pe care o trăim, cu realizările istorice obținute în anii socialismului, cu grija și răspunderea pentru viitorul comunist al patriei. Într-adevăr, oricine iubeste prezentul și nădăjduiește în viitor nu se poate să nu cunoască, să nu prețuiască istoria, acest prezent consumat, devenit prin nobilele fapte ale înaintașilor pildă vrednică de urmat. Istoria este nu numai oglinda adevărată a trecutului poporului nostru, mai îndepărtat ori mai apropiat, ci în ea se află sprijinul, bogăția de experiență și izvorul nesecat pentru noua devenire a patriei socialiste.

Ea este temelia solidă și certitudinea existenței și permanenței poporului român, reflectă puterea și capacitatea sa de rezistență, în ciuda tuturor vicisitudinilor vremurilor, valențele sale creatoare în domeniul vieții materiale și spirituale, situarea sa pe aceleași coordonate fundamentale ale evoluției societății omenești. Această concepție cu privire la studierea istoriei ca fenomen unic și unitar permite relevarea dezvoltării obiective a poporului român de-a lungul mileniilor, scrierea istoriei mișcării muncitorești și socialiste, a Partidului Comunist Român în contextul vieții economice și social-politice a țării, ca parte inseparabilă a istoriei generale naționale, în strînsă legătură cu activitatea celorlalte forțe revoluționare, democratice și progresiste, care au contribuit la dezvoltarea societății. În noua imagine în care este proiectată istoria patriei și partidului datorită gândirii revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra faptelor trecutului și prezentului, marile probleme ale istoriei noastre sint definite și apreciate într-o viziune unitară, în concordanță cu adevărul obiectiv. Prin aceasta, istoria devine, tot mai mult, o bogată sursă de gândire și înțelegere a fenomenelor economice și social-politice, dobîndește valențe majore în educația patriotică, revoluționară a maselor.

DEZVOLTAREA societății omenești — a arătat în numeroase ocazii președintele Nicolae Ceaușescu — are un caracter legic, obiectiv, ea este rezultatul dezvoltării forțelor de producție, a relațiilor sociale, a luptei de clasă, împotriva stăpînirii străine, a luptei pentru apărarea ființei naționale, pentru dreptate și libertate socială. În toate orînduirile sociale care s-au succedat, au existat și s-au manifestat o serie de legități general-valabile pentru întreaga societate, care au contribuit la dezvoltarea și afirmarea conștiinței comune a popoarelor, a națiunilor la dezvoltarea generală a științei și culturii, a conștiinței umane. Numai prin cunoașterea istoriei pot fi înțelese legitățile generale ale dezvoltării societății umane, se pot forma convingerile revoluționare ale maselor în spiritul concepției materialismului dialectic și istoric. Totodată, prin ilustrarea acestor adevăruri, întreaga activitate politico-ideologică contribuie la înțelegerea de către toți oamenii muncii a mersului obiectiv al evenimentelor, a faptului că în desfășurarea procesului revoluționar, inclusiv în construcția socialistă, pot apărea și greutăți, insuccese, la păstrarea permanentă a convingerii ferme în idealurile înalte ale socialismului și comunismului.

Faptele istorice atestă cu putere că, timp de milenii, pe teritoriul patriei noastre s-au succedat toate orînduirile economico-sociale cunoscute de omenire. Istoria unică a poporului român trebuie să redea pe baza datelor, documentelor, a realității, viața, munca și lupta sa din cele mai vechi timpuri pînă în anii construcției socialismului. Subliniind această teză de excepțională valoare teoretică și politică, tovarășul Nicolae Ceaușescu arată: „Va trebui să avem o istorie unitară care să redea corespunzător fiecare etapă de dezvoltare economico-socială, fiecare perioadă istorică și luptele sociale, activitatea politică, să caracterizeze, în lumina adevărului bazat pe fapte și documente, atît rolul claselor sociale, al poporului, cît și al diferiților conducători ai statului și personalități politice, științifice, culturale”. În conformitate cu această concepție, „Istoria poporului român va trebui să cuprindă și istoria mișcării muncitorești, a Partidului Muncitoresc Social-Democrat, precum și a Partidului Comunist Român”.

Istoria milenară a poporului român a înscris cu litere de aur numeroase adevăruri cu caracter de permanență, între care, atît ca prioritate, cît și ca însemnătate, se situează legătura indestructibilă cu locurile străbune, înrădăcinarea organică în gîia strămoșască, persistența, fără clintire, în ciuda furtunilor și greutăților timpului, a oamenilor acestui pămînt. Asemenea legături trainice dintre oameni și locuri, dintre locuri și oameni, explică dîrzenia și eroismul cu care poporul român și strămoșii săi, geto-dacii și daco-romanii, și-au apărat pămîntul strămoșesc. Apărîndu-și pămîntul cu prețul singelui și făcîndu-l roditor cu sudoarea frunții, românii l-au transformat în țară, de o parte și de alta a Carpaților — coloana vertebrală a teritoriului și a neamului românesc —, au rămas drepti și demni pentru a-și continua eforturile și sacrificiile pe evoluția firească a devenirii istorice.

Spiritul gândirii de amplă cuprindere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, excepționalele sale analize asupra trecutului nostru, care ne-au călăuzit să ne căutăm istoria la noi acasă, pornind de

la condițiile de fapt ale fiecărei epoci de evoluție a meleagurilor strămoșești, avem măsura clară și reprezentativă a vechimii acestei istorii.

ROADELE abordării științifice a problemelor dezvoltării noastre social-politice și-a găsit sintetizarea în definirea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a etapelor parcurse de țara noastră în procesul revoluționar, a determinării conținutului și obiectivelor societății socialiste multilaterale dezvoltate. Definirea conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată, deslușirea dialecticii procesului de edificare a țării — privind dezvoltarea amplă a forțelor de producție, a tuturor ramurilor economiei, perfecționarea relațiilor sociale, formarea și dezvoltarea omului nou — reprezintă unul din elementele cele mai de preț ale patrimoniului teoretic al partidului nostru.

Fundamentarea științei conducerii societății socialiste, a modalităților de îndeplinire de către partid a rolului său de centru vital al întregii societăți, a integrării partidului în societate, lărgirea democrației sociale și economice prin instituționalizarea unor forme originale de participare directă, efectivă a maselor, în frunte cu clasa muncitoare, la conducerea vieții social-politice constituie în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu o unitate dialectică.

Definind obiectivul fundamentalei strategii partidului nostru pentru următorii 15—20 de ani prin făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate, secretarul general al partidului subliniază: „În România, socialismul, învins pentru totdeauna, a fost realizată economia socialistă unitară. Aceasta nu înseamnă însă înfăptuirea plenară a socialismului. În fața partidului, a poporului, se pune sarcina de a realiza dezvoltarea continuă a societății, astfel încît să se asigure aplicarea din plin a principiilor socialiste. Aceasta presupune, în primul rînd, asigurarea unui progres puternic al forțelor de producție prin dezvoltarea în ritm înalt a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri economice, pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane. Totodată, este necesară repartizarea corespunzătoare a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, pentru crearea condițiilor în vederea dezvoltării armonioase a țării și apropierii treptate a satului de oraș”.

Concomitent cu creșterea rapidă și modernizarea forțelor de producție, va avea loc un proces complex de perfecționare a relațiilor de producție și sociale, de ridicare a gradului de conștiință și de cultură umanist-revoluționară al maselor, de îmbunătățire a condițiilor de viață materiale și spirituale ale întregului popor. „Societatea socialistă multilateral dezvoltată — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — va asigura afirmarea principiilor socialiste în toate sectoarele vieții economico-sociale, manifestarea tot mai deplină a personalității umane, îmbinarea armonioasă a intereselor personale cu aspirațiile generale ale întregii societăți. Aceasta va marca un stadiu superior al socialismului, va deschide calea trecerii la faza superioară — societatea comunistă”.

În opera secretarului general al partidului se subliniază că între treapta inferioară și treapta superioară a comunismului nu există un zid despărțitor, trecerea de la una la cealaltă avînd un caracter dialectic, procesual. În fapt, unele principii fundamentale ale comunismului sînt înfăptuite încă

OMAGIU — de Ileana Balotă

CU porane

în stadiul socialismului. În condițiile
uririi societății socialiste multilateral
dezvoltate se accentuează realizarea
unor principii ale treptei superioare,
comuniste.

La Congresul al XIII-lea al Partidu-
lui Comunist Român din noiembrie
1964, în magistralul raport prezentat
de secretarul general al partidului, to-
varășul Nicolae Ceaușescu, pe baza
analizei științifice a etapei parcurse în
făurirea societății socialiste multilate-
ral dezvoltate au fost trasate coordo-
natele fundamentale ale perspectivei
dezvoltării societății românești. „Pre-
vederile proiectului de Directive —
trăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în
raportul la Congresul al XIII-lea —
vor duce la creșterea în ritm înalt a
economiei naționale, la ridicarea pa-
trii noastre pe noi culmi de progres,
la înfăptuirea în linii generale a obiec-
ivelor Programului partidului. Ca ur-
mare a transpunerii lor în viață, pu-
tem spune că în 1990 România va intra
într-o nouă etapă de dezvoltare eco-
nomico-socială, va face un nou pas
înainte pe drumul făuririi societății
socialiste multilateral dezvoltate și
menținerii spre comunism“.

Clarviziunea științifică, realismul
profund ce caracterizează întreaga
operă teoretică și practică a secretaru-
lui general al partidului, tovarășul
Nicolae Ceaușescu, este conferită și
împlinului program de dezvoltare a pa-
trii în următoarele decenii. În același
timp, conducătorul partidului și statu-
lui, adresându-se poporului, arată că :
„Pe drumul pe care îl avem de par-
curs va trebui să învingem încă unele
reutăți, să soluționăm probleme noi,
complexe, să ne confruntăm și să de-
ășim o serie de dificultăți inerente
desfășurării unei asemenea opere
grandioase. Vom urca și vom străbate
noi căi nevătătorite, necunoscute —
cea ce impune să fim animați perman-
ent de un spirit cutezător, de hotă-
rea de a promova tot ce este nou și
înaintat în gândirea și practica socială,
de a însuși și aplica în viață cele mai
bucuri ale geniului uman, tezaurul
cunoașterii universale. Pornind pe
acest drum, să fim conștienți că nimic
nu se poate realiza fără muncă, fără
sacrificii, fără consum de energie și in-
teligență creatoare, fără spirit revolu-
ționar, devotament și abnegație“.

IN OPERA secretarului general
al partidului un loc de seamă
il are preocuparea pentru dez-
voltarea științei, învățămîn-
tului, artei, literaturii, a cul-
turii naționale. Încă din anul 1965,
tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a adre-
sat creatorilor pentru ca în operele lor,
pornind de la realitate, să reflecte mun-
cia viața poporului în componentele
sale. „Sursa de inspirație a tuturor
opereilor — arată tovarășul Nicolae
Ceaușescu — eroii romanelor, ai în-
regii creații trebuie să fie oamenii
muncii. Sursa de inspirație să fie izvo-
ul viu al muncii, al vieții poporului
nostru, nu ulcioarele, chiar aurite, care
pot deforma realitățile. A sorbi apa nu
în ulcioare, ci din izvoarele limpezi,
sursă de viață, constituie — și va
constitui întotdeauna — singura sursă
neavărată de inspirație pentru toți
creatorii patriei noastre, care doresc să
scrie pentru popor, să trăiască împreună
cu poporul“.

Indemnul adresat creatorilor de se-
cretarul general al partidului la Con-
gresul al XIII-lea al P.C.R. s-a mate-
rializat în valoroase opere în domeniul
literaturii, al artelor plastice, muzicii,
care la un loc redau în mod plin
scutul glorios al poporului, al parti-

dului, măreția epocii pe care o trăim.
„Este necesar — arată tovarășul
Nicolae Ceaușescu — să se realizeze
opere literare de toate genurile care să
reflecte pe larg marile realizări ale po-
porului român, epopeea constructorilor
socialismului, care, într-o perioadă is-
torică scurtă, au ridicat patria noastră
pe culmi înalte de progres și civiliza-
ție“.

Realitatea, viața, eroismul muncito-
rilor, țăranilor, intelectualilor, întreaga
activitate revoluționară a țării oferă
minunate posibilități literaturii și artei,
creației de toate genurile. „Dind — așa
cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu
— subiecte pentru opere nepieritoare,
care să ridice cultura și arta româ-
nească la un nivel mai înalt de dezvoltare,
să contribuie la formarea conștiinței
socialiste a poporului nostru, să în-
suflețască în muncă și viață tinăra
generație, să înfățișeze perspectiva, vii-
torul luminos al patriei noastre“. Ace-
leași obiective a trasat la Congresul al
XIII-lea al Partidului tovarășul
Nicolae Ceaușescu activității cultural-
educative, de creație care se desfășoară
în cadrul Festivalului național
„Cântarea României“, formă organiza-
tională specifică întrecerii în acest do-
meniu a cărei inițiere și organizare o
datorăm secretarului general al parti-
dului. Referindu-se la acest domeniu de
activitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu
arătă : „Masele populare, poporul nos-
tru trebuie să dea noi dimensiuni
acestor tradiții, să îmbogățească și să
adauge concepției noastre despre artă
și literatură noi elemente desprinse
din realitățile de astăzi ale țării, în
care omul muncii, constructor al so-
cialismului, constituie figura princi-
pală“.

AVIND un rol determinant în
elaborarea politicii externe a
partidului și statului nostru,
tovarășul Nicolae Ceaușescu a
desfășurat și desfășoară o activitate
teoretică și practică neobosită pentru
înfăptuirea ei, afirmându-se drept cel
mai autorizat exponent al năzuințelor
de pace și progres ale poporului
român. Tovarășului Nicolae Ceaușescu
îi aparține formularea unor teze clare,

cu caracter novator în ceea ce privește
definirea conținutului epocii contem-
porane, ca perioadă de adinci transfor-
mări revoluționare naționale și sociale,
la scara întregii planete, sub acțiunea
luptei popoarelor pentru libertate și
independență. Viața a confirmat tezele
teoretice ale secretarului general pri-
vind caracterul noii etape a crizei ge-
nerale a sistemului capitalist, factorii
ei determinanți și implicațiile deosebit
de grave care derivă din aceasta. Sub-
liniind cerința de a nu se subestima
dificultățile reale generate de unele
evoluii negative, de existența și acți-
vizarea forțelor retrograde, tovarășul
Nicolae Ceaușescu subliniază că este
necesar să se determine o largă mobi-
lizare activă a tuturor forțelor înain-
tate, a maselor largi, a popoarelor ca-
pabile ca, luptând în strânsă unitate, să
înfruntă măsurile efective de dezarmare,
să bareze calea războiului, să
înălțate cu desăvârșire vechea politică
de dominație și dictat, să asigure afir-
marea unui curs nou, de înțelegere și
colaborare între toate națiunile lumii.

Întreaga concepție de politică ex-
ternă a tovarășului Nicolae Ceaușescu
este pătrunsă de o nefermărită încre-
dere în înțelepciunea și capacitatea po-
poarelor de a impune schimbările nece-
sare, de a le face posibile și de a le
înfruntă. Tovarășul Nicolae Ceaușescu
s-a afirmat ca promotor activ al unei
concepții noi despre relațiile dintre
state, al unei viziuni democratice, re-
voluționare asupra organizării lumii
din care să fie excluse definitiv vechile
raporturi ierarhizante, politica sferelor
de influență și dictat. Se bucură astăzi
de o largă apreciere și recunoaștere
internațională contribuția esențială a
președintelui republicii noastre la
elaborarea și promovarea conceptului
făuririi unei noi ordini economice și
politice pe plan mondial, care să eli-
mine fenomenul subdezvoltării, împăr-
țirea lumii în țări bogate și țări să-
race, să asigure dezvoltarea liberă și
independentă a tuturor popoarelor, în
conformitate cu voința și aspirațiile lor
legitime.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, pre-
ședintele R. S. România, s-a afir-
mat cu strălucire ca militant ferm

și neobosit pentru dreptul la viață
liberă și independentă a tuturor națiu-
nilor, pentru securitate și colaborare
pe continentul european și în întreaga
lume, pentru înfăptuirea marilor dezi-
derate ale dezarmării, lichidării subdez-
voltării și instaurării unei noi ordini
internaționale, pentru abolirea forței și
soluționarea tuturor problemelor liti-
gioase dintre state numai pe calea tra-
tativelor politice, pentru promovarea
unor relații cu adevărat noi între na-
țiuni, bazate pe deplină egalitate, res-
pectul independenței și suveranității,
stimă și respect reciproc. O deosebită
forță de pătrundere au strălucitele ini-
țiative de pace și dezarmare ale pre-
ședintelui României socialiste, apărător
dîrz și neînfricat al păcii și libertății
popoarelor, al destinilor civilizației
umane.

TOATE marile înfăptuiri din
ultimii 21 de ani pe bună
dreptate poporul român le
leagă de viața, activitatea
teoretică și practică a celui mai iubit
și destoinic fiu al său, tovarășul
Nicolae Ceaușescu. Epoca pe care o
trăim brăzdată de obiective economi-
ce, științifice, de învățămînt, culturale,
pe care înaintașii nici nu au cutezat a
le imagina, astăzi sint realități ce
propulsează progresul societății româ-
nești. De aceea, pe bună dreptate, po-
porul nostru denumeste această perioadă
„Epoca Nicolae Ceaușescu“, caracte-
rizată prin cele mai grandioase îm-
pliniri din istoria patriei.

Iată de ce cu prilejul aniversării zi-
lei de naștere întregul popor aduce se-
cretarului general al partidului, pre-
ședintelui României, tovarășul Nicolae
Ceaușescu, comunistul de omenie, re-
voluționarul și patriotul înflăcărat,
gînditorul care a descătușat spiritul și
energiile creatoare ale națiunii, oma-
giul lui fierbinte. Omagiu la care se
adaugă urarea de ani mulți și fericiți,
de sănătate și putere de muncă, în
fruntea partidului și statului, pentru
desăvîrșirea măreței opere de edificare
a societății socialiste și comuniste pe
pămîntul scump al patriei.

Ion Ardeleanu

Un act de voință și de

■ Unirea Munteniei și Moldovei și înfăptuirea în 1859 a statului național au constituit un moment crucial în destinele poporului nostru, marcând intrarea României într-o nouă etapă a evoluției sale istorice.

NICOLAE CEAUȘESCU

Alexandru Ioan
Cuza (litografie
după portretul
făcut de Szathmary)

PERMANENTĂ a existenței sale istorice și năzuință multiseclară a poporului. „trupul lui trebuincios ca sufletul să nu piară”, cum atât de fericit a definit-o N. Bălcescu, ideea unității noastre ca etnie și stat și-a afirmat, prin vechimea și dimensiunile ei eroice, potențialul semantic și spiritual de-a lungul întregii durate românești, devenind, în toate împrejurările, o demonstrație a conștiinței de sine și a legitimității aspirațiilor sale.

Pentru această „chezășuire” a libertății noastre ne-am pregătit toată istoria: de la Alexandru cel Bun și Mircea cel Mare, la Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, de la Tudor Vladimirescu și Avram Iancu la ofiterul-poet Valter Mărăcișeanu și tribunul de la Alba Iulia, venerabilul președinte al Marii Adunări Naționale, Gheorghe Pop de Băsești. Continuitatea și îndărătnicia eforturilor de a dobândi unitatea națională, impunând-o și nu cerșind-o istoriei, sînt atât de evidente în adevărul faptelor și patetismul jertfelor, încît, astăzi, nimeni dintre noi nu se mai îndoiește că ideea unității a reprezentat, în conținutul și esența sa, cauza de veacuri a poporului, că realizarea ei a fost un act care a încheiat o veche și dreaptă acțiune. A fost „visul” nostru „de mult visat”, aspirația absolută a „voievozilor noștri coi viteji, a tuturor bărbatilor noștri cei mari, care intrupaseră în sine individualitatea și cugetarea poporului spre a o manifesta lumii”, cum tot Bălcescu, cu darul expresiei proprii, a spus-o. În fond, românii erau „menii” acestei necesități istorice imperioase, adăuga el, prin „naționalitate, prin aceeași limbă, religie, obiceiuri, simțimente, prin poziția geografică, prin trecutul lor și în sfîrșit prin nevoia de a se păstra și de a se mîntui”.

În marginile unei istorii lipsită de încredință pentru el, poporul român nu și-a putut realiza devreme unitatea, înscrisă puternic în geografia pămîntului și individualitatea sinelui național. Păstrată vie în fondul conștiinței de neam, verificată, mereu, prin comunitatea de origină, de limbă și cultural-spirituală, ideea unității a rămas să reprezinte, multă vreme, în cuprinsul unei viziuni existențiale și al unui patriotism exemplar, un mare și înalt ideal.

Unirea politică săvîrșită de Mihai Viteazul rămîne cea dintîi demonstrație a unității reale a poporului, reflectînd, în legitimitatea actului, coeziunea etnică a blocului românesc, iar, în eforturile lui, măsura în care desfinul istoric românesc era adînc înrîuit pe spirala devenirii sale de raportul de forțe zonal și european. Abia secolul al XVII-lea ne pune la îndemînă o expresie amplă și încheagată a romanității și unității noastre prin cărțile scriitorilor religioși și scrierile erudite ale cronicarilor și istoricilor care au știut să le explice, științific, rațiunile.

Filtrată prin sinteza cantemiriană, moștenirea politică și culturală a acestui secol a fost preluată de veacul al XVIII-lea, căpătînd valori și sensuri noi în contact cu ideologia luminilor și cu cea a Revoluției franceze. Acum, în cadrul unui uriaș proces de transformare economică și socială, cînd se intensifică și se pluralizează legăturile dintre provinciile românești, cînd se realizează și integrarea în economia, în politica și în spiritualitatea europeană, se formează națiunea, ca sinteză a efortului românesc spre autocunoaștere și autodefinire.

Devenite, în noul raport de forțe ivit în urma numeroaselor războaie din secolul al XVIII-lea și de la începutul celui de al XIX-lea, „bulevard de trecere”, teatru de operații militare, „obiect de schimb și de compensație” pentru învingători, țările române oscilează între

Scylla crucii și Charibda semilunii, fiind mereu amenințate de tendințele imperiale ale celor trei mari puteri care și disputau influența și dominația în această regiune.

Sub acțiunea conjugată a factorilor care au generat apariția națiunii române, se cristalizează și se dezvoltă acum o puternică conștiință națională. Lupta politică deschisă reprezintă o expresie limpede a acesteia. O luptă care se desfășoară, se înțelege, în forme diferite: în Transilvania, ea își găsește cea mai înaltă concretizare în *Supplex Libellus Valachorum* (1791), în vreme ce în Principate, în cadrul larg al Problemei orientale, mereu la ordinea zilei, cercurile conducătoare se străduiesc să fixeze conturul unei probleme românești, să impună recunoașterea capitulațiilor și, imolînd, a dreptului la autonomie, încalcă atât de brutal prin practicile regimului fanariot.

Cele două mișcări politice acționează separat; dar finalitatea a fost una singură — românească, reliefînd, direct sau indirect, explicit sau implicit, existența — de o parte și de alta a Carpaților — a aceleiași națiuni, cu aceleași rădăcini în trecut și aceleași opțiuni pentru viitor. Răscoala din 1784, care a reflectat dimensiunile sociale ale mișcării politice naționale, inițiate de I. Micu, a reprezentat un fenomen transilvănean. Implicațiile sale, însă, firesc, au fost generale, românești, iar pe plan european, unde ecoul ei a fost excepțional, răscoala a fost interpretată ca fiind a românilor, iar nu o simplă mișcare țărănească. De asemenea Școala Ardeleană a avut ca teatru de desfășurare teritoriul Transilvaniei: ideologia sa a fost însă una românească, națională. Revoluția de la 1848, la rîndul ei, a definit mai limpede contururile internaționale ale problemei românești și dimensiunile reale ale națiunii. Înlăturarea regimului fanariot a îngăduit mutarea centrului de greutate a activității culturale și politice din Transilvania (intrată în conul de umbră al reacțiunii habsburgice) în Principate și instituționalizarea culturii naționale.

In perioada care a precedat revoluția de la 1848, prin dezvoltarea structurilor sociale și creșterea spiritului național, se pune, mereu, pe primul plan al acțiunilor politice, fătîșe sau secrete, problema unității naționale. Sigur, acțiunile politice ale românilor trebuiau să se încadreze în limitele posibilului. Factorii de conducere ai mișcării naționale nu puteau depăși soluția unirii celor două Principate, avansată, de mult, în proiectele diplomației europene vizînd soluționarea Problemei orientale, prin constituirea, printre altele, a unui stat tampon, menit să oprească expansiunea Rusiei, să asigure securitatea Imperiului otoman și echilibrul Europei.

Fără a pierde din vedere perspectiva unității integrale, în tactica acțiunilor imediate unirea celor două Principate era apreciată drept o soluție indispensabilă, nu numai pentru constituirea statului modern, ci pentru existența românilor înșiși.

Revoluția de la 1848 a ridicat problema unității naționale la rangul de problemă fundamentală. Programele oficiale (*Petiția proclamată din Moldova*, programele de la Blaj și Islaz) nu puteau să formuleze în chip manifest unitatea. În desfășurarea acțiunilor revoluționare, cu ideea unității mereu în față, reprezentanții celor trei provincii românești au lucrat mereu împreună, elaborînd planuri comune de acțiune și programe ulterioare. La Adunarea de la Blaj, națională prin participarea românilor din toate provinciile Țării, unitatea s-a ma-

nifestat cu o forță neobișnuită. Cei peste 40.000 țărani adunați acolo au cerut **Unirea cu Țara**, iar drapelul tricolor purtate de participanți au făcut să vibreze la unison inimile românești de la București și de la Iași. Sub impresia evenimentului, V. Alecsandri a scris *Hora Ardealului*, iar revoluționarii moldoveni s-au angajat să lupte pentru unirea celor două Principate în cuprinsul unui „stat neatîrnat românesc”. În celălalt mare document programatic al revoluției — în *Dorințele partidei naționale în Moldova* — actul este socotit, pe drept, „cheia bolții fără de care întreg edificiul național s-ar prăbuși”.

După revoluție, N. Bălcescu a definit, cu clarviziune, rațiunile tactice care au limitat cerința națională la unirea celor două Principate: „revoluționarii din Țara Românească, scria el, deși crezură că trebuie a urma după pilda ardelenilor și că împrejurările politice nu-i iartă a pune din început în programul lor chestia unității naționale, dar n-au pierdut un moment din vederea solidarității ce-i leagă cu toate ramurile nației române...”.

Revoluția din 1848, test al maturității naționale, dacă a reliefat legătura strînsă între problema unității naționale, libertatea socială și organizarea modernă, dacă a verificat forța ideii de unitate, a pus, totodată, din nou în lumină măsura în care istoria românească era influențată de raportul de forțe din contextul zonal și internațional. Obiectivele naționale românești veneau în contradicție cu interesele imperiale ale celor trei mari puteri vecine, care dețineau părți din teritoriul românesc și exercitau dominația asupra Principatelor sub forma suzeranității sau a protectoratului. În manifestul din 1931 iulie, care pregătea și justifica ocuparea militară a Moldovei și a Munteniei, Rusia țaristă sublinia primejdia care ar decurge pentru imperiile vecine și pentru securitatea Europei prin realizarea tendințelor pandactice ale românilor. Era apreciată drept periculoasă chiar și transpunerea în practică a unirii celor două Principate, asupra căreia exista acordul european de principiu.

Interesele Rusiei țariste, ale Austriei și ale Turciei au coincis cu interesele Europei conservatoare: revoluția românilor a fost înfrîntă odată cu revoluția europeană. Era limpede că revoluția, care devenise condiția imperioasă a progresului istoric al românilor — nu putea avea sorți de izbîndă în cuprinsul unui asemenea raport de forțe. Din evenimentele anului 1848 s-a desprins, convingător, lecția cu privire la prioritatea factorului național, responsabilitatea deplină pe care trebuia să și-o asume poporul însuși. „În zădar veți ingenunchia și vă veți ustia împărățiilor și pe cele ale miniștrilor lor — declara, ferm, N. Bălcescu. El nu vă vor da nimic, căci nici vor, nici pot. Fiti gata, dar a o lua voi, fiindcă împărății, domnii și boierii pămîntului nu dau fără numai aceea ce le smulg popoarele”.

Războiul: Crimeei (1853—1856), înfrîngere

rea Rusiei țariste, izolarea politică a Austriei și slăbiciunea Turciei, ascendențul Franței și sprijinirea de către Napoleon III a principiului naționalităților, rolul important ce a revenit Prusiei și Sardiniei, interesate în realizarea propriei lor unități politice, au modificat raportul de forțe pe continent, creînd condiții favorabile împlinirii naționale. În noile împrejurări, problema românească devine o problemă de prim ordin pentru noul echilibru european.

Este adevărat, împrejurările politice internaționale, complet schimbate, au fost favorabile luptei naționale a românilor, în condițiile în care din adversară hotărîrită a unirii, Rusia țaristă, mai cu seamă, a devenit sprijinitoare a realizării ei. Aceste împrejurări au fost create, însă, în raport cu interesele marilor puteri, în acord cu care acestea și-au modelat atitudinea față de Principate. Acest interes, chiar în cazul Franței și, mai ales, în acel al Rusiei, era, însă, limitat. El nu putea să ajungă pînă la sprijinirea necondiționată a opțiunilor românești. Situația internațională și dispoziția favorabilă a puterilor, singure, nu erau în măsură să asigure constituirea statului național român. Dacă nu ar fi existat înțelepciunea poporului, coeziunea națională și forța fără precedent cu care s-a manifestat și impus ideea de unitate, ca și capacitatea românilor de a-și soluționa propriile lor probleme, prin care au cîștigat sufragiile opiniei publice și au impus soluția diplomației europene, **Unirea** nu s-ar fi realizat. Condițiile internaționale ar fi rămas exterioare. Români au fost aceia care au conferit problemei ponderea și dimensiunile ei reale. Actul unirii nu a fost — și nici nu putea fi — consecința unor concesiuni ale puterilor străine; el a fost, neîndoios lucru, **actul energic al întregii națiuni române.**

IMPREJURĂRILE care au urmat anului 1848 au deschis calea revoluției pentru unitate, la capătul căreia se va înfăptui actul de la 24 ianuarie 1859. Aflați în emigrație, foștii conducători ai revoluției au desfășurat o activitate uriașă pentru cîștigarea opiniei europene; au scris articole și cărți, au organizat manifestații și dezbateri largi în presă sau în parlamentele puterilor occidentale, cîștigînd de partea cauzei românești personalități de prestigiu ale lumii contemporane. Cînd, în urma războiului Crimeii, problema Unirii Principatelor a fost înscrisă în fruntea problematicei politice europene, cauza românească făcuse progrese importante, fiind mai bine cunoscută și apreciată.

Dispozițiile tratatului de pace de la Paris, care prevedeau consultarea poporului și alegerea, în acest sens, a două adunăți ad-hoc în Principate, au deplasat, practic, întreaga responsabilitate pe seama poporului român. Nici chiar puterile favorabile Unirii nu aveau certitudinea că românii, lipsiți de educația politică necesară, țărani lipsiți de știință de carte

Votarea alegerii lui Cuza, la București (24 ianuarie 1859)

demnitate națională

În marea lor majoritate, separați social prin prăpastia intereselor deosebite de clasă, supuși presiunii puternice a celor două mari state vecine — Turcia și Austria — vor putea depăși acest important test internațional. Decizia, se poate presupune, ascundea în sine o mare doză de ipocrizie.

Puterile ostile Unirii, Turcia și Austria, mai ales, au concentrat focul asupra Moldovei, scontându-se, aici, pe o puternică opoziție antiunionistă provocată de pierderea avantajelor pe care Iașul le avea în calitate de centru politic statal. Cele două forte s-au confruntat cu putere.

Organizând propaganda unionistă, **partida națională**, pune importanța actului nu la modul abstract, ci în raport direct, dialectic, cu realitățile practice, cu transformările economice, sociale, politice ș.a. care urmau să modifice radical societatea românească. Drept urmare propaganda nu a făcut decât să conștientizeze instinctul popular, să-i descopere forța și să-l pună în acțiune. „Intrunirea Principatelor, se pronunța în acest sens un contemporan, nu are trebuință de explicație, de comentarii. Ea nu are trebuință, poate, de a fi înțeleasă, căci ea e simțită. Intrunirea e o trebuință națională, instinctivă, pe care un român o simte curgând împreună cu singele prin vinele sale, o suge cu laptele la sinul mamei sale, o respiră cu aerul țării sale, o gustă cu rodiile țării sale, o vede în curgerea apelor patriei sale”. Sub raportul valorii politice naționale, actul era apreciat ca „singurul mod în stare de a consolida naționalitatea românilor, de a le da demnitate, putere și mijloace pentru a împlini misiunea lor pe pământul strămoșesc”. În el, Kogălniceanu vedea nu doar o chestiune de entuziasm, „ci de judecată, de logică”.

Prima mare victorie a forțelor unioniste, a poporului, a fost reputată în Moldova. Acțiunea de falsificare a alegeților pentru Divanul ad-hoc, patronată de Voșoride, s-a întors, ca un bumerang, împotriva uneltitorilor ei. Evenimentele de aici au provocat o stare de încordată tensiune în lumea diplomatică europeană, determinând intervenția puterilor și anularea alegeților. Noile alegeri au asigurat triumful unioniștilor. Lucrările Adunărilor ad-hoc, înaltul nivel al dezbaterilor și formularea fără echivoc a dorinței de **Unire a Principatelor într-un singur stat sub numele de România** au dezvoltat coeziunea națională, simțul politic și înțelepciunea poporului, înălțându-i pe români în stima opiniei publice și a diplomației europene.

Ca unanimă opțiune națională, unirea este văzută ca „firească, legiuită, nepărată, pentru că în Moldova și în Valahia sintem același popor, omogen, identic ca nici un altul, pentru că avem același început, același nume, aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie, aceeași civilizație, aceeași instituții, aceeași legi și obiceiuri, aceeași temeri și aceeași speranțe, aceeași trebuințe de îndestul, aceeași hotare de păzit, aceeași dureri în trecut, același viitor de asigurat și, în sfârșit, aceeași misiune de împlinit”. Declarația este, prin forța și frumusețea scrisului lui Kogălniceanu, o admirabilă ilustrare a temeiurilor adânci ale unității românești.

Dezacordul între dorințele românilor și incapacitatea puterilor de a merge mai departe decât o dictau propriile lor interese, se vedește, în curând, din nou. Conferința de la Paris, din vara anului 1858, luând în discuție cererile formulate de cele două adunări reprezentative, a ajuns la o soluție de compromis, departe de interesele și opțiunile naționale ale românilor. În privința organizării viitoare, Convenția de la Paris hotăra menținerea separației celor două Principate; acestea urmau să fie cirmuite de doi domni, cu guverne și adunări în cele două capitale. Ca o concesie făcută dorinței românilor, noua formație, hibridă, trebuia să poarte denumirea de „Principatele unite ale Moldovei și Țării Românești”. Un diplomat străin, judecând dispozițiile și valoarea actului, nu greșea atunci când afirma că de acum înainte, românii trebuie lăsați „să se descurce sau să se incurce singuri”.

Deceționați, românii nu au dezarmat. Conducătorii luptei naționale au înțeles că, încă o dată, întreaga responsabilitate revine poporului. „Destul am așteptat de la alții, rostea, în acest sens, V. Boerescu, destul au făcut alții pentru noi; să vedem ce putem face acum și noi, prin noi și pentru noi”.

Componenta adunărilor electivă, care urmau să-i desemneze pe cei doi domnitori, reprezenta o problemă capitală. „Adunarea, considera în acest sens A. Panu, este chemată a așeza temelile edificiului nostru național. Acolo se va dezbate soarta patriei noastre”. De aceea, lupta forțelor unioniste — în a doua jumătate a anului 1858 — s-a desfășurat pentru cistigarea de poziții decisive în cele două corpuri. În Moldova, care trebuia să-l desemneze prima pe domnitor, alegerile (desfășurate între 16—18/28—30 decembrie) au dat cistig de cauză **partidei naționale**. Din totalul celor 64 mandate, 35 — majoritatea — aparțineau a-

cesteia. În pofida uriașei sume puse în joc (300 000 ducăți) și a sprijinului turco-austriac, șansele fostului domnitor Mihail Sturdza și ale fiului acestuia, Grigorie, rămăneau precare. Partida unirii reputase o victorie decisivă — „Strigoii”, oamenii trecutului, fuseseră învinși. Partida națională din Moldova trebuia însă să-și desemneze candidatul. Lucrul nu era ușor. Alegerea domnului însemna totodată și alegerea formei, a direcției și a ritmului de dezvoltare a societății viitoare. De aceea, dezbaterile pentru desemnarea candidatului au fost, cu adevărat, dramatice. C. Negri și V. Alecsandri, care intruneau majoritatea sufragilor, au renunțat, se știe, la domnie. În cele din urmă, alegerea s-a oprit asupra lui Al. I. Cuza, considerat ca intrunind condițiile pentru a fi investit cu mandatul național. Ca urmare a invalidării mandatului lui Gr. Sturdza și a retragerii susținerii candidaturii lui M. Sturdza, Al. I. Cuza a intrunit unanimitatea voturilor deputaților prezenți (49).

În emoția generală, M. Kogălniceanu a rostit un memorabil discurs în care a știut să rețină, în incandescenta fluxului oratoric, înaltele semnificații ale momentului: „Alegându-Te pe Tine Domn, rostea ilustrul bărbat — am vroit să arătăm lumii ceea ce toată țara doarește: **la legi nouă, om nou**. Fii dar omul epocii: Fă ca legea să înlocuiască arbitrarul; Fă ca legea să fie tare. Mai ales Măria Ta, ca Domn, Fii bun, Fii blind, Fii bun mai ales pentru acei pentru care mai toți domnii trecuți au fost nepăsători sau răi”.

Alegerea lui Cuza, primită cu un entuziasm copleșitor, a însemnat triumful noului, al libertății și viitorului împotriva trecutului de opresiune și umilinte. A fost, totodată, un pas decisiv spre Unire. „Poporul nu se înseală niciodată, scria atunci „Steaua Dunării”: el preșimte că astăzi fericirea românilor este Unirea Principatelor”. Satisfacția și bucuria au fost egale și în Muntenia. Din Focșanii Țării Românești se telegrafia la Iași: „Glorie vouă fraților de peste Milcov! Trăiască România unită!”

PRIMITĂ cu simpatie de opinia publică europeană, alegerea de la Iași a produs „surpriză și derută” în cercurile politice de la Constantinopol, unde se considera că actul reprezintă „o răsunațoare dezaorobare a formei de organizare politică impusă Principatelor împotriva dorințelor poporului exprimate în Adunările ad-hoc”. La Viena, alegerea noului Domn a fost considerată drept „un serios esec al politicii austriece în Principate, o demonstrație strălucită în favoarea Unirii”. Cercurile politice de pe continent au interpretat actul ca „un triumf complet al ideilor unioniste și liberale împotriva vechiului sistem de corupție care și-a trăit traiul”.

Alegerea din Moldova a însemnat un pas decisiv spre actul din 24 ianuarie 1859. Adunarea munteană prezenta o majoritate conservatoare. Din cele 72 mandate, conservatorii dețineau 46. Evenimentul din Moldova a fost un îndemn la optimism. „Moldovenii”, scria Pantazi Ghica, ne-au dat dovadă de înțelepciune și de naționalitate. Face-vom și noi ca moldovenii”. Pentru a putea înfăptui unirea, spre a exercita presiuni asupra Adunării, conducătorii partidei naționale, liberalii radicali, mai cu seamă, au făcut apel la sprijinul maselor. În zilele în care Adunarea și-a desfășurat lucrările (cu începere de la 22 ianuarie—3 februarie 1859) sediul înaltului forum a fost, practic, asediat de zeci de mii de oameni, locuitori ai capitalei și țărani. Capitala Țării Românești se afla într-o situație revoluționară. Însăpăimintați, conservatorii și-au manifestat hotărârea de a se abține de la alegere. Partida națională s-a hotărât în favoarea alesului Moldovei, soluție ce prinsese de mult consistență, cu circulație și în lumea diplomatică europeană. Și în accepțiunea munteană, domnitorul trebuia să fie doar un intermediar, până în momentul în care tronul Principatelor va putea fi oferit unui principe străin.

La 24 ianuarie, în cadrul unei ședințe secrete, este propusă și acceptată în unanimitate candidatura lui Al. I. Cuza. Emoția și entuziasmul, transmise mulțimii, care aștepta împlinirea actului național, au fost uriașe. Prin dubla alegere, după expresia lui I. Ghica, se încheia „una din cele mai frumoase pagini ale istoriei noastre”.

Alegerea lui Al. I. Cuza la București pune Europa în fața unui **fapt împlinit**. Încălcând spiritul Convenției de la Paris (aceasta nu preciza că alesul unui principat nu putea fi desemnat și în celălalt), bucurându-se de sprijinul deplin al poporului, conducătorii unioniști au izbutit să realizeze unirea în persoana aceleiași domnitor. Românii își demonstraseră capacitatea de a da expresie **visului lor de aur**. Sfidând un destin ce părea implacabil, luându-și soarta în propriile sale mâini, poporul român reperuse o victorie hotărâtoare. Revoluția de la 1848 îi înscrisese pe români în „calendarul

Grup de revoluționari români din București la 11 iunie 1848 (stampă contemporană de C. Petrescu)

Sub steagul libertății și-al frăției

Erau frumoși și tineri și ironici, ținuta elegantă, cu panaș, purtind pocola — pomenită-n cronici de bonjuriști, din neam de nevoiași.

Au îmbrăcat evropineasca haină jurată pe libertate și frăție, pârtași la visul făurit în taină de-a scoate românimea din robie.

La patruzeci și opt în front luptară alături de Bălcescu și Golești alături în greu surghiun se-mprăștiră cu-atâtea năzuințe românești.

Cind s-au întors sub legiuiri amare erau minăți de-un gînd înălțător: dorința de-a se ști-ntr-o țară mare, străbuna vatră-a unui vechi popor.

Era unirea viteazului cu frații, pe urmele frățului voveod, într-un inel să-nconjure Carpații reinviind al Daciei izvod.

Dar ne pindeau împărății vrăjmașe ce unelteau cu ură și dispreț să ne sugrume visurile-n fașe cu ghearele de vultur din peceți.

Atunci sună făr' de zăbavă ora ce-a-nțipărit în cartea vremii slova că s-au unit prin voia tuturoră surorile, Muntenia cu Moldova.

Atinsă țintă, fericit reper, cînd Țările Române amindouă au consacrat o zi cu aspru gar, din Ianuarie, an cincizeci și nouă.

Pe tronul celor două principate sortit a fost să fie călăuza un Domnitor, același, cu dreptate, viteazul tînăr, colonelul Cuza.

Înalt însemn, trecutul răzbuțat, pe-un cer comun ne suridea seninul și orizonturi noi s-au luminat pentru-un popor ce-și făurea destinul.

Așa a fost incununată lupta acelei pasoptiste generații, mărirea hotărîre care rupt-a statutul de robie-a unei nații.

În veci cinstire amintirii ei sub steagul libertății și-al frăției, acelor luptători și corifei făuritori din veac al României!

Vlaicu Bârna

lumii”. **Revoluția pentru unitate** îi așeza în rîndul națiunilor libere ale continentului.

„Nu mai este nevoie, scria Saint-Marc Girardin — un mare prieten al românilor, n.n. — să fie demonstrată necesitatea Unirii. Ea este făcută așa cum trebuia să fie pentru a fi trinitică, nu de diplomație, nu din afara României, ci printr-o acțiune liberă și spontană a moldo-valahilor. Pentru popoare sînt bune și durabile doar faptele care se împlinesc pe pămîntul și prin sentimentul național. Astfel a fost făcută Unirea Românilor”.

UNIREA Principatelor române a fost un fenomen unic în procesul general de formare a statelor naționale. Ea s-a realizat prin **consultare populară**. Ea a legitimat capacitatea națiunii române de a-și împlini misiunea națională și mandatul european: acela de a fi un factor de stabilitate și progres la gurile Dunării.

Națiunea română a vibrat la unison. „Cînd s-a ales Cuza Domn, scria Al. Papiu-Ilarian, entuziasmul la românii din Transilvania era poate mai mare decît în Principate”. Statul național român trebuia să fie, așa cum a și fost, **Piemontul** în jurul cărui urmau să graviteze românii aflați în afara hotarelor naționale.

Alexandru Ioan Cuza, Domnitorul Unirii, a împlinit speranțele națiunii. A desăvîrșit Unirea, dînd poporului o singură Românie; a pus temelile statului modern printr-o serie de reforme structurale, a dus o politică a demnității naționale, sprijinind lupta românilor din Transilvania, pregătind națiunea pentru accesul spre independență. Și-a respectat mandatul, părăsind tronul atunci cînd împrejurările au îngăduit, în 1866, realizarea dorinței naționale formulată în Adunările ad-hoc. Recunoscător, poporul român l-a situat în pantheonul național alături de Ștefan cel Mare, păstrîndu-l, statornic, în memoria generațiilor. Istoria l-a în-

scris în rîndul făuritorilor statelor naționale, alături de marile personalități ale epocii.

Revoluția pentru unitate, îngăduind dezvoltarea României moderne, a pregătit, totodată, **revoluția pentru independență**, săvîrșită prin aceeași participare masivă a poporului. În 1877—1878, acesta a manifestat, din nou, marea forță a sentimentului de unitate. Actul de la 1 Decembrie 1918, care a încheiat procesul de constituire a statului național unitar este o consecință a acestor revoluții — trepte pe care națiunea română le-a urcat pe scara istoriei sale. **Unirea cea Mare** ar fi de neimaginat fără victoriile anterioare, fără concentrarea efortului național în perioada care a urmat cuceririi independenței. Ea este o nouă împlinire a voinței poporului și o expresie, cea mai puternică, poate, a acelei uriașe forțe a ideii de unitate care se ridicase la lumină din adîncurile istoriei. După mărturia lui L. Blaga, participant el însuși la marele act, pentru a lua parte la marea Adunare de la Alba Iulia, opinia publică n-a mai avut nevoie de pregătire ca să înțeleagă semnificațiile majore ale momentului. „**O întreagă națiune l-a simțit**. Pregătirea se făcuse vreme de sute de ani”.

Unirea înfăptuită în 1918 și consacrată prin tratatul de pace nu este o simplă consecință a războiului sau a prăbușirii celor două imperii reacționare multinaționale. Actul împlinesc un destin istoric, care aduna în dimensiunile lui simbolice toate drepturile poporului nostru la libertate, independență și demnitate națională.

Realizarea actului unirii reprezintă o pagină memorabilă a trecutului românesc, ale cărui înțelesuri se cuvin păstrunse și impuse conștiinței timpului de față, tot mai incredintăți că a cunoaște istoria patriei și a crede în ea înseamnă a dura.

Gh. Platon

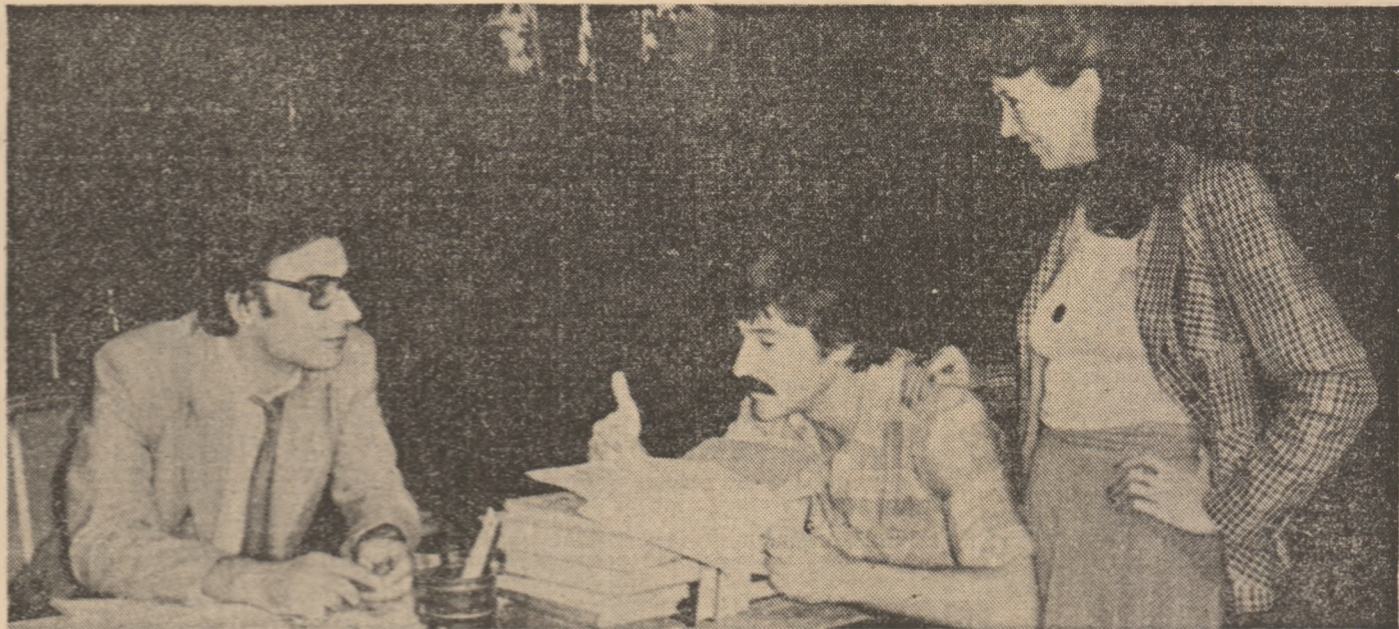
Tradiție și contemporaneitate

Viabilitate scenică

PREOCUPAREA pentru teatru a lui Miron Iliu Paraschivescu a fost restrânsă într-un volum de Serieri aparute în 1975, care îi aduna producțiile pentru scenă, el nota că cele trei poene dramatice s-au născut cu 25 de ani în urmă „...realismul și justificarea lor pot fi găsite așadar în sentimentul dramatic al existenței care constituie fără îndoială specificul epocii ultimului război mondial”. În Asta-i ciudat recunoaștem pe autorul *Ciaticelor și-gânești*. Pe canavaua unei trame cvasi-porlitice este zugrăvită lumea peșterii a unei circumscripții de mahala. Eroi ducând existențe paupere și boeme, sint dezmoșteniți ai soarelui, vagabonzi trând din mână sau lurașagari, cameni saraci, proiectari revoluții pe alicătuirea neireaptă a societății, noi planamii spargerii în casele celor bogăși ce la șosea, visind la marea lovitură care să le aducă fericirea, o viață lină în onorabilitate și respect. Sentorarii s-a creionat cu simpatie și compasiune, învăluindu-i într-un halou poetic. Vitalii sau meiancolici, solidari în sărăcie, acești păguboși, născuți pentru a darul, dezvalue un fond de umanitate profundă, resurse de candoare și puritate. Textul are o amplitudine dramatică scăzută, descrierile personajelor ca și dezvoltarea conflictului fiind grevate de pitoresc și sentimentalism. Piesa a fost jucată în premieră absolută în 1945 la Teatrul Național și a fost reluată în 1967 de regizorul Yannis Veakis la Teatrul „Maria Filotti” din Brăila. În noua variantă, a studenților de la Studioul de teatru I.A.T.C., aceea a unui musical creat de Laurențiu Profeta și Eugen Rotaru, textul își dovedește nu numai interesul documentar — care ține de istoria literară —, dar și viabilitatea scenică. Rigorile genului estompează ceea ce este factice și convențional, muzica elaborată, agreabilă, a lui Laurențiu Profeta, și textele lui Eugen Rotaru evidențiază cele două planuri ale tramei: realitatea și visul, unda lirică și umorul. Convenția imaginată de regizorul spectacolului, prof. Gelu Colceag, în scenografia stilizată și funcțională a Dianei Cupșa are acuratețe și suplete. Tinerii interpreți sint sollicitați complex: dansează, cîntă, susțin momentele de proză cu aplomb. Remarcăm plasticitatea coregrafiei moderne, concepute de Roxana Colceag. Studenți-actori demonstrează o foarte bună mobilitate fizică, ritm, muzicalitate. În executarea vocală a momentelor muzicale în prima parte a montării se simt stingăci și nesigurante (sperăm că vor fi eliminate odată cu creșterea numărului de reprezentații). De asemenea, jocul de relație în care se afirmă caractererele este insuficient aprofundat. Se detașează două evoluții. Oana Ștefănescu portrețiază admirabil, în rolul Florică, creind un chip exponențial pentru universul poetic al piesei. Modelul este eroina felliniană Gelsomina din *La Strada*. Florin Chiriac compune cu minuție și rafinament travestitul celebrului hoț Florică Florescu în ministrul Alimănescu. În această ipostază el e distins, fără ostentație, enigmatic, dizertează cu eleganță despre iubire. Odată identitatea sa descoperită, devine tăios, sigur de sine, dur. Claudiu Stănescu (Sarpe) și Ionel Mihăilescu (Broască) formează un cuplu de pungăși păguboși în afaceri, dar și în dragoste. Copii ai străzii, inocenți, visători și melancolici, ei dezvoltă cu finețe o temă sugerată de poet, aceea a prieteniei. Ștefan Lenkisch, polițistul în misiune, deghizat într-un dandy inrobotit sincer de farmecele Mangelicai, arogant, rigid, uscat sufletește este imaginea parodică și deziluzionantă a visului naiv de fericire al celor de la mahala. Teodora Mareș interpretează cu temperament un băiat de prăvălie. Lucian Nuță (un patron veros și cinic), Angel Rababoc și Cornel Scripcaru (doi clienți comentind cu patimă nedreptățile sociale). Marius Bindea (un comisar) sint măști ce colorează lumea care populează circumscripția. În tulburătoarea Mangelica, vitală și frumoasă, Maria Eremia este decorativă, uneori cu un joc mai puțin elaborat, fără suport interior. E dezavantajată și de o costumatie neadecvată.

Musicalul *Asta-i ciudat* constituie un exercițiu util pentru studenții-actori, un spectacol agreabil, care se urmărește cu plăcere. Un efort mai mare din partea regiei în individualizarea personajelor și armonizarea părților i-ar fi dat un plus de strălucire.

Ludmila Patlanjoglu

Politica de Theodor Mănescu pe scena Teatrului Național din Craiova. În fotografie: Petre Gheorghiu Dej (Bătrînul), Valentin Mihali (Tinărul) și Tamara Popescu (Gabriela)

ODISOCIERE obiectivă în sfera problematicii dramaturgiei originale contemporane impune, în primul rînd, reflecția asupra modelului în care tradiția — moștenire și determinare — a influențat devenirea genului pe coordonatele specifice. Este necesar, de asemenea, să evaluăm perspectiva din care s-a realizat continuitatea și impactul cu problematica umană a epocii, racordul cu tendințele innoitoare fiind o condiție a perenității și revigorării artei. Disponibilitatea creatorului pentru modernitate în expresie este firească într-o lume ce se prefacă continuu, teatrul fiind oglinda timpului fără sfîrșit, tragicul și comicul, substanța dramei, coexistind prin alternanță sau coincidență.

Ca orice fenomen literar, și dramaturgia evoluează, dar se confruntă și cu etape de stagnare sau de neînțelegere și neadecvare la situația istorică dată, oglinda despre care pomeneam devenind opacă. Așa s-a întâmplat că perioada primelor două decenii de după ultima confruntare mondială s-a caracterizat printr-o vizibilă și dureroasă ruptură între generații, cu discriminări față de acele valori care au constituit tradiția clasică și cea interbelică, perioadă cînd spirituitatea românească și-a definit ideunitatea și vitalitatea specifică, vigoarea și orgoliul de a se propulsa în spațiul european și universal.

Consecințele dogmatismului, care și-au pus amprenta în viața social-politică, au influențat și domeniul filosofic și artelor, al științei și literaturii. Dacă romanul și poezia s-au menținut prin câteva creații de referință, dramaturgia a fost expusă mai direct acestor consecințe. E explicabil, deoarece genul dramatic operează poate mai direct decît celelalte, cu teme și idei din viața social-politică, sugerate de realitatea istorică.

Au existat, totuși, momente teatrale care au marcat bornele tradiției și ale continuității dramaturgiei românești: *Băleasca* de Camil Petrescu, *Omul din Ceatal* de Mihail Davidoglu, *Citadela sfărîmată* de Horia Lovinescu, *Mielul turbat* de Aurel Baranga. Prin aceste piese, tradiția dramei istorice și psihologice, a comediei satirice își definea continuitatea. Erau serme de bun augur, insuficiente însă pentru a ameliora un climat în care meditația filosofică, interogația existențială și replica de spirit erau înlocuite cu lozinci și formule gazetărești banale, cu personaje lineare și artificiale, cu scheme conflictuale rudimentare.

Congresul al IX-lea al P.C.R., alegea în fruntea partidului a tovarășului Nicolae Ceaușescu au zdruncinat din temelii complicatul eșafodaj dogmatic și inert, obtuz și ineficace, stimulînd inteligența și creativitatea. Personalitatea artistului și libertatea de expresie au fost restituite, instituționalizate și profund implicate în activitatea ideologică și de educație estetică a maselor. „În anii socialismului — precizează tovarășul Nicolae Ceaușescu — teatrul s-a angajat profund în viața socială a națiunii noastre, participînd activ, alături de întregul front al culturii și artei românești, la înfăptuirea politicii partidului, al cărei țel fundamental este făurirea unui om nou, educat în spiritul patriotismului revoluționar, animat de idealurile socialismului și comunismului”.

Congresul al IX-lea al partidului marchează și momentul cînd dramaturgia originală contemporană s-a conectat cu tradiția, și-a regăsit vocea specifică, cînd ea însăși s-a întrebat, cu luciditate și profundă responsabilitate, în ce raporturi se află cu moștenirea culturală națională, cu tendințele ce se manifestă în teatrul european și universal. Tradiția cîntorită și consolidată de Alecsandri, Eminescu, Caragiale, Camil Petrescu, Mihail Sorbul, Lucian Blaga, Tudor Mușatescu,

ne îndreptăța să aspirăm și să credem cu certitudine în regăsirea filonelor fundamentale, în fuziunea acestora cu acele ale vocațiilor mai tinere.

Majoritatea dramaturgilor care s-au afirmat în ultimele două decenii se impuseseră cu succes în proză, poezie și critică. Imbogățirea numerică și de substanță a eșalonului dramaturgic s-a dovedit fertilă, operele noi impunînd personalități distincte. Dramaturgia originală contemporană dispune, în momentul de față, de forțe scriitoricești preocupate să mențină viabile filonurile ce se adîncesc în milenii de istorie națională, în mitologia și filosofia neamului, în problematica umană și socială a zilelor noastre.

OANTOLOGIE exhaustivă a dramei istorice naționale ar putea reuni autori și piese prin care se pot desluși teme de o profundă semnificație patriotică, perspectiva contemporană sporindu-le accesibilitatea și interesul spectatorului de azi. Istoriografia ultimilor ani pune în circulație documente și mărturii inedite ce merită să fie cunoscute de către dramaturgii cu preocupări în acest domeniu. Putem afirma că Alecsandri, Eminescu, Hasdeu, Delavrancea, Iorga, Ion Luca și-au continuat printre scriitorii de azi: Horia Lovinescu, Al. Voitin, D. R. Popescu, Marin Sorescu, Paul Anghel, Mircea Brădu, Paul Everac, Mihnea Gheorghiu, I. D. Sirbu, M. R. Iacoban, Al. Sever, Dan Tărchiș.

Unii dintre aceștia s-au manifestat și în drama mitologică de esență populară, Valeriu Anania și Radu Stanca fiind preocupati să susțină că spiritul lui Lucian Blaga e fecund pentru o dramaturgie cu o etnicitate inconfundabilă. Teatrul politic și de factură filosofică, parabola, piesa de actualitate pe care o cultivă majoritatea dramaturgilor menționați, ca și alți scriitori (Romulus Guga, Ecaterina Oproiu, Theodor Mănescu, Andi Andrieș, Paul Cornel Chitic, Adrian Dohotaru, Paul Ioachim, Iosif Naghiu, Ștefan Oprea, Leonida Teodorescu, Platon Pardău), continuă de fapt tradiția moștenită de la Camil Petrescu, Hortensia Papadat Bengescu, Vasile Voiculescu. Un filon puternic ce străbate bogata istorie a dramaturgiei românești este cel al satirei și comediei, spiritul lui Ca-

ragiale fiind tutelar. Aurel Baranga, Ion Băeșu, Teodor Mazilu, Dumitru Solomon, Tudor Popescu continuă cu succes genul cultivat de marele dramaturg, apoi de Tudor Mușatescu, Al. Kirișescu, Mircea Ștefănescu, A. D. Hertz etc.

Această grupare convențională a frontului nostru dramaturgic, integrarea într-o filiație posibilă de spirite nu se doarește altceva decît un punct de vedere, o premisă pentru a putea afirma că dramaturgia noastră contemporană se dezvoltă în spiritul tradiției, că ruptura despre care vorbeam și-a cicatrizat gravele fisuri, iar scriitorii au abordat teme și idei profunde în modalități stilistice originale. Fie că a fost vorba de o temă istorică sau mitologică, de o dezbateră etică sau filosofică, de incriminarea unor vicii sau comportamente retardate, dramaturgii au exprimat o atitudine politică și ideologică fermă, s-au pus în slujba înaltelor idealuri ale umanismului socialist, ale spiritului revoluționar.

În anumite împrejurări însă, în drumul spre public al operei, anumiți receptori n-au ținut seama de specificul dramei, de subiectivitatea personajului și perceperea raporturilor dintre ele, de faptul că autorul este ascuns și omniprezent „în aceste voci plurale. În acești subiecți care au rînd pe rînd dreptate potrivit cu motivele lor particulare” (Jean Starobinski). Dramaturgul face să triumfe pe nesimțite o rațiune ce rezultă tocmai din perceperea justă a raporturilor dintre personaje, din care decurg evenimentele piesei și conflictul.

Ne aflăm într-un moment cînd societatea românească de azi și de mine se confruntă cu innoiri revoluționare, în miezul cărora se află teme și idei potențiale ce se impun să fie aduse pe scenă. Problematika dramaturgiei contemporane pare încă dominată de trecutul apropiat sau îndepărtat într-un moment în care omul se gîndește cum va intra în cel de-al treilea mileniu. O dezbateră mai amplă pe această temă este cu atît mai oportună cu cît repertoriul teatrelor îi încumbă să propună în fiecare stagione evenimente cu piese de actualitate în adevăratul sens al cuvîntului, procese ale conștiințelor, interogații despre lumea de mine.

George Genoiu

Corado Negreanu și Dorina Lazăr în *Nu ne naștem toți la aceeași vîrstă* de Tudor Popescu, la Teatrul Giulești.

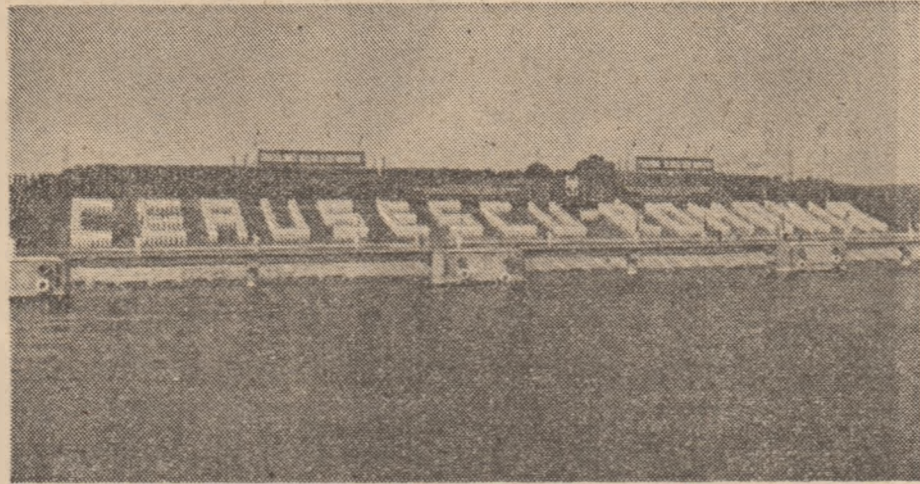
■ Cinematografia, teatrele trebuie, de asemenea, să creeze filme și să pună în scenă piese inspirate din munca și viața poporului nostru. Acestea trebuie să redea, desigur, și trecutul, lupta revoluționară a partidului și poporului, dar și marea epopee a prezentului, prefigurând, totodată, prin mijloacele cinematografului și teatrului, ale artei în general, viitorul luminos al României socialiste.

NICOLAE CEAUȘESCU

Cinema

Flash-back

Ceremonial festiv

Canalul Dunăre-Mare Neagră, una din marile ctitorii ale Epocii Nicolae Ceaușescu evocate în filmul *Imn pentru primăvara țării*

PERMANENTUL efort al cineștilor noștri de implicare activă în destinul României socialiste, de evocare a luptei pentru dreptate socială și independență națională, de comunicare a certitudinilor și aspirațiilor prezentului se simte la nivelul tuturor genurilor și în operele realizatorilor din fiecare generație. Cultivate mereu, cu intensă fervoare, sentimentele patriotice, mărturiile de crez civic și politic dobîndesc o aparte pregnanță în documentarele omagiale. Întru același spirit sărbătoreț se alătură efigiile trecutului glorios și cele ale izbînzilor contemporane, încercînd să redefiniească pe ecran **Anii eroici, Tinerețea patriei, tinerețea noastră. Cei mai frumoși 20 de ani. Epoca Nicolae Ceaușescu, Partidul, patria, poporul,** semnificative, de continut, fiind consonanțele dintre titlurile respectivelor lung-metraje. În simetrie directă cu asemenea ample monografii apare, acum, în ianuarie, și noul **Imn pentru primăvara țării** (regizat de Anghel Mora), film ce înregistrează spectacolul consacrat aniversării a 65 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român, structurîndu-se la rîndu-i ca un ceremonial festiv. Chemate de și întîmpinate cu flori, figurate în dinamice desene coregrafice, anunțate prin sintetice formule versificate ori comentate coral, momentele scenice își reafirmă forța metaforică, împletindu-se cu instantaneele de cronică „scrisă” cu aparatele de luat vederi, cu grăitoare documente autentice, mai vechi și mai noi. Căci și acest itinerariu filmic urcă spiralele timpului, din vremurile arhaice pînă în actualitate.

Discursul vizual, cîstînd memoria străbunilor, biruințele Basarabilor și Mușatinilor, pe Mircea cel Mare, pe Ștefan cel Mare ori pe Mihai Viteazul, cîstînd pe făuritorii Unirii din 1859, pe ostășii români din războiul de independență și pe eroii din prima conflagrație mondială, marchează, totodată, însemnătatea marilor răscoale țărănești, a revoluției lui Tudor Vladimirescu sau a revoluției pașoptiste. Continuare firească a voinței dintotdeauna de libertate și dreptate socială, a tradițiilor progresiste și democratice din mișcarea socialistă, înțelegerea Partidului Comunist Român, se relevă astfel ca o necesitate vitală în existența poporului nostru. Din flacăra eternă de cusut și simțire, simbolic, în reprezentare, se aprind zeci și zeci de țorțe. De atunci, din mai 1921, adevăratele

idealuri naționale se regăseseră apărute consecvent prin lupta militanților comuniști. Un montaj din fotografiile și publicațiile deceniului al patrulea oglîndește bătăliile revoluționare, revindicările sociale și politice, dirzele proteste antifasciste; cu venerație se invocă procesul de la Brașov, se pătrunde în celula de la Doftana, unde a fost închis tovarășul Nicolae Ceaușescu, ori se reconstituie, în tablouri alegorice, demonstrația de la 1 Mai 1939, faptele exemplare ale celor care au condus energiile tinere ale națiunii, în acel de neuitat Armîndeni, personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Petrescu (Ceaușescu). Recompus din materiale de arhivă, dar și prin contopirea mișcărilor scenice cu o sevăntă filmată, sacrificiul soldaților români pe frontul antihitlerist se cristalizează, de asemenea, printr-un patetic moment avînd în centrul său chipul mamei.

Victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944 deschide calea reconstrucției; începuturile edificării societății socialiste românești puse față în față cu impresionantul proces de democratizare și modernizare inaugurat de Congresul al IX-lea sînt elocvențe. Fragmente de dans tematic, aflate neîncetat în dialog cu imaginile proiectate pe fundalul scenei, vin în prim-plan, filmul urmînd să capteze ecoul sărbătoririi la scara întregii națiuni. Cadrele documentare cunoscute sugerează înălțarea pe trepte-

le devenirii contemporane; se inseriază astfel emblematicele repere, ce înglobează uriașele tezaururi de concepție și muncă, energiile și valorile poporului nostru, dinamizate de gîndirea vizionară, de cîtezanța și fermitatea hotărîrilor secretarului general al partidului. Se conturează astfel portretul țării și al conducătorului său, se celebrează realizările noii epoci a României moderne; prin tablouri esențializate se caracterizează avîntul industrial și noua revoluție agrară. Cetețiile lumii, performanțele electronicii și ale chimiei, rapida transformare a peisajelor citadine și metroul bucureștean, modificarea geografiei însăși prin noile căi de comunicație — străbînd peste înălțimile Făgărașului sau remodelînd albia Dunării — revin în efigiile filmice, spre a trasa o luminoasă hartă a succeselor cotidiene, de majoră importanță. Toate aceste impliniri materiale și spirituale, vorbind pertinent și clar despre dorința de pace a poporului nostru, sînt asemănate în finalul filmului cu un buchet de flori ce se deschide generos către lume.

Transcriind pe peliculă spectacolul — onorat de prezența în sală a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a conducătorilor partidului —, **Imn pentru primăvara țării** se constituie ca o sărbătorească întîlnire cu timpul de azi al României socialiste, timp ce devine, cu fiecare nouă ctitorie, istorie.

Ioana Creangă

Radio-T.V.

UNIREA

■ Profil de epocă și nu simplă reconstituire istorică, investigație în structurile de profunzime ale unei mentalități și fizionomii morale s-a dovedit a fi **Vremea faptelor**, adaptare radiofonică după piesa lui Ion Brad, **Nu pot să dorm**, realizată de Cristian Munteanu, care semnează și regia spectacolului transmis în premieră luni seara. Scriitorul a surprins, cu un ochi deopotrivă atent la nuanța și la semnificația ansamblului, complexitatea unui timp politic ardent, precum cel al mijlocului de secol 19 transilvan, marcat de evenimentele anului 1848 și de acea extraordinară probă de maturitate a conștiinței patriotice, adică de adunarea din cîmpia de lingă Blaj, care de atunci se numește Cîmpia Libertății. Aici, în fața a peste 40 000 de oameni, veniți din toate localitățile, s-a votat rezoluția în patru puncte prin care „nația română se declară și se proclamă... de sine stătătoare și... parte întregitoare a Transilvaniei,

pe temelul libertății egale”. „Noi vrem să ne unim cu țara” a fost strigătul miilor de participanți, exprimînd un ideal ce venea în prezent din îndepărtate timpuri și va mai trebui să aștepte cîteva decenii pentru a deveni realitate. Surprinderea acestei legități, expresie a stabilității și coerenței istoriei românilor din Transilvania, este pivotul piesei lui Ion Brad, piesa ce îmbina armonios cele două impulsuri ale evocării istorice. Pe de o parte epoca este adusă spre noi, devine „contemporană noastră”, pe de altă parte scriitorul este acela ce se îndreaptă spre ea și reușește a și-o integra conform unor simpatetice consonanțe. Pictura faptelor trăiește, urmînd contiguitatea dramaticului, prin pictura caracterologică, portretele marilor cărturari revoluționari, toți tineri la acea dată, de la Timotei Cipariu, personajul central și în același timp naratorul, comentatorul evenimentelor, care avea atunci 43 de ani, la Simion Bărnu-

țiu (40 de ani), A. Treboșniu Laurian (39), George Bariț (36), Andrei Mușeșanu (32), Aron Pumnul (30), Avram Iancu (24), Al. Papiu Ilarian (21), fiind trasate cu o mină sigură și inspirată. În consens cu virtuțile literare ale textului s-a dovedit a fi și interpretarea actoricească: George Constantin, Ion Besoiu, Adrian Pintea, Florian Pittiș și, excelente apariții, Leopoldina Bălănuță, Dana Dogaru.

■ Peste 70 de ani, la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, pe cîmpia unde fuseseră trași pe roată Horea și Cloșca. Marea Unire va fi anunțată celor peste 100 000 de entuziaști participanți la o istorică reuniune populară. Episoade ale pregătirii ei au făcut obiectul piesei **Un fulger în Carpați**, de Constantin Paracheșcu (regia artistică, Dan Puican), premiera radiofonică transmisă la sfîrșitul săptămîinii trecute, relateare densă, sugestiv articulată teatral.

Ioana Mălin

Secvențe

● CONSEMNAREA modernă, nemișcătoare a faptelor de muncă și creație, a devenirii noastre peste timp, a revenit pe bună dreptate filmului, imaginilor reale, în mișcare, în mîrime naturală, pe peliculă alb-negru sau color. Întreaga producție a Studioului de filme documentare „Alexandru Sahia” (anual peste 320 de titluri) se înscrie implicit în marea rivină de a lăsa viitorului imaginea tulburătoare a zilelor noastre. Dar pentru a sluji și mai bine această aspirație a filmului documentar, studioul a înființat încă din primii săi ani de existență „Cinecronica”, letopisetul în imagini al zilelor noastre. La pupitrul acestui pion avansat vizînd sansele viitorului tematic al filmului documentar au stat rînd pe rînd oameni care au făcut faimă în domeniul cinematografului de nonfictiune. Cinecronica a fost, este și trebuie să fie în continuare o bancă de imagini a unei cinematografii documentare cu bătaie lungă, sprijinind realizarea unor filme de sinteză oglîndind transformările, mutațiile survenite de-a lungul timpului în concepții, în înfățișarea oamenilor, în prezentarea locurilor. Cinecronica depozitează imagini de azi, de acum, pentru filmele de mine! Ca într-o partidă de sah în care jucătorul și-a

făcut un plan al mișcărilor viitoare, regizorul artist-cetățean interesat să prezinte în filmele sale viața în vesnicul ei mers înainte, are deschise portile Cinecronicii pentru a face acum, urgent, primele „mișcări” (filmări) ale unei partide (film) pe care speră să o câștige în timp pentru ei sau pentru alți colegi de breaslă, filmînd azi ceea ce vremea ar putea șterge, ceea ce știe că este necesar să rămînă pe peliculă în beneficiul viitorimii. Așa au fost filmatii oamenilor care au fost înfățișarea de azi a țării, așa au fost filmate personalități de seamă ale vremii care au trecut în lumea umbrelor și datorită filmului, se mișcă acum pe ecran și vorbesc cu noi, așa au fost reținute pentru viitor înfățișări ale satelor și oraselor, ale ulitelor și străzilor care au suferit transformări sau au dispărut pentru totdeauna, supuse noilor cerințe ale timpului...

Într-un film al său, regizorul Ion Visu folosește din Cinecronica imagini înfățișînd felul cum, în anul 1950, oamenii muncii sînt primiți cu lăutari în stațiunile de odihnă.

Cine a filmat imaginile de o candoare și o frumusețea rară de la sărbătorirea a 75 de ani de viață ai poetului George Bacovia (reluata recent într-un film de regizo-

rul Nicolae Cabel), ne-a lăsat un document inestimabil, încercat de atmosfera proprie acelor ani, un cadru real în care se mișcă, trăiesc, sînt vii pentru totdeauna, alături de sărbătorit, Tudor Argezi, Eugen Jebeleanu, Nina Cassian, Cicerone Theodorescu, Veronica Porumbacu, Maria Banuș, Mihai Beniuc... într-un decembrie 1956, lună de ger în care Nicolae Labiș dispărea dintre noi, prematur, fără să fi trecut măcar o singură dată prin fața aparatului de filmat...

Cinecronica are azi un buget anual propriu, un plan tematic în ale cărui mari capitole se înscriu filmări ale diferitelor stadii ale construcțiilor socialismului, cunoașterea eroilor noii revoluții asrare, convorbiri cu oameni de știință, artă și cultură, evenimentele politice de seamă ale anului, înregistrarea în imagine și sunet a datinilor și obiceiurilor din bătrîni.

Am putea spune: atenție, cinești! Avem o bancă unde se pot depozita imagini ale prezentului fierbinte, pentru viitor! Să o folosim spre slujirea istoriei, spre folosul profesiei în care investim pașiune și responsabilitate...

Pompiliu Gilmeanu

Cinecronica

IANUARIE, luna începutului de an și a proiectelor gândite pentru mai bine, lună a speranțelor ce se vor împlini prin responsabile fapte, aflate la îndemina fiecăruia din noi și a tuturor, este și o lună a omagiului pe care țara, creatorii bunurilor materiale și spirituale îl aduc conducătorului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. De aici și caracterul aparte al acestei luni, prilej nu atât pentru un bilanț al realizărilor obținute în ultimele două decenii, pentru care avem zi de zi motive de însumare într-o imagine semnificativă, cât pentru a proiecta, din perspective clar formulate, contururile unui mine crescut din fiecare astăzi.

Este ceea ce, privind cu luciditate și justificată mândrie spre tot ce s-a împlinit, proiectează pentru viitorul culturii noastre toți creatorii din spațiul artelor plastice, chemați să dea un nou relief și un nou conținut operelor lor, semne ale timpului pe care îl trăim activ. Indemnul de a crea o artă nouă, pe măsura operelor pe care o înfăptuiește întregul popor, o artă revoluționară capabilă să se înnoiască nu doar pe sine, ci și mentalitățile, concepțiile despre om, societate, lume, să provoace o schimbare a principalelor idei și atitudini din perspectiva umanismului revoluționar, formulat de atâtea ori de tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă un întreg program de acțiune, o premisă teoretică și un scop concret. Iar realitatea imaginilor din domeniul artelor plastice în ultimele două decenii, incontestabil de un nivel calitativ și cantitativ necunoscut anterior, ca și stadiul în care se află astăzi problematica și orizontul artei în ansamblu, constituie argumente în favoarea definirii unei noi etape, în care actualitatea reprezintă o dimensiune determinantă mai ales prin implicațiile sale de permanență. Ceea ce se creează astăzi este gândit în perspectivă, în devenirea dialectică a oricărui domeniu social, iar dacă atenția acordată plasării în fluxul ideilor și temelor acut actuale reprezintă responsabilitatea asumată a fiecărui artist-cetățean, viitorul operei și prezența ei peste timp înseamnă însăși condiția creatorului, ca ființă aparținând unui spațiu anume, într-o etapă istorică anume. De aici și certitudinea că arta noastră se află într-un punct al marilor împliniri, în sensul bogăției de fapte și semnale pe care este chemată să le transmită, dar și din unghiul incontestabilei dezvoltări pe orizontala domeniilor din care este compusă. Afluxul de opere semnificative, detectabil prin numărul crescând al expozițiilor și prin ceea ce se realizează și s-a realizat în spațiul artei de for public, al monumentalului cu finalitate socială, este rezultatul increnței interferențe dintre solicitare și talent, dintre nivelul condițiilor oferite și dezvoltarea unui tot mai mare fond de creatori. Amintim toate acestea aici, pentru că momentul festiv pe care îl reprezintă fiecare început de an recheamă în memorie toate elementele din care se compune omagiul adus de țară, omagiul adus de artiști secretarului general, conducătorului întregului popor, dar și contribuția pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o are în concretizarea împlinirilor și în deschiderea unor noi perspective artei românești. Din inextricabilă relație dintre idei și acțiune, dintre proiectarea revoluționară a viitorului și făurirea lui

PARTIDUL --CEAUȘESCU -- ROMANIA -- de Gh. Ioniță

perseverență, se naște nu doar chipul unei arte noi, ci însuși chipul țării, al României socialiste.

DAR sensul concret al omagiului adus de artiști, ca purtători de cuvânt al întregului popor, conducătorului țării, se relevă pregnant din suma operelor create pornind de la personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, de la imaginea sa vie, dinamică, revoluționară, interpretată ca simbol al unui crez comunist și uman, dar și în ipostazele unei activități neobosite. De aici și o inepuizabilă deschidere tematică, posibilitatea redactării unei iconografii în care amprenta fizionomică a personalității se îmbogățește prin punerea în contextul activității revoluționare a întregii țări, oricare ar fi domeniul de activitate. Chipul conducătorului devine astfel efigie și reper, punct de focalizare pentru idei și idealuri, pentru sentimentele unui întreg popor. Să reținem din multitudinea imaginilor realizate pe cele semnate de un maestru al artei românești cum a fost Ion Jalea, de sculptori ca Horea Flămînd, Paul Vasilescu, Mihai Coșan, Nicolae Kruch, fiecare compunând, paralel cu portretul investit cu dimensiuni simbolice, imaginea unui om al Româ-

niei de azi, sumă de idealuri revoluționare și proiecte comuniste. Prin aceste efigii contemporane artiștii exprimă un sentiment al cărui mesageri sînt ei, materializînd un omagiu redactat în infinite ipostaze, tot atîtea cite domenii de activitate există, cîți oameni are țara de astăzi. La fel de bogată, cu nenumărate și exemplare raportări la realitatea activității neobosite a secretarului general, la permanentul său dialog cu oamenii și cu existența trepidantă, este și creația picturală, omagială, în fond una din dimensiunile determinante ale cronicii timpurilor noastre pe care o redactează artiștii. Imagini metaforice, alegorii ale muncii, păcii și progresului, alternează cu instantanee vii, file de reportaj din vizitele de lucru, simbolul unui om care se întîlnește cu țara constituind axul ideatic și sensul profund al creației omagiale dedicată tovarășului Nicolae Ceaușescu. Pictori ca Dan Hatmanu, Constantin Piliuță, Eugen Popa, Eftimie Modilcă, Dan Cristian Popescu, Eugen Palade, Ion Țarălungă, Doru Rotaru, Ion Bițan, Vladimir Șetran, Wanda Mihuleac, Iacob Lazăr, Traian Brădean, Sabin Bălașa, Corneliu Brudașcu, pentru a consemna doar o parte din cei ce s-au aple-

cat asupra unei teme inepuizabile, sînt autorii unor tablouri de profund conținut, în care stîmă, dragostea și admirația se interferează, căpătînd rezonanțele unui mesaj amplificat la nivelul întregii țări. Iar dacă adăugăm piesele de tapiserie semnate de Ileana Balotă sau Cornelia Ionescu, destinate unor spații publice ca reperi ale epocii pe care o trăim, construind-o, avem o imagine simptomatică, desigur incompletă, a felului în care artiștii omagiază conducătorul, în felul specific lor, alăturîndu-se nenumăratelor fapte ale celor ce produc bunuri materiale, în fond izvorite din aceleași sentimente.

Iată de ce, în acest Ianuarie al deschiderii către un an nou, la începutul unui drum ce se vrea mai rodnic și mai bogat în realizări decît cel încheiat la sfîrșit de an, trebuie să alăturăm omagiul adus de artiști secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru a întregi imaginea caldilor urări cu care oamenii întîmpină o aniversare cu sens simbolic pentru istoria și devenirea României socialiste, pentru destinele oamenilor din întreaga țară.

Virgil Mocanu

MUZICĂ

Flacăra nestinsă a cîntecului patriotic

DE LA nașterea ei, muzica noastră s-a caracterizat printr-o vibrație patriotică esențială. Astăzi, putem afirma, incontestabil, că muzica patriotică se constituie într-o cîntorie a culturii. Compozitorii, ce activează în diferite genuri, și-au făurit un ideal de creație din cîntul dragostei de patrie și vatra străbună, zgrăvind, prin pana lor, puternicele sentimente optimiste, cu emblemă națională, în forme originale, desigur izvorite din patosul baladelor noastre străbune sau din lirismul doinei și trepidantul ritm de horă. Toate aceste simțăminte românești sînt de o vîrstă cu naștina noastră, din care s-au născut Eminescu, Enescu și Brăncuși.

Privind sumar și desigur neambitionînd să cuprîndem tot ce s-a scris în ultimul an, socotim necesar să amintim că acum au fost date la iveală cîntecele: **Ani de lumină, ani de glorie** de R. Paladi, **Plai natal** de Th. Bratu, **România cîntec înalt** de Z. Popescu, **Cîntați din inimă patria** de E. Lerescu, **De-o seamă cu neamul erou** de A. Tănăsescu, **Trei cîntece de țară** de A. Pop. Căutînd principalele trăsături ale melosului acestor partituri, descoperim că ele trăiesc într-un spațiu liric, poetic, susținut de sonorități ample sau discrete, cu elemente polifonico-armonice. Un loc important printre aceste lucrări îl ocupă cele care conțin dedica-

ții partinice, adrese omagiale directe, ca: **Urare de dragoste** de Irina Odăgescu-Țuțianu, **Ziditorul de țară** de V. Donose, **Eroul de V. Spătărelu**, **Minerul de onoare al țării** de M. Bădulescu, **Omul păcii** de A. Giroveanu. Și aici surprinde marea varietate de mijloace folosite de autori, în direcții diferite, de la corul de voci egale pînă la formațiile ample, rezonante prin ele însele. E sesizabilă prezența, în aria tematică ce ne interesează, a numelor consacrate dar și a tinerilor ce pășesc cu siguranță în gen. Alături de solemnul cîntec **Eroul patriotic** de M. Neagu și **Falnic zbor** de P. Brăncuși găsim, de exemplu, și lucrările **Partidul e lumină și e țară** de V. Iliuț și **Vis de tînăr brigadier** de D. Bălan, constituind o dovadă că genul îl preocupă și pe autorii tineri, care aduc în centrul atenției, uneori, ritmurile trepidante, înfășurînd melodică, aparținînd zonelor expresive, cu cea mai largă accesibilitate. În cu totul altă direcție de creație se află noua partitură a lui Theodor Grigoriu, **Vocalizele mării**, în care cele 24 de voci, plămîndu-vă țesături enesciene, ne înfățișează o viziune originală, modernă, a mitului mării, la fel, și el, o emblemă națională. Din aceeași familie fac parte și recentele **Trei cîntece de dragoste și pace** de Doru Popovici. O arie de circulație mai largă, cîntînd, desigur, cîteva ele-

mente simbolice, naționale, au și alte cîteva lucrări semnate de Laurențiu Profeta, V.V. Vasilache, G. Grigoriu, Gh. Bazavan, Gr. Nica, A. Șuteu, care au și intrat în repertoriul permanent al formațiilor noastre specializate.

Ecouri ale activităților de documentare și ale vizitelor efectuate de membrii Uniunii Compozitorilor în mijlocul colectivelor de oameni ai muncii, din mari întreprinderi și platforme industriale, din Capitală și din țară, prilejuate de sărbători prestigioase, de exemplu, cu ocazia aniversării a 65 de ani de la făurirea P.C.R., a 21 de ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R. etc, alte partituri noi se alătură patrimoniului existent, lărgindu-i dimensiunile, sporindu-i valoarea. Anul care s-a scurs a mai prilejuit finalizarea unei serii de concursuri, în care cîntul patriotic ocupă locul maximei atenții a organizatorilor. Cîntecul pentru tîneret, cel muncitoresc, apoi cîntecul ostășesc, sau cel pentru pionieri și soimii patriei au cîștigat, în acest timp, noi valori, printre care se înscriu (amintim doar cîteva) **65 de trepte spre lumină** de V.V. Vasilache, **Pentru-al țării viitor** de M. Neagu, **Anii noștri tineri** de I. Miclea, **Ziditori de Românie** de V. Gruescu.

Un eveniment a fost concertul omagial organizat recent în sala „G. Enescu” a Conservatorului „C. Porumbescu”.

reunind participarea corului M.T.Tc. și Regionalei C.F.R. București — formație model printre ansamblurile noastre de amatori, condusă de Tr. Buhlea — și a Coralei „Madrigal”, condusă de Marin Constantin. „Aduceți flori, / e sărbătoare / și-n toate inimile ard vîpăi”, versurile primului cîntec, ce a deschis acest concert eveniment, au vibrat muzical, cu forță și frumusețe, prin glasurile cuceritoare ale soliștilor Eugenia Ilinca, Lucia Cicoară, Ștefăniță Lascu și Dan Zancu. În continuare, **Țara-și făurește visul** de C. Arvinte și **Unire, de-a pururi unire** de S. Eremia au etalat armonii mobilizatoare solenne, pregătînd intimitatea și duioșia, timbre atît de caracteristice rostirilor tipice Coralei „Madrigal”. **Măreț precum Carpații** de M. Constantin, **Fica cea mai bună a țării** de Florin Comișel, interpretate cu excepțională dăruire de către valoroșii membri ai „Madrigalului” au devenit efigii memorabile.

Și mai recent, cu cîteva zile în urmă, într-unul din studiourile de înregistrări ale Radioteleviziunii, am fost impresionat de frumusețea cu care cîteva voci de copii rosteau cald, sincer: „Se-aude, se-aude, se-aude / Din cîntec, din vecii, din mereu, / Murmurul, singele, gîndul / Poporului meu”. Inspiratele destăinuirii doinite, semnate de Ana Blandiana, îmbrăcate în haine armonice potrivite, prindeau viață datorită membrilor „Camera-tei” și „Infanței maris”, pionieri constănțeni aflați sub îndrumarea dirijoarei Florentina Ghișescu Hăbădan.

Anton Dogaru

Partidul nostru pornește de la concepția că socialismul trebuie să fie societatea totală împlinirii a personalității umane, în care fiecare cetățean să se simtă stăpîn pe destinul său, să poată gândi și acționa nestîngherit în folosul progresului societății. Țelul suprem înscris pe drapelul partidului nostru, obiectivul căruia comuniștii îi subordonează întreaga lor activitate îl constituie... realizarea societății în stare să asigure manifestarea plenară a personalității umane, înflorirea capacității și aptitudinilor fiecărui cetățean.

NICOLAE CEAUȘESCU

Spre totala împlinire a personalității umane

FIECARE civilizație se caracterizează nu numai prin ceea ce se produce și prin modul în care se produce, prin natura realității lor sociale, a instituțiilor etc., dar și printr-o anumită tablă (și ierarhie) de valori, prin promovarea unui anumit tip (sau tipologii de personalitate). Civilizația socialistă definită de tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la Congresul al XIII-lea al P.C.R. ca o „civilizație materială și spirituală superioară” reclamă (și promovează) o personalitate umană multilateral dezvoltată — parte componentă și țel suprem al societății socialiste multilaterale dezvoltate, ale cărei dimensiuni și valori definitive sînt înfățișate cu claritate în Programul P.C.R.

În opera teoretică a secretarului general al partidului problema personalității este prezentă în mod explicit ori de cîte ori este vorba de esența umanistă a societății noastre, de finalitatea umană a oricărui program de dezvoltare, dar în altfel în ce privește climatul ideologic-spiritual, sensibilitatea și temperatura afectivă a ideilor, tema omului, a personalității umane, ca model uman al unei societăți a dreptății, omeniei și libertății reprezintă o permanentă a activității sale ideologice și practice. Găsim aici aspecte majore de gândire pentru o teorie nouă a personalității din care vom sublinia doar unele elemente.

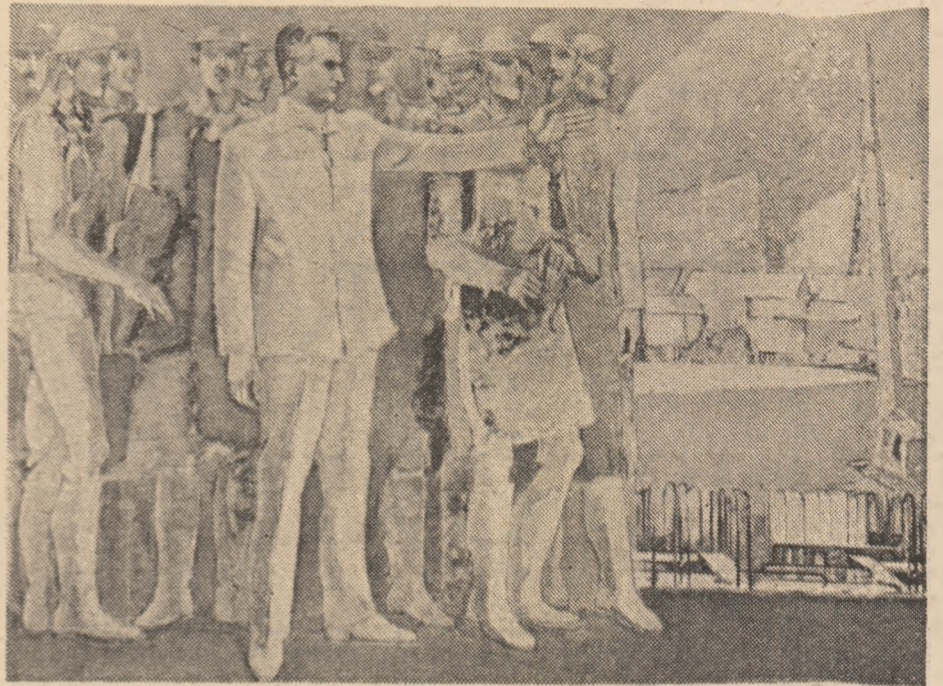
Ideea de personalitate nu mai este abordată prin prisma elitismului, formarea și dezvoltarea personalității umane nu mai constituie privilegiul unei elite (prin naștere, prin spirit sau prin avuție), ci este un proces amplu, cuprinzător, care se desfășoară la scara întregii societăți. Personalitatea ca expresie creatoare concentrată a omenescului nu mai este o floare rară atunci cînd însăși politica partidului și statutul își propune ca obiectiv fundamental intelectualizarea și personalizarea întregii societăți. Omul ca personalitate nu mai este insul singuratic, izolat de semenii săi, ci omul muncitor reflexiv și cu o bogată viață sufletească, omul care se împărtășește mai adînc și decantează în ființa sa mai mult din bogăția umană a relațiilor sociale. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu „fericirea întregii națiuni, înflorirea sa multilaterală asigură bunăstarea omului și afirmarea plenară a personalității sale...” deoarece rațiunea supremă, esența socialismului constă în crearea condițiilor și posibilităților „...de bunăstare materială și spirituală... și de manifestare deplină a personalității umane... pentru manifestarea liberă a personalității fiecărui membru al societății”. O „societate a dreptății sociale, a egalității între oameni în toate sferile de muncă...”, care a lichidat orice asuprire a unui om de către altul” este și o societate a personalității libere căreia nimic din ceea ce este omenesc să nu-i fie străin.

Noua democrație socialistă ca o democrație preponderent participativă, demo-

cratizarea culturii și educației, alături la nivelul receptării (accesului deplin la marile tezaure de valori spirituale ale națiunii noastre și ale întregii umanități) dar și la nivelul creației sînt deasemenea factori obiectivi de făurire și împlinire a personalităților care intruchipează și propulsează în chip optim potențialul de energie creatoare a unui popor. Procesul de omogenizare socială a claselor și grupurilor sociale, a indivizilor vizează apropierea condițiilor de existență și muncă, disparițiile inegalităților de ordin obiectiv, dar nu duce cîtuși de puțin la uniformizarea oamenilor sub raport psihospiritual. Acest proces înseamnă, dimpotrivă, o asemenea transformare a condiției umane care să faciliteze, la scară socială, vitalizarea și actualizarea personalității latente a oamenilor. Societățile înrobite, regimurile fasciste totalitare, națiunile subjugate sînt incompatibile cu înflorirea liberă a personalităților.

TEORIA marxistă a personalității, așa cum ea se degajă din gîndirea creatoare și departevăzătoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu corelată cu idealul cultu- al civilizației socialiste, este axată pe un model social și uman al multilateralității. Ideea umanistă generoasă a Renașterii despre universalitatea umană, care a alimentat visurile de fericire și omenie ale celor obidiți, încetează de a fi un vis sau un ideal utopic, devine un obiectiv strategic al dezvoltării, dobîndind un conținut real tot mai bogat în perspectiva trecerii treptate la civilizația comunistă viitoare. Și este evident că o societate socialistă multilateral dezvoltată nu poate fi construită cu oameni uniformizați, standardizați, unilaterali și lipsiți de personalitate.

Pentru partidul nostru, un înalt grad de civilizație nu se obține doar printr-un proces de creștere a forțelor de producție, a tehnicii, ci și printr-un proces calitativ de perfecționare a relațiilor sociale, a organizării și conducerii activităților productive și a omului personalitate. Este un obiectiv permanent de maximă importanță al activității educative, care, cum atît de clar a subliniat conducătorul partidului și statutului, trebuie să aibă permanent în vedere faptul că fiecare om are individualitatea și personalitatea sa bine distincte. De aceea, înarmîndu-l pe oameni cu cele mai înaintate cuoceri ale cunoașterii, trebuie să dezvoltăm valorile morale și virtuțile umane specifice fiecărui cetățean în strînsă concordanță însă cu gîndirea filosofică și etica socială revoluționară... „Trebuie să existe deplină claritate: nu ne propunem și nu ne putem propune uniformizarea omului. Aceasta ar fi o absurditate, un non-sens... Urmărim crearea condițiilor celor mai propice ca omul să se poată manifesta plenar în toate domeniile vieții sociale, fiecare cu capacitățile, personalitatea și felul său de a fi în spiritul comun între-

IN MILOCUL CONSTRUCTORILOR — de Constantin Nițescu

gii societății, al dragostei de dreptate și adevăr, al curajului și cinstei, al simplității, al hotărîrii de a lucra împreună cu semenii săi pentru fericirea proprie, pentru fericirea întregii societăți”.

Resortul cel mai de seamă al unei asemenea dezvoltări este **munca liberă**, emancipată de cele mai grave forme de înstrăinare, munca ce dobîndește pe scară tot mai largă atributele actului creator. Munca a fost dintotdeauna principalul factor de civilizație, de instituire teologică a unei lumi de sensuri și valori, dar în condițiile exploatații și înstrăinării efectele antropologice benefice ale muncii erau contrariate pînă la anulare pentru omul muncitor de mecanismele sociale dezumanizante ale sistemului social opresiv. În socialism și, mai ales, în comunism, se armonizează pentru prima dată productivitatea social-economică a muncii, generatoare a bunurilor de civilizație, cu productivitatea și psihospirituală în planul conștiinței, ca zămisli-toare de valori culturale și principalul factor formativ al personalității. „Prin muncă și gîndire — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, omul s-a format pe sine și s-a autoperfecționat mereu, transformînd totodată natura și societatea”.

LA POLIVALENȚA creatoare a personalității umane contribuie — pe temeiul muncii — toate formele culturii, de la cea politică pînă la cea filosofică, cultura profesională, legată nemijlocit de specializarea mobilă, nonrigidă, a fiecăruia într-un anumit domeniu, ca și cultura generală, capabilă să satisfacă mereu nestîngul apetit de cunoaștere al omului, **cultura științifică**, necesare astăzi în toate domeniile de activitate, spre a optimiza mereu cunoașterea și acțiunea și cultura artistică răspunzînd unor nevoi eterne ale su-

letului omenesc de autocunoaștere și autovalorizare, de îmbogățire a universului spiritual lăuntric. În acest sens secretarul general al partidului arată că „dezvoltarea personalității umane, formarea omului epocii socialismului și comunismului, nu se pot reduce numai la cunoașterea unor hotărîri sau teze generale, ci implică în mod necesar lărgirea continuă a orizontului de cunoștințe profesionale, politice, științifice și de cultură generală, însușirea tot mai temeinică a tezaurului de gîndire și experiență umană a valorilor spirituale create de umanitate de-a lungul istoriei”.

În zorii epocii moderne, Rabelais atrăgea atenția că **știința fără conștiință înseamnă ruina sufletului**. În prezent primejdiile care pîndesc omeniarea, printr-o superdezvoltare a științei și tehnicii militare și prin precaritatea (subdezvoltarea) conștiinței răspunderilor, au impus o nouă formă a avertismentului lui Rabelais: cunoașterea științifică fără conștiință morală înseamnă (poate să ducă la) ruina (distrugerea) întregii omeni. Iată de ce în concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, **axul valoric** al formării și dezvoltării personalității umane îl constituie valorile morale. Multiplele valori ce se integrează în (și definesc) profilul personalității omului nou au ca centru de focalizare, și factor de organizare lăuntrică **conștiința morală**; ea innobilează totul și direcționează puterile spirituale ale omului exclusiv spre o nouă **calitate** a vieții și a omului, spre înfrumusețarea vieții omului din perspectiva spiritului revoluționar, al umanismului ei integral și al modelului uman pe care-l reclamă principiul comunist al multilateralității.

Al. Tănase

PREZENȚE ROMĂNEȘTI

LITERATURĂ

SI în anul 1986 un important număr de scriitori români clasici și contemporani au fost prezenți cu diverse volume în vitrinele librăriilor de peste hotare. Iubitorii literaturii din Bulgaria, Polonia, U.R.S.S., R. P. Chineză, Cehoslovacia, R.D.G., Anglia, R.F.G., Italia, Franța, Iugoslavia, S.U.A., Finlanda, Mexic, Israel ș.a. au avut posibilitatea să citească romane, nuvele, povestiri, poezii, lucrări de publicistică, de critică și istorie literară semnate de autori din România.

Dintre scriitorii clasici am reținut numele lui Tudor Arghezi cu un volum de **Poezii alese** tipărit în colecția „Biblioteca universală” a editurii „Ludowa Spoldzielnia” din Varșovia (prefațat și îngrijit de Danuta Bienkowska), al lui Lucian Blaga cu **Pașii profetului** la editura „Nakadulu” din Tbilisi (traducere și prefață de Moris Pothșivili), al lui George Bacovia, tradus de Erb Roland pentru editura „Insel” din Leipzig (70 poezii, unele în versiuni bilingve, sub genericul **Lacustre**). Editura „Büchergilde Gutenberg” din Frankfurt și-a propus publicarea în 14 volume a operii lui Panait Istrati. În anul care a trecut au văzut lumina tiparului volumele II—IV, care au cuprins povestirile **Moș Anghel**, **Prezentarea haiducilor**, **Domnița din Snagov**, **Codîn**, **În docurile Brăilei**, **P.S. la o**

noapte în bălți (traduceri de Karin Rhode, Heike Boldt, Erich Eicholtz, Edmund Jacoby). O selecție de **Serieri** ale lui Pavel Dan a apărut în U.R.S.S.

Amintim și două antologii — una de poezie tipărită în Mexic, în traducerea Mihăelei Comșa (cu versuri de Eminescu, Arghezi, Macedonski alături de cele ale lui Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ana Blandiana etc.) și alta de nuvele apărută în Cehoslovacia, traducători: Maria Kavkova, Jitka Lukešova, Jiří Našinek (autori Cezar Petrescu cu **Adevărata moarte a lui Guynemer**, Vasile Voiculescu cu **Sakuntala**, Mircea Eliade cu **Domnișoara Cristina**, Al. Philippide cu **Îmbrățișarea mortului**, Horia Pătrașcu cu **Reconstituirea**).

Cititorii englezi au primit cu interes antologia de poezie feminină românească **Voci liniștite** apărută sub egida editurii londoneze „Forest Books”. Volumul cuprinde versuri semnate de Florența Albu, Maria Banuș, Ana Blandiana, Constanța Buzea, Nina Cassian, Denisa Comănescu, Ioana Crăciunescu, Daniela Crăsnaru, Carolina Ilica, Ileana Mălăncioiu, Angela Marinescu, Grete Tartler, Doina Uricariu, Liliiana Ursu.

O antologie a tinerilor poeți români cu titlul **Vintul care vine** a fost publicată de editura „Tankönyv” din Budapesta, care a ales recente creații ale lui Mircea

Dinescu, Dinu Flămând, Al. Mușina, Nichita Danilov, Liviu Antoncei, Ion Mureșan, Petru Romoșan ș.a.

În țara celor 1000 de lacuri a apărut o antologie bilingvă româno-finlandeză din operele a 30 poeți din țara noastră. Ediția, îngrijită și prefațată de prof. Ion Stăvăruc, cuprinde traduceri realizate de studenții finlandezi ai lectoratului de limbă română al Universității din Turku. Au fost incluse versuri de Nichita Stănescu, Constanța Buzea, Mircea Dinescu, Adrian Păunescu, Adrian Popescu ș.a.

Poezii români și-au văzut publicate scrierile peste hotare și în ediții de sine stătătoare. Ne oprim la trei nume: Ana Blandiana, cu două volume reprezentative — **În comuniune cu pămîntul** și **Somnul din somn** apărute în R.F.G. (traducere de Hans Diplich) și Bulgaria (colecția „Poezii lumii”, traducător: Rumeana L. Stanceva); Gellu Naum cu **Tatăl meu cel obosit** în S.U.A., la editura „Inkblot” (traducere de James Brook), Anghel Dumbrăveanu cu **Cîntecul sturzului** la editura de limbă albaneză „Flacăra eternității” din Skopje (traducător Baki Ymeri).

La Beijing, Jen Yuan a tradus în limbă chineză romanul **Orgolii** al lui Augustin Buzura. Un alt roman românesc — **Raiul răspopișilor** de Ion Brad — a fost publicat de editura „Dnipro” din Kiev, în traducerea lui Ivan Kușnarik și Stanislav Lemcinski. Romanul **Femeie, iată Fiul Tău** al lui Sorin Titel, tradus de Kolosvári Papp László a fost tipărit la editura budapestană „Europa”. Tot în Ungaria, la editurile „Szepirodalmi”,

„Magvető” și „Europa” au apărut romanele **Un vis ușor** de Sütő Andras, **Cafeneaua Tranzit** de Meliusz Jozsef, **Generalul Bimbi** de Fodor Sándor.

Consemnăm și alte volume de proză ale scriitorilor români publicate peste hotare anul trecut: **Un glonte pentru rezident** de Haralamb Zîncă, la editura „Melantrich” din Praga (traducere de Maria Kavkova), **Așteptare** de Elena Gronov-Marinescu, la editura Militară din Sofia (traducător Hristo Pavlov), **Subconștientul Venefici** de Traian Filip și **La pîndă** de Marin Mincu în Italia (traduceri Lidia Lax și Alfredo Giuliani).

Dintre volumele de publicistică, istorie și critică literară românească tipărite peste hotare în 1986 le-am notat pe cele semnate de Marin Mincu (**Mit-basm-baladă**) și selecția realizată — pentru editura „Kossuth” din Ungaria — de Balogh Edgar din publicistica apărută între 1957—1983 intitulată **Maghiari, români, slovaci**.

Să menționăm și antologiile destinate avangardei literare românești (alcătuită de Petre Cărdu) și literaturii de expresie sîrbă din România (prezentare de Voislava Stojanović) apărute în Iugoslavia, precum și cele două antologii de basme și legende românești publicate în Italia și Cehoslovacia. Traducerile sînt semnate de Cristina Stănescu și Maria Kavkova.

O concludentă panoramă a prezenței peste hotare — într-un singur an, 1986, a literaturii române de ieri și de azi.

Radu Levărdă

«UN OM PENTRU ISTORIE»

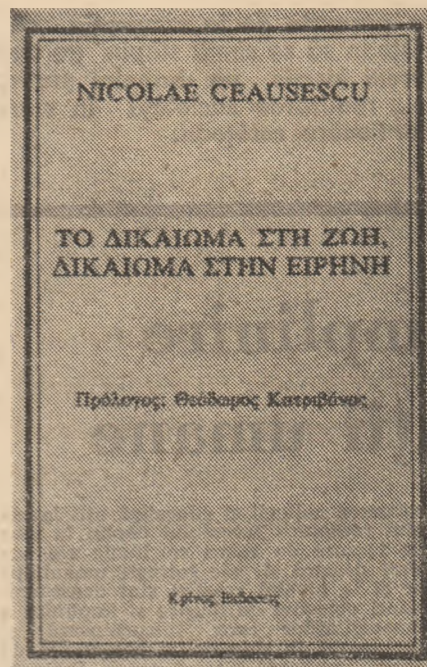
PROFUNDE și ample rezonanțe reverberază pe toate meridianele opera teoretică și acțiunea politică a președintelui României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, acest adevăr fiind materializat prin nenumăratele ediții în limbi străine pe care prestigioase case editoriale din țări de pe toate continentele le consacră personalității „marelui strateg al păcii” — așa cum, îndreptățit, a devenit cunoscut în întreaga omenire. Înaltul prestigiu, stima și prețuirea deosebite pe care conducătorul statului nostru le-a cucerit în rindurile opiniei publice mondiale se explică prin energia, clarviziunea și realismul care stau la baza concepției sale privitoare la problemele cele mai ardente ale contemporaneității, analizelor profunde ale situației internaționale, a inițiativelor și demersurilor neobosite pentru ca popoarele să poată trăi în liniște și înțelegere, astfel ca de pe planeta noastră să dispară norii amenințători ai înclăștirilor armate, ca urzășele discrepante existente încă în nivelul de dezvoltare a națiunilor să fie lichidate, cedind locul unei lumi a dreptății și echității sociale.

Personalități marcante ale vieții politice și sociale, științifice și culturale de pe diverse meridiane și-au exprimat, cu diferite prilejuri, prețuirea față de ceea ce caracterizează gândirea și activitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu: abordarea realistă, științifică a problemelor mondiale, dinamismul și perseverența acțiunii sale pentru înfăptuirea celor mai scumpe idealuri ale propriului popor, a celor mai înalte aspirații ale întregii umanități, pentru edificarea unei noi ordini internaționale, mai bune, mai drepte, o ordine a păcii, dreptății și progresului.

Numărul impresionant de volume consacrate vieții revoluționare, personalității proeminente și operei secretarului general al partidului, apărute în străinătate, a oferit cititorilor din țările respective — și nu numai — posibilitatea de a cunoaște experiența construcției socialiste ca și realitățile României contemporane, adevărurile istoriei sale și dimensiunile reale ale aspirațiilor poporului român pe plan mondial. Apariția acestor volume a constituit în mod special un prilej de reliefare a faptului de necontestat că făuritorul și promotorul neobosit al consecvenței politice românești de pace și dezarmare, înțelegere și colaborare între toate statele, este tovarășul Nicolae Ceaușescu, autentic „Erou al păcii”, creatorul unor soluții novatoare, judicioase ale problemelor internaționale, răspunzând în cel mai înalt grad năzuințelor și intereselor poporului român, ale tuturor popoarelor lumii.

Omenirea întreagă a luat cunoștință, de-a lungul anilor, apreciindu-le în mod deosebit, de demersurile viguroase, perseverente ale șefului statului român pentru traducerea în viață a unor idei și principii ce stau la temelia politicii internaționale românești, conferindu-i originalitate și spirit novator, corelația dintre problemele apărării păcii și marile probleme ale raporturilor economice mondiale, necesitatea soluționării exclusiv pe calea tratativelor a stărilor conflictuale din lume, lichidarea colonialismului și a neocolonialismului, dezvoltarea independentă, de sine stătătoare a fiecărei națiuni, fără nici o ingerință din afară, egalitatea deplină a tuturor statelor, indiferent de ponderea lor pe arena internațională, dreptul și îndatorirea acestora de a participa la soluționarea problemelor cardinale ale epocii noastre, suprimarea decalajelor profunde existente între țările bogate și cele sărace.

Confirmare elocventă a acestor adevăruri, documentarul pe care-l publicăm se referă la scrierile consacrate personalității președintelui Nicolae Ceaușescu și la articolele din presa de peste hotare, apărute de-a lungul anului 1986 și la începutul anului 1987, în străinătate. Fără a fi exhaustiv, acesta vorbește de la sine despre marile virtuți ale unui mare Om al epocii contemporane.

În editurile de peste hotare

■ La Delhi, prestigioasa editură „Sociallook International Publications” a publicat, în excelențe condiții grafice, volumul „Nicolae Ceaușescu: Principiile politicii externe românești de pace și colaborare pe arena mondială — imperative ale epocii contemporane”. Volumul prezintă o semnificativă sinteză a concepției președintelui României socialiste cu privire la problemele fundamentale ale contemporaneității. Evocând profunde transformări din viața societății românești înregistrate în anii socialismului, îndeosebi după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, în prefață se subliniază că „toate aceste realizări remarcabile sînt indiscutabil legate de numele și activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu, ctitorul României socialiste moderne, cel care, prin clarviziunea sa politică, realismul și cetezanța în gândire, prin dragostea sa fierbinte față de popor, față de patrie, are o contribuție decisivă la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a Republicii Socialiste România. Cele două decenii de cînd se află la conducerea destinului patriei sale — ani fructuoși, numiți, pe drept, de poporul român „Epoca Ceaușescu” — au pus pregnant în evidență calitățile președintelui Nicolae Ceaușescu, de eminent conducător politic, patriot inflăcărât, luptător de frunte pentru triumful cauzei păcii și colaborării între popoare, pentru crearea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Personalitate proeminentă a lumii contemporane — se relevă în prefață — președintele României socialiste, Nicolae Ceaușescu, s-a afirmat în viața internațională ca inițiator al unor acțiuni originale, clarvăzătoare și viabile, care se disting prin profundă responsabilitate față de prezentul și viitorul lumii. Gîndirea sa social-politică, profund novatoare, a ridicat mai mult ca oricînd prestigiul poporului român în rîndul popoarelor lumii”.

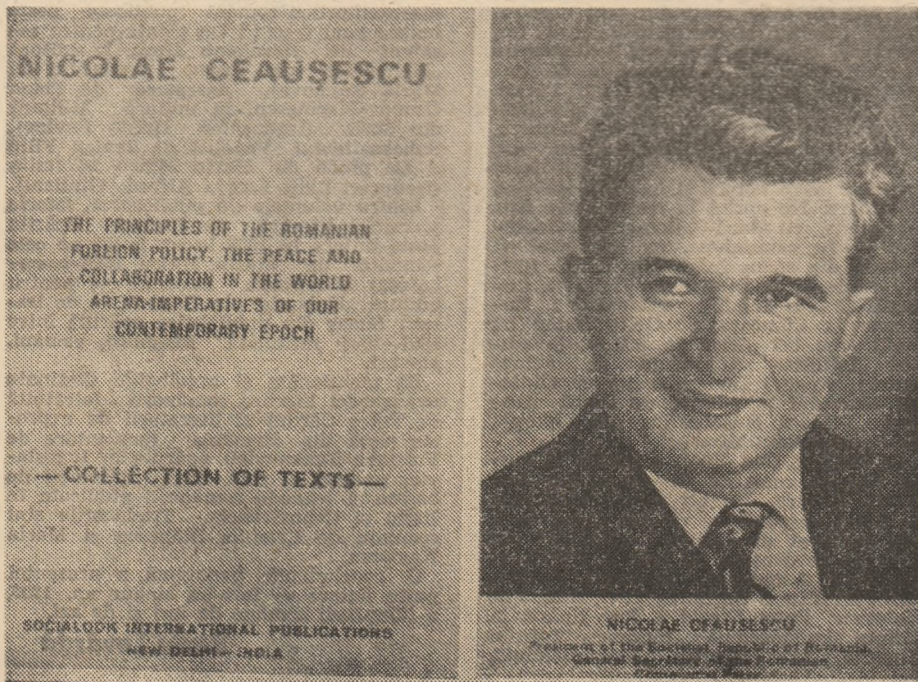
■ „Nicolae Ceaușescu: Dreptul la viață, dreptul la pace” se intitulă volumul publicat în editura „Krinon” din Atena sub coordonarea directorului acesteia, Y. Emiris, cu o prefață semnată de Theodoros Katrivanos, secretar general al partidului Uniunea Democratică de Stînga (E.D.A.). „Conducătorul României — se subliniază în prefață — relevă cu consecvență că dreptul la viață se află într-o corelație indisolubilă cu dreptul la pace, considerate ca expresie majoră a dinamicii instituției drepturilor omului și ale națiunilor. Se reliefează, totodată, că, în epoca contemporană, drepturile omului, drepturile popoarelor nu mai pot fi și nu mai trebuie abordate izolat, ci în conexiune cu problemele primordiale, ale vieții internaționale, între care locul central îl ocupă pacea. „Această dorință arzătoare — pacea — visul neîmplinit al popoarelor — își găsește expresia deopotrivă în gîndirea și acțiunea politică ale președintelui Nicolae Ceaușescu. În viziunea sa, făurirea păcii apare ca o premisă și ca un obiectiv fără de care nimic nu este posibil, nici pe planul dezvoltării interne a națiunilor, nici pe arena internațională. Afirmarea continuă a imperativului de maximă stringență al salvării păcii are la bază premisa morală și juridică a existenței dreptului fundamental al omului, al națiunilor la viață, pace și securitate. Dar mai presus de orice, accentuează președintele Nicolae Ceaușescu, pacea este de neconcepț fără înfăptuirea dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare”.

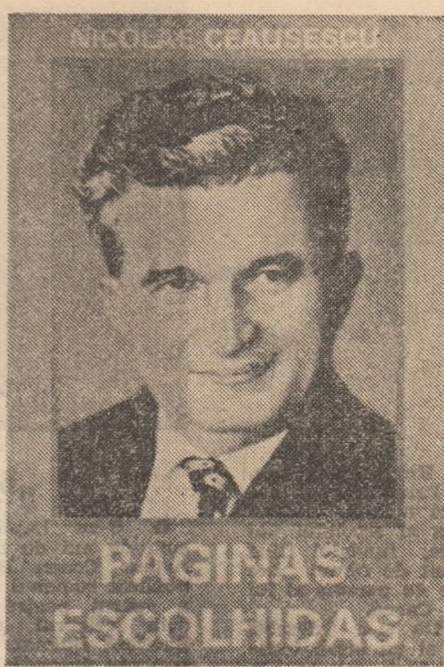
■ Consacrat personalității conducătorului partidului și statului nostru, volumul „Filosofia păcii în concepția președintelui Nicolae Ceaușescu”, apărut în binecunoscuta editură „Les Auteurs Réunis” din Belgia, a fost elaborat de reputatul publicist Jacques Frennet. Autorul evidențiază continua preocupare a președintelui Nicolae Ceaușescu față de problema prioritară a lumii de astăzi — apărarea păcii și preîntîmpinarea unui conflict nuclear — contribuțiile de înaltă valoare teoretică și practică ale șefului statului român pentru împlinirea acestei aspirații vitale a tuturor popoarelor, ge-

neralizată, în conștiința lumii, prin expresia cu valoare de simbol „România — Ceaușescu — Pace”. Prefața volumului, semnată de Anne-Marie Lizin, membru al conducerii Partidului Socialist Belgian (francofon), deputată în Parlamentul vest-european, primar al localității Huy, din provincia Liège, argumentează necesitatea publicării unei astfel de cărți, subliniind că o țară mică „poate să-și asigure un rol diplomatic real pe arena internațională”. Este rol, pe care politica fermă a șefului statului român a reușit să-l confere țării sale, poate fi evidențiat cu ajutorul a numeroase exemple, cel mai important fiind poziția României în problemele păcii și dezarmării, îndeosebi ale dezarmării nucleare. Volumul reliefează „uriașul efort de autonomie și independență națională asumat de guvernul român și de șeful statului”. „Acest volum — conchide prefața — nu numai că este necesar, dar el deschide căi de reflecție asupra a ceea ce ar putea fi o lume condusă de oameni luminați”.

■ Intitulat „Nicolae Ceaușescu — despre umanismul socialist”, volumul apărut în editura „Navayug Publishers” din Calcutta sub semnătura lui S. K. Karr, cunoscut politolog și publicist indian, constituie o amplă prezentare a gîndirii politice a șefului statului român, străbătută de un profund și autentic umanism. În prefața lucrării, Nirmal Bose, om politic indian, subliniază: „Apariția în India a acestui nou volum se înscrie într-o amplă suită de inițiative editoriale din tot mai multe țări ale lumii pentru cunoașterea operei teoretice — filosofice și politice — a uneia dintre marile personalități ale lumii contemporane, cunoscută pentru ilustra sa activitate pusă în slujba celor mai nobile idealuri ale popoarelor: colaborarea, pacea, făurirea unei lumi mai drepte și mai bune, ale emancipării sociale a omului”. S. K. Karr înfățișează viziunea atotcuprinzătoare care stă la baza conceptului de umanism elaborat și promovat consecvent de președintele României. „Practic vorbind — scrie autorul — filosofia președintelui Nicolae Ceaușescu este unul din cele mai impresionante programe contemporane de luptă și acțiune pentru fericirea omului. Fiecare cetățean al țării — potrivit concepției sale, trebuie să desfășoare o activitate utilă pentru societate, să contribuie nemijlocit la progresul general al patriei”. „Gîndirea umanistă a președintelui — subliniază politologul indian — reprezintă una din cele mai echitabile și responsabile concepții umaniste, despre om și pentru om. Conceptul de umanism promovat de șeful statului român proiectează în lume un mesaj pentru toți cei care sînt interesați în triumful idealurilor de pace și progres ale omenirii. Pentru că numai prin cultivarea unor înalte calități umane este posibil să se elimine inechitatea și să se inaugureze o prietenie trainică între națiunile și popoarele lumii. Aceasta subliniază necesitatea unor schimbări structurale în viața economică și culturală nu numai a țărilor în curs de dezvoltare, ci și a statelor dezvoltate”. Semnificativ este faptul că autorul volumului a considerat necesar să intituleze unul din capitolele de bază ale cărții „Epoca cea mai rodnică din istoria României”. Statistici elocvente incluse în acest capitol susțin concluzia că „România se prezintă astăzi ca o țară cu o economie dinamică, cu o viață social-politică multilaterală, în care oamenii se afirmă în fapt ca adevărați stăpîni ai țării lor, ca făuritori autentici ai propriei lor istorii”.

■ Apărut la Luanda (R. P. Angola), volumul „Nicolae Ceaușescu — Pagini alese” se deschide cu o amplă prezentare a personalității șefului statului român, a vieții sale de militant revoluționar, consacrată progresului multilateral al țării, împlinirii idealurilor de pace, colaborare și înțelegere internațională a poporului nostru. Cele peste 200 de pagini ale lucrării cuprind texte grupate tematic în cinci capitole ce înfățișează dezvoltarea României în anii socialismului, coordonatele politicii externe românești, poziția constructivă a Româ-

niel privind instaurarea unei noi ordini economice internaționale, relațiile cu statele africane și cu mișcarea de realiniere, un capitol aparte fiind consacrat solidarității româno-angoleze. Un spațiu larg este rezervat problemelor referitoare la încetarea cursei inarmărilor, necesitatea soluționării numai pe calea tratativelor a tuturor stărilor de încordare și conflict. Velumul reliefat concepia tovarășului Nicolae Ceausescu cu privire la necesitatea stăvilirii cursei inarmărilor și transferarea sumelor astfel obținute în favoarea dezvoltării tuturor statelor. Ca o concluzie la amplul capitol consacrat politicii externe românești, este prezentată concepția președintelui Nicolae Ceausescu asupra necesității ca toate țările — mari, mici și mijlocii — să participe activ, pe baza deplinei egalități, la soluționarea problemelor umanității. Volumul se încheie cu aprecieri și date concrete referitoare la atenția pe care o acordă țara noastră relațiilor cu statele africane și cu mișcarea de realiniere, și, în acest cadru, cu Republica Populară Angola.

■ Publicată de editura „Centauro” din Caracas (Venezuela), lucrarea „Nicolae Ceausescu — România, socialism, democrație, independență, pace” reprezintă — după cum se remarcă în ampla prezentare făcută de editorul Jose Augustin Català, o „selecție de texte extrem de importante pentru cunoașterea drumului parcurs de poporul român în efortul său de făurire a societății socialiste, în lupta

sa pentru libertate și independență, pentru cauza păcii mondiale”. Subliniind că România de azi este un stat înfloritor, că o nouă epocă de afirmare a început în țara noastră odată cu alegerea președintelui Nicolae Ceausescu, autorul prezintă relevă că șeful statului român „este cunoscut ca un înflăcărat patriot, ca un gânditor îndrăzneț și, în același timp, ca un om politic gata oricând să poarte un dialog și să coopereze pentru obiective comune, indiferent de concepțiile politice și filosofice, un om ce lubește cu pasiune oamenii și un mare apărător al valorilor umanității. Cuvintul său autorizat subliniază că problema fundamentală a epocii noastre este apărarea păcii și oprirea cursei inarmărilor, trecerea la măsuri concrete de dezarmare, în primul rând de dezarmare nucleară, pentru a apăra dreptul la viață și la existență liberă și demnă”. În prezentarea vieții și activității revoluționare a tovarășului Nicolae Ceausescu, sub semnătura lui Guillermo Garcia Ponce, deputat, președintele grupului parlamentar de prietenie Venezuela — România, este pusă în evidență contribuția hotărâtoare a președintelui statului român la accelerarea dezvoltării socialiste a țării, la progresul economic și social și la consolidarea rolului României în procesul edificării păcii și prieteniei între popoare, pe baza principiului respectului independenței și suveranității naționale, a egalității în drepturi între state, a neamestecului în treburile interne.

de la eliberare” — apărut în revista „JEUNE AFRIQUE”.

■ „Concepția președintelui României, Nicolae Ceausescu, asupra soluționării pe cale pașnică a diferendelor dintre state”, articol apărut în publicația „ELEFTHEROTYPIA” din Grecia, relevă: „După cum a subliniat în repetate rânduri președintele Nicolae Ceausescu, indiferent cât de complicate pot să fie negocierile și cit de mult ar putea să dureze, ele sînt de preferat confruntărilor și neînțelegerilor. Aceasta este, în realitate, baza consecvenței cu care România a acționat pentru soluționarea pașnică a tuturor conflictelor și problemelor în suspensie”.

■ Publicația „O COMERCIO DO PORTO” din Portugalia a consacrat un amplu articol României, din care redăm: „Succese importante au fost obținute în perioada deschisă de cel de-al IX-lea Congres al Partidului Comunist Român, din 1965, cînd în fruntea partidului și statului a fost ales președintele Nicolae Ceausescu — ilustru conducător de partid și de stat, gânditor și luptător revoluționar, călît în marile lupte ale poporului român pentru apărarea intereselor sale vitale, pentru progresul României”.

■ Zilele acestea, publicația „SETTEGIORNI” a dedicat personalității tovarășului Nicolae Ceausescu, ctitorul României noi, socialiste, ample articole vînd înaltul său prestigiu internațional, datorat valoroaselor idei și inițiative în direcția edificării unei lumi fără arme și fără războaie. „Există oameni — scrie „Settegiorni” — destinați să rămînă în istorie. Le conferă un astfel de destin însăși vocația lor, trăsăturile personalității, calități de excepție, dar, cu deosebire, cîtezanta, forța gîndului și a faptei. Ei devin tribuni ai propriilor lor popoare, ai propriilor lor țări, cărora le dăruiesc întreaga lor viață. Un om pentru istorie este Nicolae Ceausescu — președintele Republicii Socialiste România. Numele său a fost integrat pentru totdeauna între eroii legendari ce s-au ridicat în decursul unei tumultuoase existențe milenare, din rîndurile poporului român. Pentru că prin Nicolae Ceausescu poporul român își manifestă într-un chip nou simțirea și cugețarea, iar România și-a cucerit un loc demn între națiunile lumii”.

■ „Nicolae Ceausescu — personalitate mult stimată, România a obținut mari progrese în dezvoltarea sa economică și socială” — acesta este titlul articolului inserat în cotidianul mexican „EXCELSIOR”. Se subliniază că șeful statului român este o personalitate deosebită, un bărbat care se bucură de mare stimă în politica internațională și care își conduce țara avînd drept obiectiv realizarea unei noi calități a muncii, dezvoltarea științei la un nivel fără precedent, care să o transforme într-o importantă forță de producție. De la Congresul al IX-lea, România a reușit construirea unor mari și moderne platforme industriale în toate zonele țării. Noua revoluție agrară a asigurat dezvoltarea agriculturii românești, iar pentru progresul tuturor sectoarelor vieții economice și sociale s-au stabilit obiective care prevăd pentru anul 2009 trecerea României în rîndul țărilor dezvoltate.

■ Săptămîna aceasta publicația finlandeză „SUOMENMAA” l-a omagiat pe conducătorul țării noastre într-un articol purtînd titlul „Un om pentru istorie”. După ce înfățișează pe larg biografia revoluționară a tovarășului Nicolae Ceausescu, revista relevă că România a dobîndit cele mai strălucite succese în dezvoltarea economico-socială în ultimele două decenii de cînd destinele țării au fost încredințate proeminentei personalități a lumii contemporane. Se subliniază că în această perioadă independența și suveranitatea țării s-au întărit, că a conduce împreună cu poporul, pentru popor este un adevăr cu rădăcini adînci în întreaga viață economico-socială a României. Relevînd paleta largă a politicii externe românești, al cărei făuritor este președintele Nicolae Ceausescu, revista evidențiază că din România lui Nicolae Ceausescu pornesc inițiative și valoroase idei cuprinzînd răspunsuri și soluții originale la marile probleme apărute în epoca noastră: subdezvoltarea, decalajele economice și tehnologice, datorită externe, cooperarea economică, științifică și culturală.

Un documentar de Irina Nicolae

În presa internațională

■ Revista „SOLIDARITÉ UNIVERSELLE”, editată în Franța de societatea „Solidarité humaine par les arts”, în articolul „România — factor activ al politicii de pace și colaborare internațională”: „Perioada cea mai fertilă în domeniul activității ei internaționale ca, de altfel, și în cele ale dezvoltării sociale, politice, economice, o constituie pentru România cele două decenii care au trecut de la cel de-al IX-lea Congres al P.C.R., aceasta fiind strîns legată de activitatea președintelui Nicolae Ceausescu, inițiatorul orientărilor fundamentale ale politicii externe a țării, promotor neobosit al cauzei păcii și progresului în lume. România promovează o politică de largă deschidere către întreaga lume, cu toate țările, fără deosebire de orînduire socială”.

■ În cotidianul pakistanez de limbă engleză „MORNING NEWS”, un amplu articol evocă momente din viața și îndelungata luptă revoluționară a tovarășului Nicolae Ceausescu, evidențînd vasta și strălucita sa activitate politică, de care sînt strîns legate toate marile realizări obținute de România în ultimele două decenii. „În calitate de conducător al partidului și al statului — se subliniază în articol — președintele Nicolae Ceausescu a promovat o politică de rapidă dezvoltare economică și socială, de creștere accelerată a forțelor de producție, de dezvoltare a științei, educației și culturii, de adîncire a democrației socialiste, de continuă sporire a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor”.

■ În publicația franceză „LA REVUE PARLEMENTAIRE”, a apărut articolul „Un om pentru istorie”, semnat de publicistul Richard de Poitevin. Pornind de la apariția, la Bruxelles, în limba franceză a volumului „Filosofia păcii în concepția președintelui Nicolae Ceausescu”, autorul scrie, printre altele: „Alături de angajarea țării pe orbita civilizației moderne, de devotamentul pentru idealul revoluționar și de prestigiul la scară planetară, mai există încă ceva care îi face pe români să fie profund atașați președintelui lor. Ei vîd în Nicolae Ceausescu pe omul care le-a restituit demnitatea națională, lucru la care românii au fost întotdeauna extrem de sensibili”.

■ Revista indiană „FAIR IDEA” a publicat, sub titlul „The Peaceful Outlook of President Ceausescu” (Viziunea pașnică a președintelui Ceausescu), un articol în care este reliefată concepția președintelui României cu privire la căile de soluționare a pro-

blemelor deosebit de grave și complexe ale vieții politice mondiale, în primul rînd necesitatea înlăturării primejdiei nucleare, a apărării păcii. „Meritul personal al președintelui Nicolae Ceausescu este că a elaborat și argumentat — țînînd seama de extraordinara complexitate a condițiilor internaționale actuale — un program teoretic și practic în favoarea păcii, impregnat de realism și entuziasm, că a știut să mobilizeze cu o energie și o perseverență neobișnuite toate resursele de optimism... Nicolae Ceausescu este un campion al păcii în Balcani și în Europa”.

■ „Poziția României și a președintelui Nicolae Ceausescu privind rolul crescînd al O.N.U. în viața internațională” — astfel se intitulează articolul apărut în publicația „INDIAN EXPRESS”, relevînd marile merite ale conducătorului partidului și statului nostru în elaborarea tezei privind democratizarea relațiilor internaționale. În articol se subliniază: „Un fapt semnificativ — nu există cuvîntare a președintelui Nicolae Ceausescu, nici luare de poziție a guvernului român în probleme internaționale, care să nu abordeze rolul și activitatea O.N.U. Problemele legate de O.N.U. au fost examinate și dezbătute la congresele și conferințele naționale al Partidului Comunist Român. În sesiunea Marii Adunări Naționale, unde au fost adoptate rezoluții cu privire la activitățile O.N.U.”

■ „Nicolae Ceausescu — promotor al păcii”, este titlul sugestiv al unui articol inserat în revista pakistaneză „MEDIA”: „Cunoscut promotor al păcii și eminent om de stat de talie internațională, acest mare fiu al României se bucură de o înaltă stimă în întreaga lume, fiind respectat în calitatea sa de campion al înțelegerii și prieteniei dintre state” — relevă revista.

■ În ziarul turc „BARİŞ” a apărut articolul „O nouă etapă în relațiile turco-române și un președinte iubitor de pace”, cuprinzînd un subcapitol intitulat „Președintele Ceausescu — promotor al păcii în Anul păcii”. „Pentru cei care urmăresc evenimentele politice din lume — se subliniază în articol — este un adevăr incontestabil faptul că președintele României, Nicolae Ceausescu, a luptat întotdeauna pentru dezarmare și pace”.

■ „România a realizat o dezvoltare economică impetuoasă bîzîndu-se numai pe eforturile proprii”, „O sursă de inspirație pentru toate națiunile tinere”, „Conștiința epocii contemporane înregistrează la loc de frunte numele României, al președintelui ei”. Iată cîteva pasaje din articolul intitulat „România — 42 de ani

Festivaluri

● În plină desfășurare, două mari festivaluri grupind importante forțe artistice. Primul, la Londra, este Festivalul internațional de mimică, aflat la cea de-a noua ediție, având pe afiș 22 de spectacole însumând cei mai buni interpreți din întreaga lume al unui gen de artă cu o deosebit de mare priză la publicul cel mai larg. Pe scenele a opt teatre londoneze vor evolua „artiști compleți, stăpînind foarte bine arta spectacolului, în numere dintre cele mai diverse: circ, dans, iluzionism și acrobatică, scene de vodevil sau în tehnica happening, spectacole bazate pe ultimele cuceriri ale tehnicii video sau muzicale”. Deosebit de apreciată a fost deja evoluția grupului american Adaptors, cuprinzând 14 artiști, apoi spectacolul prezentat de artistul britanic David Glass. „bazat pe filmele lui Frank Capra și Claude Chabrol și pe jazzul bee-bop al anilor '50”, apoi trupa franceză Théâtre de la mie de pain cu spectacolul Séance friction, reprezentată cu succes și cu ocazia unor alte festivaluri. Un mare succes l-a înregistrat, de asemenea, și spectacolul susținut de trupa de mimi

Renato Guttuso

● A încetat din viață, la vârsta de 75 de ani, pictorul italian Renato Guttuso, una dintre figurile proeminente ale vieții artistice și politice din țara sa. Născut în localitatea Baghera de lângă Palermo în anul 1912, Guttuso a început să fie cunoscut pe plan internațional după anul 1938, când a pictat Execuția la țară, tablou dedicat lui Federico García Lorca, simbol al

englezi Kneehigh theatre, Fool's Paradise care explorează mediul teatral parizian al secolului al XIX-lea, fundalul fiind constituit de filmul Les enfants du paradis al lui Marcel Carné.

Simbătă și-a deschis porțile și un mare festival de film, cel de la Avoriaz, considerat a fi cea mai importantă reuniune anuală a creatorilor de filme de anticipație și science-fiction: 15 filme în competiție, dintre care candidează pentru marele trofeu, cu șanse serioase la câștig, Blue Velvet semnat de David Lynch, cu Isabella Rossellini în rolul principal, Dead of Winter de Arthur Penn și Gothic de Ken Russel. În afară de concurs, este așteptată cu deosebit interes cea mai recentă producție a casei de filme condusă de George Lucas, filmul Labyrinth, în regia lui Jim Henson, un remake al poveștii Alice în țara minunilor. Este de semnalat, de asemenea, un omagiu adus filmului fantastic francez, printr-o proiecție a filmului La belle et la bête de Jean Cocteau în cadrul unei serii speciale care-l va avea ca invitat de onoare pe Jean Marais.

Cr. U.

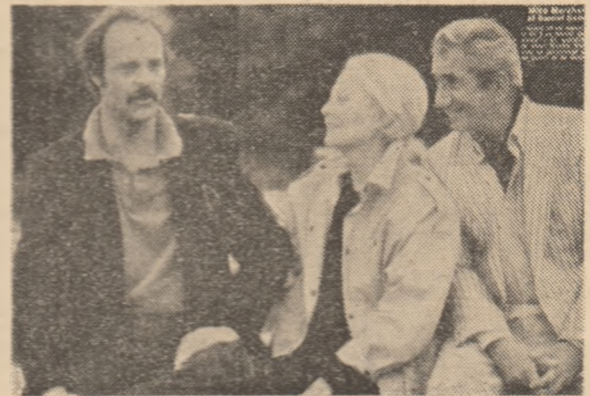
convingerilor sale antifasciste, progresiste, care i-au definit întreaga carieră ulterioară. Membru al Academiei de belle-arte, a primit, în 1972, Premiul Lenin, fiind membru al prezidiului Congresului scriitorilor pentru pace și al Consiliului mondial al păcii. La ceremonia de înmărmare care a avut loc luni la Roma, cuvîntul de adio a fost rostit de scriitorul Alberto Moravia.

„Baker Street 221”

● S-au împlinit o sută de ani de când sir Arthur Conan Doyle a publicat romanul în care a apărut pentru prima dată celebrul detectiv Sherlock Holmes. O ceremonie specială a fost organizată cu acest prilej la restaurantul Camerei Comunelor din capitala Marii Britanii. Printre oaspeții de onoare s-a aflat și fiica scriitorului. Reuniunea a fost organizată de „Societatea Sher-

lock Holmes”, care intru-nește peste 800 de membri. Secretarul acesteia este căpitanul William Mitchel, care explica astfel această mare pastune a sa: „Conan Doyle m-a vrăjît încă din copilărie. Cărțile sale se aflau în sacul meu de lucruri de fiecare dată când porneam pe mare”. În imagine, Sir Conan Doyle și eroul său Sherlock Holmes, văzut de revista „Panorama” din Milano.

Michele Morgan filmează

● După unsprezece ani în care n-a filmat — a jucat în două piese de teatru și a avut expoziții cu tablourile pe care le pictează — Michele Morgan a revenit pe platourile în 1986, filmind pentru micul ecran un serial, o comedie de familie — polițistă — plină de neprevăzut, Le tiroir noir (Ser-tarul negru), în rolul unei bunici. Scenariul aparține Daniélei Thomson, fiica lui Gérard Oury, cel care formează, de treizeci de ani, împreună cu actrița, un cuplu ideal al artei. În distribuție, alături de fermecătoarea bunică din viață și film, ca în orice „poveste de familie” apar:

Mike Marshall (fiul ei din căsătoria cu Frank Marshall), Tonie Marshall (fiica lui Frank Marshall și Micheline Presle), Jeanne Moreau, Marie-France Pisier, Daniel Gélin, Michael Lonsdale etc. Întrebată de ce n-a mai filmat, Michele Morgan, care îmbătrînește numai în anii biseși, fiind născută la 29 februarie, a răspuns: „De zece ani, n-am primit nici un scenariu interesant; ori aceste erau destul de slabe, ori rolul nu-mi convenea. Așa a avut Daniéle Thomson ideea serialului pentru televiziune”. (În imagine, Mike Marshall, Michele Morgan și Daniel Gélin.)

Anatoli Efros

● A încetat din viață, la vârsta de 61 de ani, Anatoli Efros, regizor, directorul teatrului de avangardă moscovit „Taganka”. Și-a început cariera la teatrul de copil din Moscova, apoi a condus trupa de teatru a Komsomolului, iar înainte de anul 1984, când a început să lucreze la „Taganka”, a condus un alt teatru moscovit, „Malaia Bronnaia”. A montat piese ale unor numeroși autori, printre care Gorki, Tennessee Williams, Molière.

Expoziție Unamuno

● La Salamanca s-a organizat o expoziție antologică Unamuno, cu prilejul împlinirii a cincizeci de ani de la moartea sa. Expoziția prezintă aspecte din viața și activitatea cunoscutului umanitar spanio — iconografie, bibliograf (incluzind edițiile operelor sale apărute în Spania și străinătate), obiecte personale. Expoziția va fi reluată la Bilbao, orașul natal al lui Unamuno, și apoi va poposi, până în martie, la Madrid. Organizatorii au gândit manifestarea ca „o modalitate de lucru” pentru cei interesați, aducînd elemente inedite.

Un Rembrandt la licitație

● Pentru prima oară în ultimii 21 de ani, la Londra a fost vîndut la licitație un tablou al lui Rembrandt, Portret de

Siqueiros — 90

● S-au împlinit, la 26 decembrie 1986, 90 de ani de la nașterea marelui pictor mexican David Al-faro Siqueiros. Dru-mul său artistic s-a întîlnit de timpuriu cu ideile revoluției. În 1911 el ia parte la greva studenților Academiei de arte frumoase din Mexico, grevă care, după opinia sa, avea să marcheze începutul mișcării mexicane de pictură socială modernă. Siqueiros este creatorul unei picturi grandioase, dramatice, cu o tematică socială, angajată. „Eu caut un nou realism — spunea Siqueiros — care trebuie să fie suma tuturor caracterurilor contemporanității și trecutului”. Re-prezentată de Rivera, Orozco și Siqueiros, pictura murală mexicană a devenit un veritabil tezaur național.

față în rochie cu broderie surie (în imagine), figurind printre marile opere ale artistului. Cu dimensiuni de 60/43 cm, tabloul a fost pictat în 1632. Suma obținută — informează „International Herald Tribune” — s-a ridicat la cifra record de 7 milioane 260 de mii de lire sterline. Portretul a fost achiziționat de un negustor de artă pentru un colecționar particular al cărui nume nu a fost dezvăluit.

PREZENȚE ROMÂNEȘTI

TEATRU

ÎN 1986 actorii români au fost pentru a doua oară oaspeți ai Japoniei. Pentru a doua oară triumfătorii într-unul dintre cele mai lungi turnee, un turneu ce a durat luni de zile, din 2 mai pînă în 12 august, avînd în itinerar 60 de orașe și 85 de spectacole.

Cei care au dus în Țara Soarelui Răsare mesajul artei noastre scenice, al umanismului și al dragostei de adevăr și frumos ce ne definește, au fost actorii Teatrului „Ion Creangă”, cu montarea plină de veselie și inventivitate realizată de Ion Lucian, Snoave cu măști, inteligentă și subtilă tratare contemporană a tradițiilor noastre populare. Regizorul Inuși, ca interpret, alături de Daniela Anencov, Ion Gheorghe Arcudeanu, Alexandrina Halic, Victor Radovici, Gabriel Iencec, Boris Petroff și alți colegi ai lor au dat viață cu strălucire și verva molipsitoare a spontaneității personajelor populare glumelor și hazului cu adîncă și străveche înțelepciune din acest spectacol care a plăcut mult publicului nipon, fiind ales de altfel și pentru deschiderea Festivalului teatrului pentru copii din această țară, organizat de Asociația teatrului pentru copii („Kodomoghekijo”).

Adăugîndu-se marilor succese peste hotare înregistrate și de creatorii din celelalte domenii ale artei, aprecierile pozitive obținute de oamenii de teatru constituie o elocventă expresie a condițiilor de muncă și creație existente în țara noastră, a posibilităților de afirmare a valorilor autentice.

„Artă de înalt nivel, mare bucurie produsă spectatorilor”, cuvintele scrise în paginile ziarului „Shizouka” din Nishi de către cronicarul prezent la Snoave cu măști nu par a fi altceva decît ecoul numeroaselor calificative de aceeași natură căpătate de spectacolele românești care, din 1956, de la turneul Naționalului bucureștean la Paris și pînă astăzi, au fost văzute în multe țări ale lumii. „Artă minunată”, „artă desăvîrșită” — sînt termenii cu care au fost judecate măiestria și profesionalitatea actorilor noștri, perfecți în rolurile din piesele românești, dar și cu o capacitate de metamorfozare uluitoare în cele străine.

Turneul Teatrului Național din București la Festivalul Alpilor Adriatici de la Nova Gorica din Iugoslavia, de la sfîrșitul lunii martie 1986, cu Farul de G. Lebovič și Domnul Valentino de Borislav Pekić, montate de Horea Popescu, a constituit o adevărată redescoperire a sensurilor acestor piese chiar de către conașionalii autorilor.

Fie că s-au referit la prima piesă, în care Mircea Albulescu și Gheorghe Cozorici au realizat, cu o mare putere de emoționare, gestul autodepășirii și al sacrificiului, fie la Domnul Valentino, îmbogățit și amplificat prin arta de mîm a lui Radu Gheorghe și exuberanța unei echipe formată din bune actrițe ale Naționalului, toți criticii, atît cei prezenți la Festival, cit și cei din Zagreb, unde s-a jucat de asemenea spectacolul, au remarcat inventivitatea, capacitatea de creare

a unei imagistici scenice originale, inedite. „Actorii Teatrului Național din București... au entuziasmat publicul” scria cronicarul de la „Primorake Novice” în articolul său din 23 martie 1986.

SÎNT ani de zile de cînd teatrul nostru este cunoscut peste hotare nu numai prin spectacolele teatrelor din Capitală, ci și ale celor din alte orașe ale țării, imaginea globală constituindu-se tocmai din elementele oferite de ansamblul colectivului, ca un tot unitar și armonios. Printre modalitățile de cunoaștere reciprocă sînt și schimburile între teatrele prietene, vizitele reciproce făcute cu regularitate, spectacolele prezentate periodic în țări vecine.

Dintre aceste schimburi s-au evidențiat, în 1986, cele stabilite între Teatrul din Reșița și Teatrul popular „Sterija” din Virșet, anul trecut fiind rîndul teatrului din țara prietenă să vină la noi. Apoi, cele dintre Teatrul Popular din Cracovia și Teatrul Dramatic din Brașov. Oaspeții polonezi au jucat, în cadrul turneului întreprins între 14 și 20 aprilie, Paradele de Jan Potocki, Bal la Operă de Julian Tuwin și mult cunoscută comedie Răzburarea de Aleksander Fredro. Teatrul din Brașov a răspuns invitației în toamnă, prezentînd în Polonia Arca bunei speranțe de I. D. Sirbu, caldă și profundă apologie a păcii, și Cum vă place de Shakespeare, într-o viziune pronunțat parodică, cu câteva creații actoricești remarcabile, realizate de Victoria Cociaș-Serban în Rosalinda, Doru Ana în Bufon, Dan Săndulescu în Jacques Melancolicul și Virginia Itta Marcu într-o Doică inventată de regizor, dar posibilă și plauzibilă în textura piesei. Alături de profesioniști, și studenții Institutului de artă teatrală și cinemato-

grafică „I. L. Caragiale” au fost prezente peste hotare, în iulie 1986, la Festivalul școlilor de teatru de la Bratislava, cu actul I din D'ale Carnavalului de I. L. Caragiale, în viziunea studentului regizor Dana Dima, și actul V din Hamlet, într-o formulă inedită, datorată studentului regizor Tudor Chirilă.

A crescut, de asemenea, interesul oamenilor de teatru străini față de piesa românească, deosebit față de cea contemporană. S-au jucat, astfel, în Bulgaria Neaptea pe asfalt de Theodor Mănescu în regia lui Constantin Codrescu și scenografia Laviniei Mirșu, și Ana-Lia de Dina Cocea. Comentînd piesa lui Theodor Mănescu, Keva Apostolova scria, în numărul 2 al revistei „Teatr” (Sofia): „Ea (piesa) se constituie ca o apărare infocată a intransigenței morale care intră în conflict cu pasivitatea, cu onestitatea formală... Prin eroul principal, Eugen, autorul afirmă căutarea și apărarea adevărului...”

Căutarea și apărarea adevărului, intransigența în fața conformismului, dragostea de oameni și de pace, revolta împotriva minciunii sînt numai cîteva dintre ideile pentru care luptă oamenii de teatru din țara noastră, cîteva dintre mesajele intruchipate în frumoase și emoționante creații scenice ce ar trebui cunoscute de publicul de peste hotare, chiar într-o măsură și mai mare decît pînă acum.

Mesageri ai culturii și civilizației românești către lume, iată ce înseamnă fiecare turneu, fiecare vizită făcută peste hotare, fiecare piesă care se joacă pe scenele străine.

Ileana Berlogea

Recitind o carte...

● Reeditarea *Istoriei românilor din Dacia Traiană* a lui A.D. Xenopol a fost pentru mine una dintre bucuriile acestui an. Trebuie să recunosc însă că nuanța puțin exaltată a acestei mărturisiri nu se poate lega (sau numai) de împlinirea unei necesități obiective, ori de satisfacerea evidentă și îndelung aminată a unor cerințe științifice, cit (sau mai ales) de violenta emoție retrospectivă pe care acest eveniment editorial mi-o trezește, făcându-mă să alunec — brusc și cu senzația unui gol de altitudine — pe toboganul amintirilor. Dacă aș folosi limbajul lipsit de complexe al scriitorilor secolului trecut, ar trebui să spun că opera lui Xenopol mi-a fost de-a lungul întregii adolescențe una din cărțile de căpătii. Dar poate că ar fi, chiar și așa, inexact spus. Cele douăsprezece volume legate în carton azuriu au suplinat pentru mine — atunci când, pe la treisprezece sau poate paisprezece ani, începeam să le citesc — cărțile de învățură și romanele de aventuri, problemele de logică și exercițiile de memorie, jocurile de inteligență și filmele; ele mi-au fost hrană intelectuală și antidot spiritual într-o etapă de creștere, când spiritul era amenințat de intoxicație și intelectul de inanție. Maculatura submarinului Dox și colecția femeilor celebre, istoria lui Roller și povestea pionierului care-și denunță bunicul pentru că e chiabur au trecut pe lângă mine fără să mă atingă, aproape fără să le observ, pentru că în jurul meu, ca niște zări protectoare, făceau zid cele douăsprezece volume albastre închinată rațiunii și adevărului, spiritului critic și îndrăzneții de a cunoaște. Citeam cu pasiunea aceea existențială, exhaustivă, aproape bolnavă, care nu reușește de obicei să supraviețuiască adolescenței, și fiecare cuvânt era o piatră fixată definitiv în edificiul ce urma să fie, fiecare idee devenea parte a ființei de opinie și atitudinii care se forma — mai irevocabil decât ființa de carne, oase, singe și nervi — atunci. Citeam și plingeam, sufeream și eram fericită, pe fiecare rând și pe fiecare pagină, învățând patriotismul ca pe o știință exactă, devenită pasiune numai și tocmai prin intensitatea logicii și prin tensiunea argumentației. Citeam nu numai că goții erau cei mai viteji și cei mai drepti dintre traci, ci și cealaltă jumătate a frazei lui Herodot, din care reiese că erau nesolidari și nu se înțelegeau între ei. Citeam nu numai că Traian avea geniu militar, dar și că trecerea Dunării a fost, strategic, o greșală. Învățam să fiu mândră și de inteligența dirză a lui Decebal, și de rigoarea rațională a latinilor, învățam că a fi roman nu înseamnă nici a fi dac în pofida victoriei romane, nici a fi roman dincolo de înfringerea dacă, ci a fi — asemenea împăratului din basme care cu un ochi plinge și cu celălalt ride — parte și reprezentant al unui popor în stare să continue pe de o parte vitalitatea patetică și tragică a celor ce se credeau nemuritori, iar pe de altă parte, forța gândirii de a organiza clocotul, rămânând totuși sceptică, a celor ce au structurat universul cunoscut. Învățam că acceptarea acestei evidente și complexe ascendențe duce implicit la înțelegerea locului și rolului nostru, dramatic, în lume, nici înaintea, nici în urma altor popoare, ci în mijlocul și în stima lor.

Am recitat cu ochii acestei lerni primul volum al noii ediții (a patra) din monumentală opera, volumul formării noastre fascinante ca popor, și citind am fost cuprinsă nu numai de amintirea violentei emoții a îndepărtatei, primei lecturi — care mi-a fixat solid și definitiv grila severă a interpretării ulterioare a întregii istorii — ci și de emoția redescoperirii tuturor acelor argumente ale judecării limpezii și nepărtinitoarea, care ajută nu numai spiritul critic să rămână treaz și ascuțit, ci și sentimentele să-și păstreze prospețimea și adevărul. Pentru că între suspinul lui Miron Costin „Nu sint vremile sub cirna omului, ci bietul om sub vremi” și neodihna lui Xenopol de a răscoli vremile pentru a oferi omului argumente ca să le înțeleagă, stă o întreagă istorie a iubirii de țară, o iubire din ce în ce mai conștientă de propriile sale coordonate și implicații.

Ana Blandiana

Ilia Kleiner

● „Ești un artist, Ilia. Creezi prima realitate!”. Este ceea ce i-a spus Marc Chagall în 1973 lui Ilia Kleiner, la Moscova, după ce i-a văzut lucrările. Profeso. de filosofie și estetică, cu 13 ani în urmă Ilia Kleiner și-a schimbat brusc profesia. Acum la Casa oamenilor de știință de la Dubna a

fost inaugurată o expoziție personală cu lucrări de mare diversitate: pictură de șevalet, pasteluri, grafică. Dar principala arie a preocupărilor sale este arta monumentală. Ilia Kleiner este autorul unor lucrări de mare finețe, ca seria de tablouri inspirate de romanul *Maestrul și Margareta* de

Bulgakov, portretele lui Dostoievski, Tolstoi, Gorki, Suksin, seria anti-războinică „Eh, războiule, ce-ai făcut, ticălosule...”. Acum el creează o serie consacrată lui Pușkin. În imagini: Ilia Kleiner în atelierul său și două din lucrările sale: portretul lui Pușkin și al lui Bulgakov.

Festival de muzică

● Incepând de la 7 ianuarie, timp de o lună, se desfășoară în Insulele Canare, al treilea festi-

val muzical. Concertele au loc în Las Palmas de Gran Canaria și în Santa Cruz de Tenerife. Participă: tenorul Alfredo Kraus — născut în Las Palmas —, London Symphony Orchestra, dirijată de Claudio Abbado, „Solistii Venețieni”, „London Philharmonic Orchestra”, dirijată de Christoph Eschenbach, „Virtuozi din Moscova”, conduși de Vladimir Spivakov, „Filarmonica din Stockholm”, avându-l la pupitrul pe Yuri Ahronovici, solistii Henry Szezyng, Krystian Zimermann, Hugh Tinney, Edelmiro Arnaltes etc. În imagine, afișul festivalului.

„Istoria istoriei artei”

● Astfel se intitulează lucrarea datorată lui Germain Bazin, apărută la editura Albin Michel. Mult timp conservator șef al departamentului de pictură de la Luvru, iar acum conservator al muzzeului Chantilly, Germain Bazin demonstrează nașterea ideii de a considera creația artistică drept un fapt istoric. Documentată, densă, lucrarea este rezultatul multor ani de studiu, în care autorul a publicat ca „fișe” nenu-

mărate cataloage ale fiecărui pictor, cu lista tuturor tablourilor care i-au fost atribuite (astăzi se recunosc, de exemplu, de două ori mai puține tablouri lui Rembrandt decât acum cincizeci de ani). Fiecare opinie enunțată este argumentată, comentată. Ochii cunoscătorului sint necruțători, documentarea sa este impresionantă, modalitățile analizei foarte nuanțate.

„Mereu la post”

● Acesta este titlul cărții lui Jean Ferré, cronicar francez de radio și televiziune. Volumul cuprinde cronicile (publicate în „Le Figaro Magazine”, între 1978 și 1986) ale subtitlului observator, fin psiholog și om de cultură. Ferré își împarte cartea în opt capitole, corespunzând, fiecare, unui an, **Anul Pauwels, Anul Maupasant, Anul Balzac** etc. În capitolul **Anul Pauwels**, autorul regretă ironic că Chateaubriand, înainte

de a scrie *Les Mémoires d'outre tombe*, n-a privit la televizor. Iată care este părerea lui Jean Guilton, prefațatorul cărții: „Mi s-a întâmplat adevărat să reflectez la cuvântul «actualitate», același pentru gazetari și filosofi. Actualul înseamnă prezența eternului care străbate timpul. O cronică e bună dacă, publicată mult timp după scrierea ei, poate fi recitată de mai multe ori (așa cum se citesc fabulele de La Fontaine)”.

De Filippo pe scenele pariziene

● Celebrul spectacol realizat în stagiunea trecută de Giorgio Strehler — *La grande magia*, de Eduardo de Filippo — a fost prezentat în premieră, în versiune italiană, pe scena Teatrului Odeon.

Concomitent, o altă piesă a marelui dramaturg napolitan, de data aceasta în versiune franceză, *Vocile interioare*, a fost pusă în scenă la Théâtre National de l'Est Parisien.

PREZENȚE ROMÂNEȘTI

MUZICĂ

SI în anul 1986 tinerii muzicieni români au onorat, la cele mai înalte cote de talent și profesionalitate, concursurile și festivalurile internaționale la care au participat, afirmând, astfel, cultura muzicală a României Socialiste, școala muzicală românească. Praga, Moscova, Tokio, Viena, Paris, Belgrad, Bydgoszcz — Polonia, Stresa și Marsala — Italia sint centrele muzicale în care, în cadrul unor concursuri de valoroasă tradiție, tinerii muzicieni români s-au impus printre cei mai buni dintre cei buni, cucerind bine meritată distincții și, odată cu acestea, reconfirmând existența, în muzica românească, a unui potențial de creație și interpretare cu care avem tot dreptul să ne mandrim și a cărui valorificare, la nivelul și în consensul exigențelor contemporane, constituie o îndatorire cu profunde semnificații patriotice.

Să amintim aici, succesul sopranelor Liliana Ciobanu-Văduva, Felicia Filip și Simina Ivan, care prin talentul, măiestria, cultura și inteligența lor artistică au cucerit unele dintre cele mai rivnite premii pe plan mondial: Liliana Ciobanu-Văduva, locul II obținut în Italia; Felicia Filip, locul II, la concursul „Piotr Ilici Ceaikovski” de la Moscova, unul dintre cele mai prestigioase concursuri din lume; Simina Ivan, locul I la Concursul Internațional de canto de la Paris... Într-o atare ordine de idei se impune memoriei noastre și performanța tenorului Toma Daroszy de la Opera Maghiară din Cluj-Napoca, performanță ce l-a situat pe locul II la celebrul concurs „Madame Butterfly” de la Tokio.

Dintre premiile instrumentistilor, reținem locul I, obținut la Concursul Internațional de la Stresa — Italia, de către elevii Berescu Adrian (vioară, cl. X) și Botez Irina (pian, cl. a III-a) de la Liceul de Artă din Iași, Fucks Alpar (vioară, cl. VII), Flueraș Titus (vioară, cl. VII) și Missitz Marius (vioară cl. VII) de la Liceul de Artă din Cluj-Napoca, precum și, tot premiul I, obținut de elevul din cl. a IX-a a Liceului de Artă din Iași la Concursul Internațional de la Usti-nad-Orlic — R.S. Cehoslovacă.

Un meritos premiu a revenit și orchestrei de cameră „Concerto” a Conservatorului „Ciprian Porumbescu” din București, la concursul internațional de muzică de cameră de la Belgrad, specialiștii fiind unanimi în apreciere omogenităților, acurateții tehnice și supleții stilistice de care a dat dovadă formația română.

O mențiune cu totul specială se cuvine să facem cu privire la — cel puțin două — dintre distincțiile dobândite de creația compozitică românească. Este vorba de Anatol Vieru, laureat al prestigiosului premiu internațional „Herder”, și Șerban Nichifor, laureat al Concursului internațional de creație muzicală de la Bydgoszcz — Polonia.

În generația tinărară, din care fac parte încă numeroși foarte dotați compozitori români; (Liana Alexandra, Iancu Dumitrescu, Adrian Iorgulescu, Sorin Lerescu, Liviu Dăncănu Mihnea Brumar, Doina Rotaru, Călin Ioachimescu, Fred Popovici, Cătălin Ursu și evident exemplele ar putea fi considerabil înmulțite), Șerban Nichifor adaugă o „voce” distinctă perfect conturată sub raport stilistic, lingvistic, ideatic și afectiv.

Vasile Donose

JING YI

■ *Inteligență, sensibilitate, frumusețe* sint darurile tinerei scriitoare chineze Jing Yi (n. iulie 1956), de naționalitate Bai, din ținuturile sudice Yunnan, care, împreună cu prozatorii cunoscuți Yang Yiyan și Chen Chong, a fost, nu de mult, oaspetele Uniunii Scriitorilor.

Dansatoare și poetă-cântăreață la început, Jing Yi înțelege, în timp, cum cele două arte nu-i mai ajung. Pășise dincolo de porțile orașului natal Dai vărsându-se în imensitatea Patriei sale, dimpreună cu dansul și cântecul de acasă — leagănul străvechii culturii orale Bai.

La Institutul de Literatură al Uniunii Scriitorilor din China, Jing Yi nu învață doar truda și gustul scrisului în limba chineză, ci, mai ales, secretul de a fi cel mai bun.

Sutele de proze și poeme (unele premiate) traduse în șapte limbi — între ele engleza, japoneza, hindi —, alături de scenariile t.v. (prin care Jing Yi, ca redactor-regizor la Palatul Culturii Naționalității din Beijing, păstrează legătura cu tradiția orală Bai) exprimă psihologia acestei orientale moderne, ce biruie prin învățură și rafinament.

...Eu te iubesc, Românie!

Motto:

Golful Mării mele; golful m-a legănat.
Codrul tău preaintins; codrul te-a-nfășat.
Oalele de Yangshao — din lutul meu s-au durat.
„Omul” din Carpați — din trupul tău s-a-ntrupat.

Tinerețe!
Oglindă de aur în care ne privim
Tu și eu.
Ca tine de frumoasă mă simt
când de frumusețea ta mă pătrund.
Toamna aceasta a ta
e o stampă!
În stampă eu intru bătându-ți cărările.
Sint un semn în cartea epopeii tale.
Ființă sint
de strălucirea ta luminată,
îți privesc dantelele de nori
și diademele de curcubeu.
Căldura ta
e focul ce-l ghicesc în miezul
pământului.
Nici din gazete, nici din lozinci,
nici din afișe
eu nu te cunosc!
Din cîntul tăcut de păduri, din muget
de mare

Că
de muzica ce-i zic Eminescu
mi-e potopit auzul.
Se poate! Dar le spun:
glasul fiilor de azi ai pământului
de sub pașii mei mă tulbură
și muzica respirației lor mă incintă.
Te fericesc ROMÂNIE!
Cit știi să-i faci pe toți, robii
dragostei tale,
limpezimea cunoașterii fiindu-le
răsplătă.
La vreme de plecare,
un „La revedere” atîrn de cornul lunii
acestui cer senin
și duc prin lume
frunze românești și pene de pescăruși
— comori păstrate-n inima mea
de cetățean al Terrei.
Pe VIAȚĂ mă leg să te iubesc
Țară-stampă,
cum neuitată mă vreau eu de tine.

te știu ROMÂNIE!

(În București, la 9 oct. 1986)

Mă vor bănuî unii, se poate,
că-s răscolită de glasul lui Ștefan.

Prezentare și traducere de
Ileana Hoge-Velișcu

30 decembrie 1986. La primirea șefilor misiunilor diplomatice și a reprezentanților unor organizații acreditați în țara noastră

Larg orizont politicii externe a României

EMINENT conducător al națiunii noastre socialiste și teoretician de prestigiu mondial, tovarășul Nicolae Ceaușescu are meritul inestimabil de a fi înzestrat diplomația românească cu o concepție de largă rezonanță, profund științifică, ce pornește de la realitățile epocii pe care le străbatem, de la cerințele edificării unei lumi noi, mai bune și mai drepte, definind prioritățile și marile direcții de acțiune ale unei politici de prodigioasă consacrate pe plan internațional. Cu realism și clarviziune, cu înaltă răspundere față de cauza păcii, față de interesele poporului român, președintele României demonstrează argumentat dimensiunile gigantice ale confruntării dintre tendințele opuse pe arena mondială, face apel la conducătorii de state, la popoare, la guverne, la opinia publică mondială, să acționeze cu hotărâre și consecvență până nu este prea târziu pentru a începe un curs nou, pozitiv, vieții internaționale, pentru a face din planeta acestui sfârșit de secol o planetă a păcii, în care zăngănitul armelor și acțiunile de forță să fie înlocuite pentru totdeauna cu raporturi noi, bazate pe colaborare, egalitate și încredere.

În gândirea și acțiunea politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu pacea și dezarmarea ocupă un rol proeminent, întrucât aceste probleme prezintă o însemnătate vitală pentru întreaga umanitate, constituind de fapt o adevărată precondiție pentru soluționarea tuturor celorlalte probleme cu care omenirea este confruntată în această perioadă atât de frământată, de uriașe transformări și prefaceri. Conferind păcii și dezarmării un rol esențial în rindul tuturor problemelor internaționale ale epocii, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază cerința unei angajări directe, active și responsabile a tuturor statelor înaintate și progresiste din întreaga lume pentru salvarea bunului cel mai de preț al omenirii care este pacea. După cum arată conducătorul partidului și statului nostru în cuvântarea rostită la sesiunea Marii Adunări Naționale: „În actuala situație internațională, se poate afirma că problema fundamentală a epocii noastre este aceea a dezarmării nucleare și generale, a asigurării păcii pe planeta noastră. Nu există și nu poate exista astăzi o altă problemă mai importantă decât asigurarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor la existență, la libertate, independentă, la viață și pace!”.

IN concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu pacea nu reprezintă numai o simplă absență a unui război declarat între anumite state sau grupări de state. Ea reprezintă o stare nouă, calitativ superioară a relațiilor internaționale, din care vor trebui să fie eliminate pentru totdeauna forța și amenințarea cu forța, politica de dominație, orice încălcări ale suveranității și independenței popoarelor, orice ingerințe în treburile lor interne. Concepția despre pace a președintelui României, importantă contribuție științifică la identificarea esenței și dimensiunilor păcii în lumea contemporană, corelează conceptul de pace cu ideea unor mari transformări în relațiile dintre state, cu soluționarea unor probleme fundamentale care afectează în prezent viața popoarelor și colaborarea lor în sistemul comunității internaționale. Este cert că nu va putea fi edificată o lume autentică a păcii atita timp cit în raporturile dintre state va fi încă prezentă vechea politică cu cortegiul consecințelor sale nefaste — amestecuri în treburile interne ale statelor, atentate la adresa suveranității și independenței lor —, dar și atita timp cit marile probleme economice mondiale nu-și vor găsi soluționarea într-un spirit de echitate și înțelegere a aspectelor specifice ce privesc diferitele categorii de țări, și în primul rind statele în curs de dezvoltare. Pe drept cuvint, tovarășul Nicolae Ceaușescu releva, la întâlnirea cu șefii misiunilor diplomatice, „interdependența tot mai strinsă, atât economică, cât și politică, dintre toate națiunile lumii”, dintre reducerea inarmărilor și politica de dezvoltare. Strategia păcii elaborată de președintele României are în vedere, desigur, în mod prioritar, eliminarea armelor de distrugere — amenințare permanentă la adresa securității popoarelor, contestare directă a dreptului lor la

viață și la pace —, dar și înfăptuirea unor adinci transformări în raporturile economice mondiale, rezolvarea unor probleme nesoluționate ce afectează în prezent în cel mai înalt grad condițiile de viață ale celei mai mari părți a umanității, condamnată la foamete, malnutriție și subdezvoltare de un sistem de organizare economică internațională ce desparte implacabil lumea în „săraci” și „bogați”.

Viziunea despre pace a președintelui României se reflectă într-o acțiune consecventă, militară și de largă audiență internațională, avind drept scop apărarea și garantarea acestui drept fundamental al popoarelor, subiect abordat cu precădere în toate contactele diplomatice pe care România le întreține cu țări de pe toate continentele, în inițiative prestigioase prezentate în cadrul forumurilor internaționale. Este suficient să menționăm ideile de însemnătate excepțională ale tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la strategia „Anului Internațional al Păcii”, acțiunile remarcabile întreprinse de țara noastră pentru pace și dezarmare care și-au găsit o incununare strălucită în referendumul din 23 noiembrie 1986, act prin care întregul nostru popor a răspuns unanim chemării conducătorului său de a se „trece la fapte” pentru apărarea marii cauze a păcii și securității popoarelor. Largul prestigiu internațional al acestei acțiuni, unanimitatea cu care întregul nostru popor a răspuns chemării secretarului general al partidului dovedesc încă o dată concordanța deplină a acțiunilor diplomatice ale României cu interesele întregii noastre națiuni socialiste, unitatea de neclintit între partid și popor, între interesele fundamentale ale poporului român și cauza păcii și colaborării cu toate popoarele lumii.

GÎNDIREA teoretică prestigioasă și activitatea practică neobosită a tovarășului Nicolae Ceaușescu au relevat însemnătatea cu totul excepțională a problemelor europene, valoarea adoptării unor documente internaționale angajante, cu valoare obligatorie, care să asigure eliminarea de pe continentul european a armelor nucleare, a tuturor armelor de distrugere. Promotor neobosit al ideii securității europene, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acționat și acționează pentru transformarea Europei într-un continent al păcii, în care raporturile dintre țări și popoare să fie întemeiate ireversibil pe marile principii ale dreptului internațional, pe imperatiile colaborării și înțelegerii. Contribuțiile românești la reuniunea de la Stockholm, soldată cu rezultate importante, aportul în cadrul reuniunii general europene de la Viena, relevă încă o dată efortul susținut desfășurat de țara noastră, de președintele său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru a se imprimă relațiilor dintre statele europene un curs nou, pozitiv, pentru a face ca acest continent în care sint concentrate în prezent cele mai mari mijloace de distrugere și efective armate să devină, în perspectivă, un continent al păcii. De altfel, gândirea științifică, novatoare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu a subliniat în mod constant valoarea noilor principii ale relațiilor internaționale, cerința statornicirii ireversibile a unor norme noi de conduită internațională, care să guverneze neabătut raporturile dintre țările europene, dintre toate popoarele lumii. Respectul suveranității, al independenței naționale, egalitatea deplină în drepturi, neamestecul în treburile interne, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța reprezintă, în gândirea și acțiunea politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, elemente cheie, valori decisive, de maximă însemnătate pentru edificarea unei lumi a păcii, pentru depășirea situațiilor de tensiune și conflict, pentru revitalizarea cursului pozitiv al raporturilor internaționale. Preocupat de existența unor numeroase conflicte în diferite zone ale lumii, de recrudescența acțiunilor de violență în diferite părți ale globului, de perpetuarea unor manifestări de forță împotriva țărilor mici, nu o dată conducătorul partidului și statului nostru a pus în lumină valoarea deosebită a tratativelor pașnice, primul negocierilor politice, al acțiunii diplomatice față de încercările de forță. Cu perseverență și înalt simț de răspundere, cu realismul și principialitatea care îl caracterizează, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat în discuții purtate cu

șefi de state și guverne, cu reprezentanți ai vieții politice internaționale, că singura cale pentru soluționarea problemelor internaționale în dispută o constituie renunțarea la forță, angajarea unor tratative sincere între statele care sint antrenate în dispute sau între care există deosebiri de vederi. Cu deosebită hotărâre, președintele României a condamnat acțiunile de forță, terorismul internațional, încercările de a înlocui politica dialogului cu recurgerea la forță, cu nesocotirea principiilor dreptului internațional, a suveranității și independenței popoarelor.

CONCEPȚIA și acțiunea politică a președintelui României au relevat, în contextul analizei întreprinse fenomenelor atât de complexe ale lumii contemporane, importanța și semnificația problemelor economice, cerința soluționării lor democratice, ținind seama tocmai de interesele popoarelor, în special ale țărilor în curs de dezvoltare, care constituie majoritatea covârșitoare a statelor lumii. În acest sens, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că: „România apreciază că ar avea o mare însemnătate organizarea unei conferințe internaționale în cadrul Organizației Națiunilor Unite, cu participarea țărilor în curs de dezvoltare și a țărilor dezvoltate, în vederea soluționării globale a problemelor subdezvoltării, a elaborării principiilor noi ordinii economice mondiale, pentru a asigura depășirea crizei economice actuale, reluarea pe o bază largă a activității economice, care să asigure dezvoltarea economico-socială a fiecărei națiuni și o colaborare internațională în spiritul egalității și avantajului reciproc”.

În concepția de largă deschidere internațională a tovarășului Nicolae Ceaușescu un rol important trebuie să revină Organizației Națiunilor Unite, chemată astăzi, mai mult ca oricând, să-și adapteze structurile și mecanismele la cerințele noi ale lumii contemporane. Bazându-se pe participarea tuturor statelor, și în special a țărilor mici și mijlocii, a statelor în curs de dezvoltare, adoptând măsuri eficiente pentru fundamentarea traică a marilor direcții ale colaborării internaționale, în aspecte majore ce privesc pacea și viitorul popoarelor, Organizația Națiunilor Unite este chemată să aibă un rol proeminent în rezolvarea problemelor lumii contemporane, să aducă o contribuție dintre cele mai mari la edificarea unei lumi a păcii și încrederii între popoare, la statornicirea unor relații de colaborare și încredere între națiuni.

Soluționarea problemelor complexe și atât de importante ale vieții internaționale impune cu necesitate participarea activă a tuturor popoarelor la dezbaterile și soluționarea lor, elaborarea unor programe durabile, de perspectivă, care să asigure rezolvări echitabile, traicne, agreeate de popoare, marilor dosare în dispută, răspunzând deopotrivă intereselor tuturor categoriilor de țări. Privind cu încredere viitorul, tovarășul Nicolae Ceaușescu demonstrează că forțele care militează pentru pace, pentru progres, pentru transformări sociale innoitoare sint mult mai puternice decit cele care încearcă permanentizarea unor stări de lucruri depășite sau anacronice. El face un apel la popoare, la forțele înaintate ale lumii să acționeze cu hotărâre pentru imprimarea unui curs nou, pozitiv, în relațiile mondiale, pentru soluționarea durabilă a tuturor problemelor ce privesc pacea, securitatea și viitorul omenirii. Optimismul și încrederea în cauza păcii străbate ca un fir roșu mesajul adresat de conducătorul României socialiste întregii noastre națiuni, cu prilejul Noului An. Vibranta chemare, adresată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, îndeamnă din nou la rațiune, la negocieri și dialog, la prevalența înțelepciunii asupra politicii de forță, la edificarea prin eforturile unite ale popoarelor a unei lumi noi, mai bune și mai drepte, întemeiată pe respectul egalității și demnității fiecărui popor. „Fie ca anul 1987 — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Mesajul de Anul Nou — să aducă tuturor popoarelor lumii împlinirea năzuințelor și aspirațiilor lor legitime de a trăi și munci într-un climat de înțelegere și largă colaborare internațională, deplină securitate și pace!”.

Victor Duculescu

„România literară”

Săptăminal de literatură și artă editat de Uniunea Scriitorilor din Republică Socialistă România

Director: GEORGE IVAȘCU

5 lei